

Universiteit Utrecht

Passend onderwijs voor de meer- of hoogbegaafde leerling

Een onderzoek naar de onderwijsbehoeften van de meer- en hoogbegaafde leerlingen, hun leerkrachten en hun ouders van ODBS Puntenburg te Utrecht.

Cécile A. T. Beemster (3499898) en Isadora R.C. Huber (3512053)

Faculteit Sociale Wetenschappen, Universiteit Utrecht

Mei, 2014

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	4
Theoretisch kader	4
Meer- en hoogbegaafdheid	4
Onderwijsbehoeften en onderpresteren	6
Differentiatie, Motivatie en Sociaal-emotioneel	6
Beleidsontwikkeling, draagvlak en betrokkenheid	8
Methode	10
Procedure	10
Design	10
Participanten	11
Instrumenten	12
Analyse	15
Resultaten	17
Veldonderzoek	17
Teamsessie 1	19
Behoeftanalyse	20
Teamsessie 2	26
Conclusie	28
Discussie	29
Literatuur	31
Bijlagen	34
• Bijlage A - Interviewleidraad groepsgesprekken leerlingen	34
• Bijlage B – Interviewleidraad interviews leerkrachten	35
• Bijlage C – Vragenlijst ouders	37
• Bijlage D – Samenvatting teamsessie 1 en 2	39
• Bijlage E – Transcripten groepsgesprekken leerlingen	43
• Bijlage F – Transcripten interviews leerkrachten	74

Samenvatting

Op Openbare Dalton Basisschool Puntenburg te Utrecht worden de meer- en hoogbegaafde leerlingen niet voldoende in hun onderwijsbehoeften voorzien door een gebrek aan beleid omtrent het onderwijs aan deze leerlingen. Het doel van dit onderzoek was het doen van aanbevelingen die zich richten op een toereikende onderwijsaanpak voor de meer- en hoogbegaafde leerlingen van ODBS Puntenburg. De volgende onderzoeksvraag stond centraal: *‘Welke doorlopende onderwijsaanpak zou aanbevolen kunnen worden om de meer- en hoogbegaafde leerlingen van ODBS Puntenburg te Utrecht in hun onderwijsbehoeften te kunnen voorzien en hoe kan een onderwijsbeleid hieromtrent ontwikkeld en geïmplementeerd worden?’* Gestart werd met een veldonderzoek, waarbij reeds bestaande onderwijsaanpakken in kaart werden gebracht. Vervolgens zijn de onderwijsbehoeften op het gebied van differentiatie, motivatie en sociaal-emotionele ontwikkeling van de meer- en hoogbegaafde leerlingen, hun leerkrachten en hun ouders van ODBS Puntenburg geanalyseerd. Hierover zijn teamsessies met het schoolteam gehouden. Op basis van het veldonderzoek, de behoefteanalyse en de teamsessies is aanbevolen een schoolbreed beleid te ontwikkelen, waarbij intern gedifferentieerd wordt. Ook is aanbevolen de tijd van de leerkracht over de verschillende niveaugroepen zowel kwalitatief als kwantitatief gelijkwaardig te verdelen en het huidige onderwijs zowel te verbreden als te verdiepen. Tot slot zijn aanbevelingen voor het ontwikkelen en implementeren van het nieuwe onderwijsbeleid gedaan.

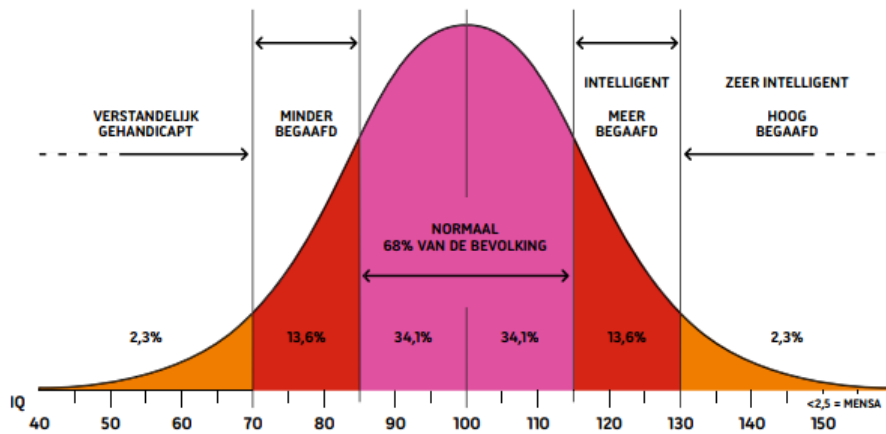
Inleiding

Op Openbare Dalton Basisschool Puntenburg (hierna ODBS Puntenburg) te Utrecht is een probleem geconstateerd rondom het onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen. Op de school bestond geen beleid dat zich richtte op het uitdagen van deze leerlingen, waardoor niet werd aangesloten op hun mogelijkheden en ontwikkelingspotenties. Wel werden ad-hoc interventies ingezet, zoals een plusklas en het werken in een plusboek, maar het aanbod in de klas werd nog onvoldoende structureel aangepast aan de meer- en hoogbegaafde leerlingen. Dit probleem leidde tot ontevredenheid over het onderwijs bij leerkrachten, ouders en leerlingen. Door een behoefteanalyse onder deze partijen uit te voeren, zijn hun behoeften rondom het onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen in kaart gebracht. Het doel van dit onderzoek was aanbevelingen te doen die zich richten op een toereikende onderwijsaanpak voor de meer- en hoogbegaafde leerlingen van ODBS Puntenburg.

Theoretisch kader

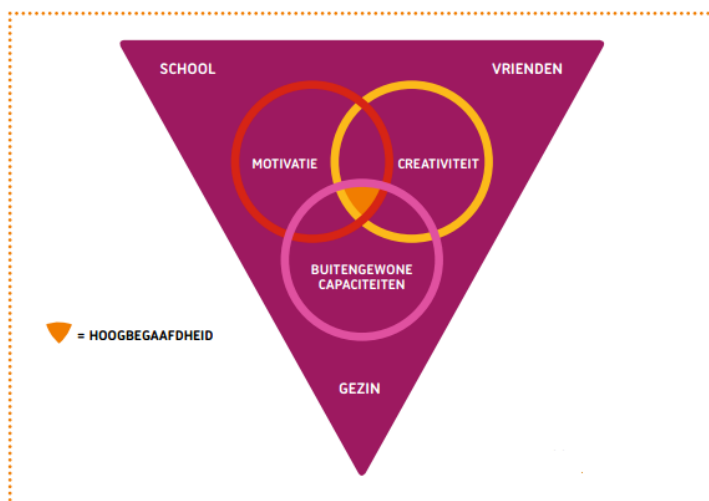
Meer- en hoogbegaafdheid

Over het onderwerp hoogbegaafdheid is in de literatuur veel bekend, maar een eenduidige, vaststaande definitie van het begrip wordt door onderzoekers niet gegeven. In de jaren vijftig werd het begrip hoogbegaafdheid onder andere omschreven door Révész (1952) als een kenmerk van de meest uitzonderlijk presterende personen. Voorwaarden om hoogbegaafde personen hun aangeboren talenten te laten ontwikkelen waren volgens hem pedagogisch, psychologisch, cultureel en maatschappelijk van aard. Een heel ander uitgangspunt gaf Lucito (1963). Hij omschreef hoogbegaafden als mensen die toekomstige problemen zullen oplossen, vernieuwingen zullen doorvoeren en de cultuur zullen verrijken. Weer later werden omgevingsfactoren als een belangrijk onderdeel van hoogbegaafdheid gezien. Deze factoren zouden bevorderlijk zijn om bestaande interne begaafdheidsdimensies van een hoogbegaafd persoon te actualiseren (Collier, 1994; Heinbokel, 1988; Khatena, 1982; Magnusson & Allen, 1983; Mönks & Lehwald, 1991; Mooij, 2013; Sternberg & Grigorenko, 2002). De dimensies waarbinnen begaafdheid tot uiting kan komen zijn sociale processen, emotionele of artistieke processen, esthetische processen, maar ook motorisch-atletische processen en prestaties of combinaties van deze dimensies (Mooij, 2013). Een meer- of hoogbegaafd persoon wil en kan excelleren binnen meerdere van deze dimensies (Gagné, 2008). Het vaststellen van begaafdheid met behulp van de hiervoor genoemde dimensies is complex vanwege de subjectiviteit ervan. Tegenwoordig wordt daarom vaak het cognitief intelligentiequotiënt gebruikt. Hoewel over de precieze definitie en meting van 'cognitieve hoogbegaafdheid' ook discussie bestaat, wordt dikwijls benadrukt dat iemand cognitief hoogbegaafd is als deze een bijpassend intelligentiequotiënt (IQ) heeft (Brown, Renzulli, Gubbins, Siegle, Zhang & Chen, 2005; Mooij, 2013). Personen met een IQ-score tussen de 115 en 130 worden meerbegaafd genoemd en personen met een IQ-score hoger dan 130 hoogbegaafd of zeer begaafd (zie Figuur 1). Volgens deze criteria is 15,9% van de Nederlandse bevolking meer- of hoogbegaafd. In Nederland zijn dat ruim 130.000 basisschoolleerlingen (Doolaard & Oudbier, 2010).

Figuur 1. Normalverdeling intelligentie Nederlandse bevolking (Van Gerven, 2009).

Veel onderzoekers vinden echter dat enkel het geven van een intelligentiequotiënt geen ondersteuning biedt aan de definitie van meer- en hoogbegaafdheid. Begaafdheid gaat verder dan de cognitieve intelligentie (o.a. Hoogeveen, Van Hell, Mooij & Verhoeven, 2004; Mooij, Hoogeveen, Driessen, Hell & Verhoeven, 2007; Van Houten, 2009; Van Gerven, 2009). In 1986 stelde Renzulli een model op waarin begaafdheid drie oorsprongen heeft, namelijk buitengewone capaciteiten, creativiteit en motivatie. Dit model wordt ook wel het 'drie-ringen-concept' genoemd. Mönks en Ypenburg (1995) zijn verder gegaan met het model van Renzulli en hebben drie omgevingsfactoren toegevoegd: het gezin, de school en vrienden. Dit is weergegeven in het triadisch interdependentiemodel (Figuur 2). Het geeft een driehoeksverhouding weer van de omgevingsfactoren gezin, school en vrienden (ontwikkelingsgelijken), die van invloed zijn op de oorsprongen buitengewone capaciteiten, creativiteit en motivatie. Meer- en hoogbegaafdheid kan tot uiting komen wanneer de omgevingsfactoren een positieve invloed hebben op deze oorsprongen.

Figuur 2. Het triadisch interdependentiemodel (Mönks & Ypenburg, 1995).

Hoogeveen et.al. (2004) stellen dat het een illusie is te denken dat een eenduidige definitie van meer- en hoogbegaafdheid bestaat. Op grond van literatuur is het wel aannemelijk meer- en hoogbegaafdheid te beschouwen als een multidimensionaal en dynamisch concept, waarop meerdere

factoren van invloed zijn. In dit onderzoek zal de volgende definitie als uitgangspunt worden gehanteerd: *meer- of hoogbegaafden onderscheiden zich van anderen door sneller en op een hoger niveau van competentie en met meer eigen structureringsvermogen bezig te kunnen en willen zijn binnen verschillende dimensies. Ook hebben zij doorgaans een hoge mate van creativiteit, buitengewone capaciteiten en meer of diepgaandere motivatie vanuit hun eigen ontwikkelingsbehoeften (Mooij, 2013).*

Onderwijsbehoeften en onderpresteren

Meer- en hoogbegaafde leerlingen hebben doorgaans andere onderwijsbehoeften dan gemiddeld begaafde leerlingen en moeten daarom op een andere manier gestimuleerd worden (Cigman, 2006; Davis & Rimm, 2004; Murray, 2005). Ze hebben behoefte aan specifieke ontwikkelingssituaties, omdat zij zich kenmerken door een soms voor anderen onnavolgbare manier en snelheid van denken (Van Houten, 2009). Van Gerven (2009) onderscheidt een tiental kenmerken die van toepassing zijn op meer- en hoogbegaafde leerlingen: een hoge intelligentie (vanaf een IQ-score van 120); brede interesse en algemene kennis; een hoog leertempo en een groot leervermogen; een goed geheugen; creativiteit; oplossingsgerichtheid; uitgebreide woordenschat; nadenken over levensvragen; hoge mate van autonomie; topdown werken en denken. Om de ontwikkeling van meer- en hoogbegaafde leerlingen optimaal te kunnen stimuleren is het van belang dat het onderwijsaanbod aansluit op deze kenmerken en dat zij uitgedaagd worden (Bosker, 2005; Doolaard & Harms, 2013; Mooij et al, 2007; Van Eijl, Pilot & De Voogd, 2005). Wanneer onvoldoende tegemoet wordt gekomen aan de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen en hun talenten niet aangesproken worden, kan dat leiden tot onderprestatie (Doolaard & Harms, 2013; Meersman, 2005; Mooij et al., 2007, Robinson 2005). Indien een discrepantie tussen de begaafdheid vanuit het intelligentieperspectief en de schoolprestaties van een leerling ontstaat, is sprake van onderpresteren (Driessen, Mooij & Doesborgh, 2007; Monks & Katzko, 2005).

Ook kan sprake zijn van 'gedwongen onderpresteren', waarmee wordt bedoeld dat een leerling zich moet aanpassen aan een voor hem of haar zeer armoedige leeromgeving (Mooij, 2013). Dit kan leiden tot diverse problemen als demotivatie, toename van sociale isolatie, het tonen van lastig, agressief of apatisch gedrag, afname van zelfvertrouwen en het minder creëren van eigen ontwikkelingskansen (De Hoop & Janson, 2000; Mooij, 2013; Terwel, 2006; Van Houten, 2009). De onderwijsraad (2007) heeft onderzocht dat het aandeel hoogbegaafden dat onder het eigen niveau presteert varieert van ongeveer 30% bij leerlingen met een IQ rond de 130 tot ongeveer 60% bij leerlingen met een hoger IQ dan 130. Om deze percentages af te doen nemen is het van belang dat een onderwijsaanpak wordt gehanteerd waar instructie, begeleiding en *feedforward* geïntegreerd zijn (E. Van Gerven, persoonlijke mededeling, 4 februari 2014). Ook is het van belang dat een onderwijsaanpak een positieve cognitieve, motivationele en sociale invloed uitoefent op meer- en hoogbegaafde leerlingen (Mooij, 2013). Deze drie invloeden zullen toegelicht worden.

Differentiatie (cognitie)

De cognitieve invloed van een onderwijsaanpak heeft betrekking op de wijze van differentiëren. Dit is het doen ontstaan van verschillende niveaus binnen het onderwijsaanbod (Bosker, 2005). Volgens

Bosker (2005) en Doolaard en Harms (2013) kan op verschillende wijzen gedifferentieerd worden, namelijk intern en extern. Interne differentiatie vindt plaats in het klassenverband en externe differentiatie daarbuiten. Uit onderzoek van Mooij (2007; 2013) is gebleken dat externe differentiatie leidt tot een verhoging van cognitieve prestaties. De gevonden positieve effecten zijn echter vaak tijdelijk, omdat deze groeps-, leerkracht- of projectgebonden zijn. Om continue, systematische onderwijssteuning voor meer- en hoogbegaafde leerlingen mogelijk te maken, is het daarom van belang de onderwijssystematiek zo in te richten dat intern gedifferentieerd wordt, waardoor leerlingen ook op klasniveau uitgedaagd worden (Doolaard & Oudbier, 2010).

Vormen van differentiatie zijn verbreden, verdiepen, compacten, plusgroepen, versnellen of een combinatie hiervan (Hulsbeek & De Boer, 2001; Mooij, 2013). Verbreden en verdiepen kan plaatsvinden door extra of andere leerstof aan te bieden, nadat de groepsopdrachten voltooid zijn (Doolaard & Oudbier, 2010; Mooij, 2013). Compacten gebeurt door leerlingen versneld door de stof te laten gaan, waardoor tijd over blijft voor extra uitdagende stof (Drent & Van Gerven, 2002). Een plusgroep is een externe klas met meerdere meer- en hoogbegaafde leerlingen en wordt vaak in combinatie met verbreding en verdieping binnen de klas georganiseerd (Van Gerven, 2009). Van versnelling van het onderwijs is sprake wanneer een leerjaar overgeslagen wordt.

De effectiviteit van de verschillende differentiatievormen kan per leerling verschillen (Ireson & Hallam, 2001; Adcock & Phillips, 2000). Ook welke onderwijsaanpak over het algemeen het meest effectief is, kan niet worden vastgesteld, omdat onderzoeken hiernaar ontbreken. In verschillende onderzoeken worden echter wel kenmerken beschreven waaraan differentiatievormen gespiegeld kunnen worden om de onderwijseffectiviteit te bepalen (Doolaard & Oudbier, 2010; Van Gerven, 2009; Van Gerven & Drent, 2004; Mooij, 2013). Deze kenmerken geven een indicatie van de kans dat positieve effecten zullen optreden. In Tabel 1 is een overzicht te zien van kenmerken die bevorderlijk zijn voor de effectiviteit van een onderwijsaanpak.

Tabel 1

Kenmerken van een onderwijsaanpak die bevorderlijk zijn voor de effectiviteit ervan.

-
1. De continuïteit van de onderwijsaanpak is gewaarborgd (Doolaard & Oudbier, 2010).
 2. Het personeel is geschoold om de onderwijsaanpak ten uitvoer te brengen (Mooij, 2013).
 3. Effecten van het aangepaste onderwijs worden nagegaan (Doolaard & Oudbier, 2010).
 4. Leerlingen mogen eigen inbreng geven in hun onderwijsaanbod (Mooij, 2013).
 5. De onderwijsaanpak wordt schoolbreed ingezet (Ministerie van OCW, 2008).
 6. Zowel korte als langetermijndoelen worden opgesteld (Mooij, 2013).
 7. Toetsresultaten uit het leerlingvolgsysteem worden gebruikt voor signalering (Mooij, 2013).
 8. Een ander vakgebied wordt aangeboden naast de basisvakgebieden (Mooij, 2013).
 9. Een protocol wordt gebruikt voor de diagnostiek van meer- en hoogbegaafdheid (Van Gerven & Drent, 2004).
 10. Onderwijsaanpassingen voor meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn opgenomen in een beleidsstuk (Van Gerven, 2009).
-

Motivatie

Motivatie is datgene wat men beweegt iets te doen (Lens & Vansteenkiste, 2006). Een verschil kan gemaakt worden tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie. Dit verschil heeft betrekking op waarom men handelt (Reiss, 2012; Ryan & Deci, 2000). Extrinsieke motivatie is een vorm waarbij van buitenaf geprobeerd wordt de leerling te stimuleren door een beloning tegenover het gewenste gedrag te zetten. De intrinsieke motivatie heeft betrekking op de individuele behoefte een doel te willen bereiken. Deze vorm van motivatie komt naar voren bij uitdagende taken. Het behaalde succes is bij dergelijke taken de beloning van de inspanningen. Een rijke en uitdagende leeromgeving is dan ook van belang om de intrinsieke motivatie te doen vergroten. Ook een autonomie-ondersteunde en gestructureerde leerkrachtstijl bevordert de intrinsieke motivatie (Sierens, Soenens, Vansteenkiste, Goossens & Dochy, 2007). Een armoedige leeromgeving en een controlerende chaotische leerkrachtstijl kunnen leiden tot demotivatie van de meer- of hoogbegaafde leerling, wat oorzaak kan zijn van gedwongen onderpresteren (De Hoop & Janson, 2000; Lens & Depreeuw, 1998; Mooij, 2013; Terwel, 2006; Van Houten, 2009).

Sociaal-emotioneel

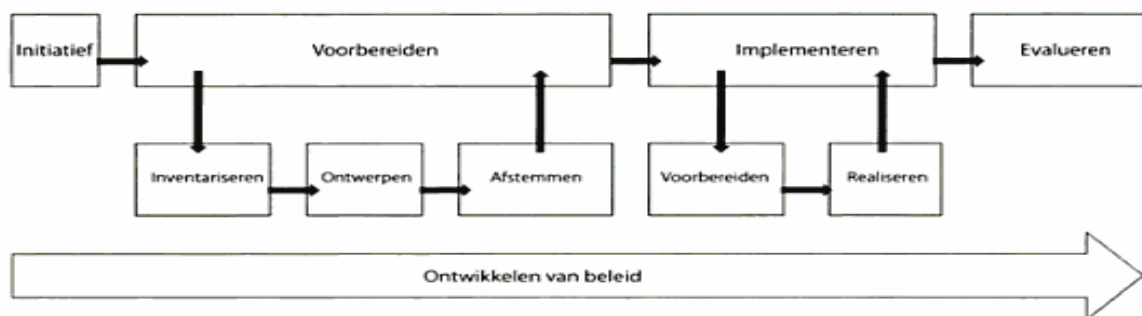
Meer- en hoogbegaafde leerlingen hebben behalve cognitieve uitdagingen en motivatie behoefte aan begrip, stimulering, aanmoediging en aanvaarding (D'hondt & Van Rossen, 2009). Het is dan ook van belang dat leerkrachten er op toezien dat de ontwikkeling van sociale vaardigheden en emotionele groei wordt gestimuleerd (Assouline & Colangelo, 2006). Zo is het belangrijk dat leerlingen contact hebben met ontwikkelingsgelijken, zodat zij de gelegenheid tot spiegeling geboden krijgen, wat het ontwikkelen van een reëel zelfbeeld mogelijk maakt (Span, De Bruijn-De Boer & Wijnekus, 2001). Wanneer door leerkrachten niet toegezien wordt op een synchrone ontwikkeling tussen de cognitieve- en de sociaal-emotionele vaardigheden van de meer- en hoogbegaafde leerlingen, brengt dat risico's op het sociaal vlak met zich mee (D'hondt & van Rossen, 2009; Span & Pluymakers, 2001; Van Houten, 2009). Het kan leiden tot zowel internaliserende als externaliserende probleemgedragingen (D'Hondt & Van Rossen, 1999).

Beleidsontwikkeling, draagvlak en betrokkenheid

Het is van belang onderwijsaanpassingen op te nemen in een beleidsplan (van Gerven, 2009). Een school heeft als taak de aanpassingen duidelijk vorm te geven en af te bakenen, zodat een cultuur binnen de school gaat heersen waarbij leerkrachten eensgezind zijn over het te voeren beleid met bijbehorende afspraken. Betrokkenheid en draagvlak van een schoolteam zijn voorwaarden voor de vorming van effectief beleid (Van Petegem, 2005). Samen met het team zal een beleid met deze aanpassingen gemaakt moeten worden, omdat een van bovenaf opgelegd beleid naar alle waarschijnlijkheid niet op een positieve manier wordt opgepakt door het team (Coburn, 2004). Leerkrachten moet de ruimte geboden worden voor een eigen stellingname en invulling van het beleid. Zo wordt het hen mogelijk gemaakt hier eigenaarschap over te krijgen, waardoor het beleid gemakkelijker en met een hogere effectiviteit geïmplementeerd kan worden (Bemelen, Koppen & Slegers, 2004). Drs. E. Van Gerven, specialist in het ontwikkelen van onderwijsbeleid rondom meer- en hoogbegaafdheid, geeft aan dat in het beginstadium van de beleidsontwikkeling de competenties

van het team in beeld gebracht moeten worden en met het team een universeel beeld van een meer- of hoogbegaafde leerling gevormd moet worden (persoonlijke mededeling, 4 februari 2014). Een open houding van leerkrachten is een noodzaak, maar de directie dient uiteindelijk het proces van beleidsvorming te dragen en te sturen (E. Van Gerven, persoonlijke mededeling, 4 februari 2014).

Bij het ontwikkelen van beleid moet een gestructureerd proces worden gevolgd, bestaande uit verschillende stappen. Van Gerven (2008) geeft een overzichtelijk beeld van de stappen (zie Figuur 3). De eerste stap is het nemen van initiatief. Hierna volgt een voorbereidingstraject, waarbij de problemen worden geïnventariseerd, de wensen en idealen van het team in kaart worden gebracht en ideeën worden gegenereerd om problemen op te lossen. Vervolgens start een ontwerpfase, waarin een projectteam aan de slag gaat met het ontwikkelen van het beleidsplan. In deze fase is het van belang dat nagedacht wordt over doelen die gesteld worden aan de meer- en hoogbegaafde leerlingen. Op deze manier komt een ontwikkelingsperspectief voor de leerlingen tot stand (E. Van Gerven, persoonlijke mededeling, 4 februari 2014). Het ontworpen beleidsplan wordt vervolgens teruggekoppeld aan alle betrokkenen en gaat een fase van afstemming in, waarbij iedere betrokkene een mening over het plan kan geven. Hierna zal het voorbereidingsproces overgaan in de implementatiefase, waarbij het beleidsplan ingevoerd en uiteindelijk geëvalueerd wordt. De betrokkenheid van het team is in dit model duidelijk aanwezig en wordt gedurende het proces van beleidsontwikkeling voortdurend in acht genomen. Dit vergroot de kans op een geslaagde implementatie (van Gerven, 2008).

Figuur 3. Het proces van beleidsontwikkeling (Van Gerven, 2008).

Op ODBS Puntenburg te Utrecht dient een beleid ontwikkeld te worden rondom het onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen, omdat zij onvoldoende in hun onderwijsbehoeften worden voorzien. Om dit te kunnen realiseren is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

'Welke doorlopende onderwijsaanpak zou aanbevolen kunnen worden om de meer- en hoogbegaafde leerlingen van ODBS Puntenburg te Utrecht in hun onderwijsbehoeften te kunnen voorzien en hoe kan een onderwijsbeleid hieromtrent ontwikkeld en geïmplementeerd worden?'

Deelvragen die onderliggend zijn aan deze onderzoeksvraag zijn:

1. Hoe wordt het onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen vormgegeven op de Excellente Daltonschool Rijnweerd en een Leonardoschool?

2. Wat zijn de onderwijsbehoeften op het gebied van differentiatie, motivatie en sociaal-emotionele ontwikkeling van de meer- en hoogbegaafde leerlingen, hun leerkrachten en hun ouders van ODBS Puntenburg?
3. Welke aanbevelingen kunnen gedaan worden voor het ontwikkelen en implementeren van onderwijsbeleid rondom meer- en hoogbegaafde leerlingen op ODBS Puntenburg?

Methode

Procedure

Gestart is met een veldonderzoek naar reeds bestaande onderwijsaanpakken waarbij expliciete aandacht is voor meer- en hoogbegaafde leerlingen. Dit is gedaan door langs te gaan bij basisscholen, waar de meer- en hoogbegaafde leerlingen voorzien worden in hun onderwijsbehoeften. Op de scholen zijn gesprekken gevoerd en is geobserveerd. Na dit veldonderzoek zijn de bevindingen hiervan met het schoolteam van ODBS Puntenburg gedeeld tijdens een eerste teamsessie (24 februari 2014) en is het team in discussie gegaan over de reeds gevonden onderwijsaanpakken. Vervolgens zijn, op basis van het veldonderzoek en de eerste teamsessie, behoefteanalyses uitgevoerd onder de meer- en hoogbegaafde leerlingen, hun leerkrachten en hun ouders van ODBS Puntenburg. De resultaten van deze analyses en de uitkomsten van de eerste teamsessie zijn verwerkt en aan het schoolteam gepresenteerd tijdens een tweede teamsessie (8 april 2014). Op basis hiervan zijn uitgangspunten voor de verdere beleidsontwikkeling geformuleerd, die meegenomen zijn in de aanbevelingen die gedaan zijn aan de school.

Design

In Tabel 2 is het design van het onderzoek weergegeven op basis van het eerder genoemde proces van beleidsvorming in Figuur 3 (Van Gerven, 2008). Uitsluitend de inventarisatiefase van dit proces is doorlopen, waarbij de inhoud in de eerste kolom is weergegeven en de bijbehorende participanten en instrumenten in respectievelijk de tweede en derde kolom.

Tabel 2

Het Design van de Inventarisatiefase van de Beleidsontwikkeling rondom Meer- en Hoogbegaafde leerlingen op ODBS Puntenburg.

Inhoud	Participanten	Instrumenten
Veldonderzoek	Daltonschool Rijnsweerd	Interview
	Leonardoschool en OBS het Kompas te Dronten	Observatie
Teamsessie 1	Schoolteam	Presentatie veldonderzoek
Behoeftanalyse	Leerlingen	Groepsgesprekken
	Leerkrachten	Interviews
	Ouders	Vragenlijsten

Participanten

Veldonderzoek

Onderdeel van het veldonderzoek was Daltonschool Rijnsweerd te Utrecht. De keuze viel op deze school vanwege de uitreiking van het predicaat 'excellente school' in 2012 en 2013. Dit predicaat is onder andere ontvangen door het maatwerk dat de school levert met betrekking tot leerlingenzorg. Leonardoschool te Dronten is hierna bezocht vanwege het feit dat dit een school voor meer- en hoogbegaafde leerlingen is. De hierbij aangesloten school OBS het Kompas is ter aanvulling van het bezoek aan Leonardoschool Dronten bezocht. Deze school hanteert dezelfde onderwijsaanpak als de Leonardoschool.

Behoeftanalyse

De behoefteanalyse bestond uit drie participantengroepen. De eerste groep bestond uit leerkrachten van groep 4 tot en met 8 van ODBS Puntenburg. Het betroffen in totaal zeven leerkrachten, waarvan twee duo-leerkrachten. Vijf leerkrachten waren vrouw ($M = 42.0$ jaar; $SD = 11.60$) en twee man ($M = 42.5$ jaar; $SD = 0.50$). Zij hadden gemiddeld 10.9 jaar leservaring ($SD = 5.31$).

De tweede participantengroep bestond uit de meer- en hoogbegaafde leerlingen van de groepen vijf tot en met acht van ODBS Puntenburg. Deze leerlingen zijn door middel van het Diagnostisch Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (Van Gerven, 2009) en hun leerkrachten gesignaleerd als meer- of hoogbegaafd. Het betroffen 20 leerlingen met een gemiddelde leeftijd van $M = 9.8$ jaar met een standaarddeviatie van $SD = 1.21$.

De derde en laatste participantengroep die werd betrokken bij de behoefteanalyse waren de ouders van de geselecteerde meer- en hoogbegaafde leerlingen. Het betroffen 20 ouderparen met een gemiddelde leeftijd van $M = 40.6$ en een standaarddeviatie van $SD = 4.92$.

Teamsessies

Het schoolteam als groep was participant van het onderzoek tijdens de teamsessies. Dit team bestond uit vijftien leerkrachten, de directeur en de intern begeleider. De gemiddelde leeftijd was $M = 43.1$ jaar met een standaarddeviatie van $SD = 11.58$.

Instrumenten

Interviewleidraad intern begeleider Daltonschool Rijnsweerd

De intern begeleider op Daltonschool Rijnsweerd is tijdens een semigestructureerd interview gevraagd naar de onderwijsaanpak waarmee de school meer- en hoogbegaafde leerlingen in hun onderwijsbehoeften voorziet. In Tabel 3 zijn de onderwerpen die ter sprake zijn gekomen gedurende het interview weergegeven.

Observatieschema Leonardoschool en OBS het Kompas te Dronten

Op Leonardoschool te Dronten en de daarbij aangesloten OBS het Kompas is een beschrijvende, niet-participerende observatie uitgevoerd, door alle groepen op de Leonardoschool en groep 7 en 8

van OBS het Kompas een half uur te bezoeken. In Tabel 3 zijn de onderwerpen waarnaar gekeken is tijdens de observaties weergegeven.

Tabel 3

Observatiepunten en Interviewonderwerpen Veldonderzoek

Onderwerpen	Inhoud
Opbouw van de dag	Het rooster van de school dat wordt gehanteerd.
Klassenmanagement	De indeling van de klaslokalen en de organisatie die de leerkrachten toepassen.
Curriculum	De vakken en activiteiten die aangeboden worden.
Wijze van instructie	De duur van instructie en instructievorm naar niveau.
Differentiatie	De wijze waarop differentiatie wordt toegepast in de verschillende groepen.
Omgang leerkracht-leerling	De manier waarop leerkrachten de leerlingen benaderen en op hen reageren.

Interviewleidraad leerlingen

Met de meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn semigestructureerde groeps gesprekken gevoerd. De groepen bestonden uit drie tot zeven leerlingen uit hetzelfde leerjaar. De leerlingen kregen de ruimte hun eigen mening over het huidige en het door hen gewenste onderwijs naar voren te brengen. In Tabel 4 zijn enkele voorbeeldvragen opgenomen. De volledige interviewleidraad is opgenomen in Bijlage A . Bij iedere vraag werd door de interviewer doorgevraagd tot hij over voldoende argumentatie en toelichting beschikte.

Tabel 4

Voorbeeldvragen Groepsgesprekken Leerlingen

Categorieën	Voorbeeldvragen groeps gesprekken
Differentiatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vind je dat je genoeg nieuwe dingen leert in de klas? 2. Heeft de juf of meester genoeg aandacht voor je in de klas? 3. Zou je graag met kinderen die ook goed zijn in rekenen of taal willen samen werken of zou je liever andere kinderen hiermee willen helpen?
Motivatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vind je het leuk om naar school te gaan? Waarom? 2. Heb je altijd zin om aan het werk te gaan? Waarom wel of niet? 3. Wat vind je leuk werk om te doen als je klaar bent? Waarom?
Sociaal-emotioneel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vind je het leuk om uit de klas te gaan om pluswerk te doen of blijf je liever in je eigen klas? 2. Vinden andere kinderen je aardiger of minder aardig omdat je in de plusklas zit? 3. Vind je het gezellig in de klas? Waarom wel of niet?

Interviewleidraad leerkrachten

De leerkrachten zijn individueel geïnterviewd. Het interview is voor iedere leerkracht op dezelfde, semigestructureerde manier, vormgegeven. In Tabel 5 zijn voorbeeldvragen van de interviewvragen opgenomen. De volledige interviewleidraad is opgenomen in Bijlage B. Bij iedere vraag is door de interviewer doorgevraagd tot hij over voldoende argumentatie en toelichting beschikte.

Tabel 5

Voorbeeldvragen Interviews Leerkrachten

Categorieën	Voorbeeldvragen interviews
Differentiatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Naar welke vorm van differentiatie gaat je voorkeur uit, in de klas of buiten de klas en waarom? 2. Welke mate van sturing zou jij willen bieden aan de meer- of hoogbegaafde leerlingen? In hoeverre moeten de leerlingen zelfstandig aan hun taken werken? 3. Hoe zou je je tijd willen indelen met betrekking tot de verschillende leerniveaus? Verdient elke leerling evenveel aandacht van de leerkracht?
Motivatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nemen de meer- en hoogbegaafde leerlingen zelf initiatief om nieuwe dingen te leren? Zo ja, hoe uit zich dat dan? Zou je willen dat dit meer gebeurt? 2. Wat verhoogt of verlaagt de motivatie van je leerlingen? Hoe verhoudt uitdaging zich daartoe? 3. Voelen de leerlingen zich verantwoordelijk genoeg voor hun eigen werk? Heb je een idee hoe je de verantwoordelijkheid kan vergroten?
Sociaal-emotioneel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hebben deze leerlingen voldoende sociale aansluiting? Zo niet, hoe merk je dat? 2. Zitten de meer- en hoogbegaafde leerlingen in jouw klas overwegend lekker in hun vel? Zo niet, in hoeverre is het aspect meer- of hoogbegaafd daar oorzaak van? 3. Voelen de leerlingen zich anders, omdat zij tot de plusgroep behoren?

Vragenlijsten ouders

De ouders is gevraagd per ouderpaar een vragenlijst in te vullen (zie Bijlage C). Deze is gebaseerd op het expertsysteem Zien! (2009). De vragenlijst bestond uit drie categorieën waar 48 items in zijn ondergebracht die op een, door Zien! gebruikte, vierpuntsschaal ('dit klopt niet', 'dit klopt een beetje', 'dit klopt redelijk', 'dit klopt') gewaardeerd zijn. Ook werd de optie 'weet ik niet' geboden (Expertsysteem Zien!, 2012). Item 49 en 50 betroffen open vragen. In Tabel 6 zijn de waardes van de interne consistentie en voorbeeldstellingen per categorie weergegeven.

Tabel 6

Voorbeeldstellingen en Beschrijving Vragenlijst Ouders

Categorieën	k	Cronbach's Alfa	Voorbeeldstellingen vragenlijsten
Differentiatie	19	.74	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mijn kind krijgt genoeg uitdaging bij het maken van schoolwerk. 2. Mijn kind zou meer individuele aandacht van de leerkracht moeten krijgen dan hij/zij nu krijgt. 3. Mijn kind kan zelf een onderwerp kiezen om over te leren.
Motivatie	11	.91	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mijn kind heeft plezier in het maken van schoolwerk. 2. Mijn kind neemt initiatief om nieuwe dingen te leren. 3. Mijn kind voelt zich verantwoordelijk voor zijn/haar werk.
Sociaal- emotioneel	18	.80	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mijn kind komt ontspannen en open over. 2. Mijn kind wordt begrepen door medeleerlingen. 3. Mijn kind heeft voldoende zelfvertrouwen.

Leidraad teamsessie 1

In Tabel 7 is de leidraad die tijdens teamsessie 1 gehanteerd is, weergegeven. Het doel van deze teamsessie was het vaststellen van een definitie van een meer- of hoogbegaafde leerling, het in kaart brengen van de kwaliteiten en ontwikkelingspotenties van het team en het verslag leggen van de in het veldonderzoek gevonden resultaten.

Tabel 7

Leidraad Teamsessie 1

Inhoud	Toelichting
Brainstorm	Middels een brainstorm in kleine groepen zijn eigenschappen van een meer- of hoogbegaafde leerling vastgesteld. Eindproduct hiervan is een definitie van een meer- of hoogbegaafde leerling volgens het team van ODBS Puntenburg.
Discussie	Middels een discussie in werkgroepen van 3 leerkrachten zijn competenties en ontwikkelingspotenties vastgesteld.
Presentatie	De teamsessie is afgesloten met een presentatie van de gevonden resultaten uit het veldonderzoek.

Leidraad teamsessie 2

In Tabel 8 is de leidraad van de tweede teamsessie weergegeven. In deze sessie zijn de bevindingen vanuit de behoefteanalyse gepresenteerd en is hierover gedebatteerd. Het doel van deze sessie was het formuleren van uitgangspunten die meegenomen konden worden in de ontwikkeling van het nieuwe beleid rondom onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen.

Tabel 8

Leidraad Teamsessie 2

Inhoud	Toelichting
Presentatie	De onderzoekers hebben de resultaten van de behoefteanalyse gepresenteerd.
Debat	De leerkrachten hebben in kleine groepen een debat gevoerd en hebben uitgangspunten voor de verdere beleidsontwikkeling geformuleerd.

Analyse*Veldonderzoek*

De inhoud van het interview en de observaties behorende bij het veldonderzoek is kort samengevat. De verkregen informatie heeft als basis voor de behoefteanalyse en de teamsessies gediend.

Behoeftanalyse

De groepsgesprekken met de leerlingen, de interviews met de leerkrachten en de vragenlijsten van de ouders zijn kwalitatief beoordeeld. De gesprekken en interviews zijn opgenomen, getranscribeerd en gefragmenteerd. Twee onderzoekers hebben vervolgens de transcripten met behulp van een codeertabel (Tabel 9) gelabeld. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is berekend en goed bevonden ($\kappa = 0.81$). Het labelen is gedaan door alle fragmenten in te delen in de hoofdcategorieën differentiatie, motivatie en sociaal-emotioneel. Vervolgens zijn de fragmenten ondergebracht in verschillende subcategorieën. De gevonden fragmenten binnen elke subcategorie zijn samengevat.

Tabel 9

Codeertabel Interviews Leerkrachten en Groepsgesprekken Leerlingen

Hoofdcategorie	Subcategorie	Toelichting: fragmenten met betrekking tot...
<i>Differentiatie</i>	Intern/extern	... differentiatie binnen of buiten de klas.
	Leerkracht-gestuurd/zelfstandig	...de mate van sturing en zelfstandigheid die gewenst wordt.
	Tijdverdeling	...de mening en behoefte over de manier van aandachtverdeling van de leerkracht over alle leerlingen.
	Huidige vorm	...de manier van differentiëren die momenteel toegepast wordt en de moeilijkheden daarbij.
	Gewenste vorm	...de vorm en inhoud van differentiatie die gewenst

		wordt (verbreden, verdiepen, compacten, plusgroepen, versnellen of een combinatie).
	Uitbreiding lesaanbod	...de eventuele extra vakken of vaardigheden die aangeboden zouden kunnen worden naast het reguliere onderwijsaanbod.
<i>Motivatie</i>	Kennis	...de mate waarin de meer- of hoogbegaafde leerlingen behoefte hebben aan meer kennis.
	Initiatief	...de mate waarin de meer- of hoogbegaafde leerlingen initiatief tonen om meer te leren.
	Factoren	...de factoren die de motivatie van leerlingen doen verhogen dan wel verlagen.
	Verantwoordelijkheid	...de mate van verantwoordelijkheid die de meer- of hoogbegaafde leerlingen voelen voor hun taken.
	Brede/centrale interesse	...de interesse van deze leerlingen; deze kunnen breed zijn of gecentraliseerd op één gebied.
	Plezier	...het plezier dat meer- of hoogbegaafde leerlingen hebben in hun schoolwerk.
	Concentratie en zelfstandigheid	...de mate van concentratie en zelfstandigheid bij het maken van schoolwerk.
<i>Sociaal- emotioneel</i>	Exceptioneel gevoel	...de mate waarin de meer- en hoogbegaafde leerlingen zich anders voelen dan hun medeleerlingen.
	Sociale aansluiting en welbevinden	...voldoende vrienden hebben, blij overkomen, zelfvertrouwen, opkomen voor zichzelf, over frustraties heen zetten, gesloten of gespannen zijn.
	Controle eigen gedrag	...impulsbeheersing en de mate waarin de leerlingen nadenken voor zij iets doen, weloverwogen beslissingen maken.

De resultaten voortkomend uit de vragenlijsten voor ouders zijn verwerkt door de items 1 tot en met 48 in te delen in één van de subcategorieën uit Tabel 9. Vervolgens is met behulp van een betrouwbaarheidsanalyse bekeken of de vragen behorende bij een subcategorie een betrouwbare schaal vormden. Ook is per categorie een gemiddelde en standaarddeviatie berekend, welke vervolgens kwalitatief zijn geïnterpreteerd om uitspraken te kunnen doen over de behoeften van ouders. Ook de antwoorden op vragen 49 en 50, de open vragen, zijn door de onderzoekers kwalitatief beoordeeld. Relevante informatie uit deze vragen is gecodeerd middels Tabel 9.

Teamsessies

Relevante informatie, voortkomend uit de teamsessies, is genotuleerd en samengevat. Deze notulen en samenvattingen hebben als bron gediend voor de aanbevelingen die aan de school gedaan zijn.

Resultaten

De resultaten zullen in volgorde van verzameling weergegeven worden. Eerst zullen de resultaten uit het veldonderzoek beschreven worden. Hierna volgen de resultaten die voort zijn gekomen uit de eerste teamsessie. Vervolgens komen de resultaten van de behoefteanalyse aan bod en tot slot zal de tweede teamsessie besproken worden.

Veldonderzoek

Interview intern begeleider Daltonschool Rijnsweerd

Op 11 februari 2014 is een bezoek gebracht aan Daltonschool Rijnsweerd te Utrecht en is de intern begeleider geïnterviewd. In Tabel 10 zijn de resultaten voortkomend uit dit interview weergegeven. De school werkt met contracten die begeleid worden door de intern begeleider van de school. Voor deze vorm van onderwijs is een grote verscheidenheid aan materiaal vereist. Door het contract, en de daarbij door de leerling opgestelde regels, wordt de leerling aangesproken op zijn zelfstandigheid en leerniveau.

Tabel 10

Resultaten Interview Intern Begeleider Daltonschool Rijnsweerd

Interviewonderwerpen	Inhoud
Opbouw van de dag	De opbouw van de dag is in alle klassen hetzelfde. Er wordt veel zelfstandig gewerkt.
Klassenmanagement	De leerkracht geeft klassikale instructie. De meer- en hoogbegaafde leerlingen hoeven niet met de instructie mee te doen wanneer dit afgesproken is. De leerling plant de tijd die hij aan zijn contract besteedt zelf in.
Curriculum	De leerlingen met een contract mogen zelf een onderwerp om over te leren kiezen. Materialen die gebruikt kunnen worden zijn overwegend boeken, maar ook laptops zijn beschikbaar om informatie op te zoeken.
Wijze van instructie	In de klas is geen extra instructietijd ingebouwd voor de meer- en hoogbegaafde leerlingen.
Differentiatie	Op de school wordt gewerkt met contractonderwijs. Leerlingen komen voor verschillende redenen in aanmerking voor een contract. Zo is niet alleen een hoog IQ een voorwaarde, ook een hoge of juist lage motivatie kan een criterium zijn. Gemiddeld werken op deze school twee leerlingen per klas met een contract en dat betreffen overwegend leerlingen uit de bovenbouw. De groepsleerkracht overlegt met de intern begeleider wanneer hij of zij denkt dat een leerling een contract nodig heeft. Wanneer dat zo is gaat de leerling naar de intern begeleider om een persoonlijk leerplan op te stellen. Eerst wordt besproken aan welke onderdelen van het reguliere lesaanbod de leerling wel meedoet. Vervolgens wordt het extra werk vastgesteld, welke vorm krijgt in een

	project. De keuze voor het onderwerp en de vorm van het product is aan de leerling zelf. De wijze van evalueren en het tijdsplan wordt in overleg met de intern begeleider vastgesteld. De leerlingen met een contract spreken gemiddeld eens in de twee weken af met de intern begeleider, maar kunnen ook tussendoor met vragen bij haar terecht.
Omgang leerkracht-leerling	Wanneer de leerkracht het eens is met het contract wordt deze getekend door de leerlingen en de intern begeleider. Het opstellen van een contract gaat altijd in overleg met de leerkracht.

Observatie Leonardoschool en OBS het Kompas te Dronten

Op 18 februari 2014 is geobserveerd op de Leonardoschool te Dronten en de hierbij aangesloten Openbare Basisschool het Kompas. In Tabel 11 zijn de resultaten van de observatie weergegeven. Op deze school wordt gewerkt met het circuitonderwijs, waardoor expliciet instructietijd vrij gemaakt wordt voor zowel zwakke als sterke leerlingen. Door het klassenmanagement krijgen alle leerlingen zowel kwalitatief als kwantitatief evenveel instructie, aandacht en begeleiding van de leerkracht.

Tabel 11

Resultaten Observatie Leonardoschool en Openbare Basisschool het Kompas te Dronten

Observatiepunt	Inhoud
Opbouw van de dag	De ochtend is opgedeeld in blokken van een half uur waarin de leerlingen zelfstandig werken dan wel instructie volgen. De leerling bepaalt zelf wat hij in welk blok doet (behalve de verplichte instructieblokken). In de middag wordt klassikaal aan zaakvakken gewerkt.
Klassenmanagement	Leerlingen hebben een geïndividualiseerde weektaak waarin staat wanneer ze instructie hebben en wat ze per dag moeten doen. Op de achterkant wordt de inhoud van hun taken toegelicht. Dit is per niveaugroep verschillend. Er wordt gewerkt met circuitonderwijs wat inhoudt dat in elke hoek van de klas aan een ander vakgebied wordt gewerkt. De leerlingen plannen 's ochtends de volgorde van hun circuit. Wanneer de leerlingen klaar zijn met een taak en de circuit-tijd (30 minuten) om is, maken zij verdiepende opdrachten die vooraf klaargelegd worden door de leerkracht. De leerlingen starten niet met een andere dagtaak. Als dit extra werk ook af is, werken ze aan hun eigen project. Wanneer een dagtaak nog niet af is, maar de circuit-tijd al wel om, maken de leerlingen hun werk tijdens de eerste circuitronde van de volgende dag af.
Curriculum	Op de Leonardoschool wordt, naast het reguliere lesaanbod, Engels (vanaf de kleuters) en Chinees aangeboden. Verder wordt meer projectmatig gewerkt dan op een reguliere school, middels individuele projecten.
Wijze van instructie	De leerlingen krijgen in kleine niveaugroepen een half uur instructie per ochtend. In dat half uur wordt één vak behandeld. De leerkracht geeft

	anderhalf uur instructie per ochtend en behandelt de stof op drie niveaus. De niveaugroepen verschillen per vak. De sterke leerlingen komen eerst aan bod, vervolgens de middengroep en tot slot de zwakkere leerlingen. Zo kunnen de zwakkere leerlingen al instructie oppikken voordat zij zelf instructie krijgen.
Differentiatie	De leerlingen worden uitgedaagd, omdat zij op hun niveau worden aangesproken en zij veel zelfstandigheid en keuzevrijheid hebben om, naast het reguliere onderwijs, te leren wat zij willen leren door middel van een eigen project.
Omgang leerkracht-leerling	Op de Leonardoschool valt het op dat de leerkrachten openstaan voor input van de leerlingen en dat zij de input serieus nemen. Zo werd tijdens een spellingles door een leerkracht uitgelegd dat 'koningkje' fout gespeld is, omdat ngk niks is, waarop een leerling zei dat 'ngk' wel wat was, namelijk Nederlands Gereformeerde Kerk. De leerkracht complimenteerde de leerling met zijn opmerking in plaats van deze af te wijzen.

Teamsessie 1

Definiëren meer- of hoogbegaafde leerling ODBS Puntenburg

In Bijlage D is een samenvatting van de resultaten voortkomende uit de teamsessie opgenomen. Na het veldonderzoek is, op basis van de beschikbare literatuurkennis, met het team van ODBS Puntenburg een gezamenlijke definitie van een meer- of hoogbegaafde leerling opgesteld: *'Een meer- of hoogbegaafde leerling op ODBS Puntenburg is een cognitief sterke leerling met een grote behoefte aan kennis, is gemotiveerd en heeft een brede interesse. Ook heeft de leerling een hoger of ander denkniveau dan de gemiddelde leerling. Tot slot zijn sommige leerlingen niet bekend met hun eigen leergrenzen door tekort aan uitdaging.'* Vergelijkend met de gegeven definitie in het theoretisch kader (p. 5) komt deze hiermee in veel opzichten overeen met als toevoeging het tekort aan uitdaging, dat de huidige situatie van deze leerlingen benadrukt.

Competenties van het team van ODBS Puntenburg

Tijdens de teamsessie zijn de competenties van het team in kaart gebracht, waarbij ook de ontwikkelingspotenties van het team naar voren kwamen. In Tabel 12 zijn deze competenties en de bijbehorende ontwikkelingspotenties weergegeven.

Tabel 12

Competenties van het Schoolteam en bijbehorende Ontwikkelingspotenties.

Competenties	Ontwikkelingspotenties
Samenwerken	Meer communiceren en zo iedereen op één lijn krijgen.
Onderscheid maken tussen hoofd- en bijzaken	Heldere organisatie creëren, elkaar sturen

	tijdens bijeenkomsten.
Gemotiveerd en enthousiast	Keuzes leren maken; elkaar inspireren; prioriteiten stellen.
Divers team	Meer van collega's leren; meer veiligheid creëren in het team; individuele talenten benutten.

Verslaglegging veldonderzoek

Na de competenties in kaart te hebben gebracht is verder gegaan met de verslaglegging van het veldonderzoek. De onderzoekers hebben een korte samenvatting van de in het veld opgedane ervaringen gepresenteerd. De teamleden hebben de gelegenheid gekregen vragen te stellen over de onderwijsaanpakken, contractonderwijs en circuitonderwijs, die tijdens deze presentatie aan bod kwamen.

Behoeftanalyse

De gegevens voortkomend uit de vragenlijsten ingevuld door ouders zijn kwalitatief verwerkt. Voor de volledigheid worden de kwantitatieve onderzoeksresultaten gepresenteerd in Tabel 13. De resultaten binnen alle subcategorieën zijn echter kwalitatief geïnterpreteerd en verwerkt in Tabel 14, 15 en 16.

Tabel 13

Kwalitatieve gegevens Vragenlijst Ouders

Hoofd-categorie	Subcategorie	Item-nummers	k	Cronbach's α	Min.	Max.	M	SD
<i>Differentiatie</i>	Intern/extern	11, 37, 38, 39, 45, 48	6	.11	2.67	3.83	3.31	.37
	Leerkracht-gestuurd/zelfstandig	11, 12, 13, 14, 29, 34, 42, 43	8	.87	2.38	4.00	3.36	.60
	Tijdverdeling	35, 41	2	.30	2.00	3.50	2.75	.40
	Huidige vorm	33, 40	2	.90	1.00	4.00	2.83	.96
	Gewenste vorm	37, 44	2	.82	2.00	4.00	3.64	.60
	Uitbreiding lesaanbod	26, 32, 44, 47	4	.87	1.75	4.00	3.47	.70
<i>Motivatie</i>	Kennis	10, 24, 25, 26, 31, 40	6	.81	2.17	4.00	3.38	.50
	Initiatief	7, 21, 25, 27, 30	5	.77	2.00	4.00	3.33	.46

	Factoren	11, 21, 24	3	.69	2.00	4.00	3.43	.65
	Verantwoordelijkheid	12, 13, 14, 19, 27, 28, 29	7	.83	2.71	4.00	3.47	.47
	Brede/centrale interesse	22, 23, 25	3	.85	2.00	4.00	3.52	.64
	Plezier	20, 21, 25	3	.75	2.33	4.00	3.69	.50
	Concentratie en zelfstandigheid	16, 19, 27, 29, 34, 42, 43	7	.74	2.43	4.00	3.47	.59
<i>Sociaal- emotioneel</i>	Exceptioneel gevoel	5, 18, 20, 41	4	.43	3.00	4.00	3.60	.36
	Sociale aansluiting en welbevinden	1, 2, 3, 4, 5, 6, 19, 20	8	.76	2.88	4.00	3.6	.34
	Controle eigen gedrag	7, 9, 10, 12, 13, 15	6	.54	2.50	4.00	3.39	.37

Differentiatie

In Tabel 14 zijn de onderzoeksresultaten op het gebied van differentiatie weergegeven per participantengroep. De volledige transcripten van de groeps gesprekken met leerlingen en de interviews met leerkrachten zijn respectievelijk opgenomen in Bijlage E en F. Opvallend is dat de participantengroepen het over de meeste subcategorieën met elkaar eens zijn. Overeenkomstige meningen zijn bijvoorbeeld op te merken binnen de subcategorie *leerkrachtgestuurd-zelfstandig en tijdverdeling*. Iedere participantengroep vindt de meer- en hoogbegaafde leerlingen zeer zelfstandig. Toch dienen zij enige sturing te krijgen en hebben ze behoefte aan aandacht en feedback van de leerkracht. Overeenkomsten zijn tevens te zien binnen de subcategorieën *huidige vorm* en *gewenste vorm*. In de huidige vorm wordt gedifferentieerd in drie niveaugroepen. De meer- en hoogbegaafde leerlingen krijgen echter te weinig instructie en te veel herhalingsstof aangeboden, waardoor zij onvoldoende uitgedaagd worden. Wat betreft de *gewenste vorm* vinden alle participantengroepen verbreding en verdieping wenselijk. Versnellen heeft maar in enkele gevallen de voorkeur. Over *uitbreiding van het lesaanbod zijn* met name de ouders en leerlingen positief. Leerkrachten zien veel organisatorische obstakels. Tot slot is een opmerkelijk verschil te vinden binnen de subcategorie *intern-extern*. Ouders en leerlingen geven de voorkeur aan de externe vorm. Leerkrachten hebben daarentegen de voorkeur voor een combinatie van interne en externe differentiatie. Een leerkracht:

Ik vind de plusklas hartstikke leuk, maar ik vind het wel jammer dat die kinderen op de normale vakken niet of te weinig worden uitgedaagd. Maar ik vind toch een plusklas ook wel hele grote voordelen hebben, omdat je gelijkgestemden zo bij elkaar brengt en je merkt dat ze elkaar heel erg inspireren.

Samenvattend kan gesteld worden dat het huidige lesaanbod compacter aangeboden zou kunnen worden en eventueel uitgebreid met een ander vak. De differentiatie wordt idealiter zowel intern als extern geboden. Leerlingen kunnen zelfstandig aan hun taken werken, maar voor een effectieve vorm van differentiatie is voldoende sturing vanuit de leerkracht noodzakelijk.

Tabel 14
Resultaten categorie Differentiatie

	Leerkrachten	Leerlingen	Ouders
Intern-extern	Combinatie intern en externe differentiatie gewenst. Plusklas positief, mits structureel ingezet. Interne differentiatie bij alle vakgebieden gewenst.	Externe plusklas positief Lln vonden het leuk met andere pluskinderen in een groep te zitten.	Lln passen goed in plusklas en hebben daar plezier in. Zij hebben geen behoefte aan vertrouwde omgeving van de klas. Interne uitdaging nodig. Ouders hopen dat de plusklas snel weer start of dat een passend alternatief komt.
Leerkracht gestuurd-zelfstandig	Zelfstandigheid is gewenst en haalbaar. Denkniveau wordt verhoogd en probleemoplossingsvermogen gestimuleerd, als doelen worden gekaderd d.m.v. instructie vooraf.	Positief om zelfstandig te werken en zelf problemen op te lossen.	Lln zijn zelfstandig en regelen eigen zaken goed. Niet alle lln kunnen zelf een leeronderwerp kiezen. Sommigen hebben behoefte aan concrete opdrachten.
Tijdverdeling	Lln hebben recht op begeleiding, stimulering en feedback. Nu onvoldoende. De absolute tijd van de lk kan korter zijn dan voor de andere lln. Per vakgebied de aandacht anders verdelen.	Lln krijgen minder aandacht dan anderen. Willen meer aandacht van de lk.	Lk'en besteden voldoende individuele aandacht aan de lln. De lln worden begrepen door hun lk'en. Lln moeten niet aan hun lot overgelaten worden. Controle en sturing zijn nodig.
Huidige vorm	Differentiatie gebeurt op drie niveaus. Differentiatie in rekenen is duidelijkst en ervaring is positief. Weinig materiaal beschikbaar en methoden niet altijd toereikend.	Weektaak is niet moeilijk, maar te veel en saai. Te veel herhaling.	Lln krijgen geen passend onderwijsaanbod. Lln worden niet voldoende in hun leerbehoefte voorzien.
Gewenste vorm	Versnellen niet gewenst. Verbreden en verdiepen gewenst, mits afgestemd op de behoeften van de lln.	Plusklas positief. Uitdagendere opdrachten gewenst. Onderzoekend leren. Reguliere stof meer compacten.	Plusklas positief. Versnellen lesstof gewenst. Lln dienen bij leeftijdsgenoten in de klas te blijven. Bieden van regelmaat is nodig.
Uitbreiding lesaanbod	Aanbod extra vak positief. Organisatorisch moeilijk. Verbredende en verdiepende vakken genoemd: studievaardigheden; filosofie; vreemde taal. School- en klassenbreed organiseren. Thematisch onderwijs organiseren. Talenten van de teamleden meer benutten.	Behoeft aan nieuw, leerzaam aanbod. Voorbeelden: scheikunde; wiskunde; natuur; economie; vreemde talen. Extra projecten zijn leuk en uitdagend.	Lln behoeven meer uitdaging en prikkeling. Meer nieuwe stof en stof van hogere groepen. Ontdekkend leren. Voorbeelden uitbreiding lesaanbod: onderzoeks- en presentatievaardigheden; type-cursus; Engels; het doen van proefjes; Wiskunde; extra taal als Spaans; strategieën tbv leren leren; projectmatig werken.

Motivatie

In Tabel 15 zijn de onderzoeksresultaten op het gebied van motivatie weergegeven per participantengroep. Opvallend is dat binnen alle subcategorieën uitsluitend overeenkomsten tussen de participantengroepen zijn. De meer- en hoogbegaafde leerlingen hebben behoefte aan nieuwe kennis en nemen ook het initiatief om nieuwe dingen te leren. Een leerling citeerde:

Ja, en het is ook een beetje hetzelfde als het rekenboek en rekentijgers [Rekenmethode voor de sterke rekenaar] is echt iets heel anders, meer een soort van wiskunde ofzo en het is leuk om nieuwe dingen te leren. Hele andere dingen. Zoals pi en priemgetallen. Echt wiskunde. Heel anders dan de basissommen.

Ook met betrekking tot motivatieverhogende en –verlagende factoren zijn overeenkomsten op te merken. Nieuwe uitdagingen en de ruimte voor eigen inbreng zijn motivatieverhogend. Een leerkracht zegt het volgende hierover:

Dat ze serieus genomen worden denk ik. En dat ze niet mee hoeven te doen met de rest. Wanneer ze op hun niveau ingeschaald worden, merk ik wel dat ze dat fijn vinden.

Motivatieverlagende factoren zijn onnodige instructies, herhaling en het werken in heterogene groepen. De leerlingen zijn verder verantwoordelijk voor hun werk en hebben plezier in het maken van schoolwerk, mits dit uitdagend is. Daarnaast hebben zij zowel een brede als een centrale interesse en kunnen zij geconcentreerd en zelfstandig werken als zij de nodige sturing van de leerkracht krijgen en het rustig is in de klas.

Samenvattend kan gesteld worden dat de leerlingen behoefte hebben aan nieuwe kennis en geïnteresseerd, verantwoordelijk en zelfstandig zijn. De rol van de leerkracht is binnen deze categorie groot. Uitdagende stof en de mate van sturing is van grote invloed op de motivatie van de meer- en hoogbegaafde leerlingen.

Tabel 15
Resultaten categorie Motivatie

	Leerkrachten	Leerlingen	Ouders
Kennis	LIn behoeven nieuwe kennis. Hoge motivatie; veelvratens m.b.t. kennis.	LIn willen op een andere manier nadenken, Behoeven nieuwe en andersoortige kennis.	LIn behoeven nieuwe kennis. LIn zijn nieuwsgierig LIn houden van uitdaging.
Initiatief	Sommige LIn nemen zelf initiatief om nieuwe dingen te leren. Meestal moeten LIn geprikkeld worden.	LIn vragen de Ik soms of ze iets voor hen kunnen doen als ze klaar zijn. LIn bedenken geregeld zelf klaar-werk.	LIn vragen Ik niet om extra werk. LIn nemen initiatief om nieuwe dingen te doen. LIn zijn nieuwsgierig.
Factoren	<i>Motivatie verhogend:</i> nieuwe stof aanbieden; afwijkende lesvormen hanteren; werken in kleine groepjes; complimenten geven en sturing bieden; uitdagend extra werk mogen doen; serieus genomen worden; aansluiten op leerbehoefte; belevingswereld aanspreken. <i>Motivatie verlagend:</i> mee moeten doen met onnodige instructie; overbodig herhalen; heterogene samenwerking (wachten op elkaar); stof onder hun niveau.	<i>Motivatie verhogend:</i> het mogen hebben van eigen inbreng; naar de plusklas mogen; uitdagende taken; werken op de computer; iets nieuws leren. <i>Motivatie verlagend:</i> herhalen van reeds geleerde stof; te makkelijke stof; mee moeten doen met onnodige instructie.	<i>Motivatie verhogend:</i> Uitdagingen. <i>Motivatie verlagend:</i> Een gebrek aan uitdaging.
Verantwoordelijkheid	LIn zijn verantwoordelijk voor hun werk. Weektaak verhoogt verantwoordelijkheid. Regels en controle nodig.	LIn zijn verantwoordelijk voor hun werk LIn vinden dat hun werk af moet.	LIn zijn verantwoordelijk voor hun werk.
Brede/centrale interesse	LIn zijn breed geïnteresseerd. Enkelen verdiepen zich in een specifiek onderwerp.	LIn zijn breed geïnteresseerd. LIn verdiepen zich graag in een onderwerp. LIn leren liever over een onderwerp heel veel, dan over heel veel onderwerpen een beetje.	LIn zijn breed geïnteresseerd. LIn verdiepen zich graag in een onderwerp.
Plezier	LIn hebben plezier in het maken van schoolwerk, mits uitdagend. Zie ook 'Factoren'.	LIn vervelen zich soms. Hebben plezier in het maken van schoolwerk. M.n. rekenen, techniek, gym en geschiedenis.	LIn gaan met plezier naar school. LIn hebben plezier in het maken van schoolwerk.
Concentratie en zelfstandigheid	LIn goede concentratie en zelfstandigheid. Voldoende sturing en duidelijke verwachtingen.	LIn in de klas goede concentratie, mits rustig in de klas. LIn in de plusklas altijd goede concentratie. Geen vragen mogen stellen aan de Ik is lastig.	LIn goede concentratie en zelfstandigheid. LIn hebben een hoge mate van autonomie.

Tabel 16
Resultaten categorie Sociaal-emotioneel

	Leerkrachten	Leerlingen	Ouders
Exceptioneel gevoel	LIn krijgen bepaalde sociale status door plusklas. LIn voelen zich speciaal en bevoorrecht. 'Status' komt zelden negatief tot uiting.	LIn zijn zich bewust van anderen. Waarmaken van andermans verwachtingen ervaren sommigen als benauwend. Sommigen voelen zich beter dan de rest door plusklas. Klasgenoten vinden de LIn niet minder aardig, omdat ze in de plusklas zitten.	LIn worden begrepen door de lk. LIn worden begrepen door mede-LIn. LIn zijn overwegend populair.
Sociale aansluiting en Welbevinden	Sociale aansluiting is voldoende. LIn zitten overwegend lekker in hun vel.	LIn hebben sociale aansluiting. Naar school gaan meestal leuk. Vooral als het onderwijsaanbod motiverend is (zie ook 'Motivatie'). LIn vinden het gezellig op school.	LIn hebben voldoende vriendjes en vriendinnetjes. LIn hebben geregeld speelafspraken LIn komen opgewekt over. LIn spelen graag met andere kinderen.
Controle eigen gedrag	Sommige LIn werken te snel en maken slordigheidsfouten. De meesten zijn rustig en meer nadenkend dan impulsief. Meisjes handelen meer weloverwogen dan jongens.	-	LIn vinden het moeilijk zich over frustraties heen te zetten. LIn kunnen goed keuzes maken. LIn hebben voldoende impulsbeheersing.

Sociaal-emotioneel

In Tabel 16 zijn de onderzoeksresultaten van de categorie sociaal-emotioneel weergegeven per participantengroep. Ook binnen deze categorie zijn veel overeenkomsten op te merken. Alle participantengroepen hebben het idee dat de meer- en hoogbegaafde leerlingen zich *exceptioneel voelen* ten opzichte van andere leerlingen. Dit komt echter niet negatief tot uiting en de leerlingen worden niet meer of minder aardig gevonden door klasgenoten. Daarnaast waren alle participantengroepen het er over eens dat deze leerlingen voldoende *sociale aansluiting* hebben en overwegend lekker in hun vel zitten. Een leerkracht zei hierover:

Dat komt doordat we hier best wel veel kinderen hebben die meer- of hoogbegaafd zijn. Maar toch ook, ze kunnen ook met andere kinderen goed overweg. Het is een heel leuk stel, sociaal lopen ze niet achter. Ze zijn heel evenwichtig ontwikkeld, eigenlijk allemaal wel.

De leerlingen gaven wel aan dat ze het alleen leuk vinden op school als het aanbod aansluit op hun leerbehoefte. Een leerling lichtte toe:

Nou omdat het soms heel makkelijk is en dan is het niet heel erg leuk, maar als het een beetje moeilijk is, is het wel leuker, want dan heb je ook meer te doen en dan moet je ook meer nadenken enzo.

Over de mate waarin leerlingen hun eigen gedrag kunnen controleren hebben de leerlingen geen uitspraken gedaan. Leerkrachten en ouders waren het er over eens dat de leerlingen hun impulsen voldoende kunnen beheersen. Opmerkelijk in deze categorie is dat uitsluitend ouders aangaven dat de leerlingen het moeilijk vinden zich over frustraties heen te zetten. Verder zijn binnen deze categorie geen verschillen waargenomen.

Samenvattend kan gesteld worden dat op sociaal-emotioneel gebied de meer- en hoogbegaafde leerlingen geen problemen ondervinden. Ze zitten lekker in hun vel en hebben voldoende sociale aansluiting.

Teamsessie 2

Presentatie resultaten behoefteanalyse

Tijdens deze sessie is teruggekoppeld naar de eerste teamsessie en zijn de onderzoeksresultaten van de behoefteanalyse gepresenteerd. Leerkrachten hebben de mogelijkheid gekregen hier vragen over te stellen. Ook zijn de onderwijsaanpakken contract- en circuitonderwijs opnieuw naar voren gebracht. Leerkrachten kregen de mogelijkheid hierover met elkaar in discussie te gaan. De leerkrachten zijn van mening dat het contractonderwijs de betrokkenheid en de verantwoordelijkheid van de meer- en hoogbegaafde leerlingen zou kunnen verhogen. Zij vinden de aanpak echter te eenzijdig en het zou geen structurele differentiatie bieden binnen de hoofdvakgebieden rekenen en taal. Over het circuitonderwijs zijn zij positiever gestemd. Het past volgens hen goed bij de drie Daltonpeilers: zelfstandigheid, verantwoordelijkheid en samenwerken (Parkhurst, 1922; Sanders, 2009). Daarnaast kunnen de verschillende niveaugroepen per vakgebied op hun niveau bediend worden. Wel vergt deze aanpak een grote verandering in het onderwijssysteem, waardoor enkele leerkrachten bedenkingen hebben over de mogelijkheden van implementatie.

Debat

Op basis van de visie op de onderwijsaanpakken en de resultaten van de behoefteanalyse is middels debatten een aantal uitgangspunten geformuleerd. Aan deze punten zou het te ontwerpen beleid volgens de leerkrachten in ieder geval moeten voldoen. Zo is vastgesteld dat het onderwijsaanbod verdiept en verbreed dient te worden, maar ook uitgebreid moet worden met projecten waarbinnen het onderzoekend leren centraal staat. Ook is door leerkrachten de wens uitgesproken de meer- en hoogbegaafde leerlingen even lange instructie te bieden als de minder sterke leerlingen. Tevens zal de differentiatie intern plaats moeten vinden in verband met ontbrekende financiële middelen. Tot slot is overeengekomen dat het beleid zich dient te richten op alle meer- en hoogbegaafde leerlingen uit de groepen twee tot en met acht van ODBS Puntenburg (zie ook Bijlage D).

Conclusie

Op basis van de gevonden resultaten kan een aantal conclusies getrokken worden die leiden tot de beantwoording van de onderzoeksvraag: *'Welke doorlopende onderwijsaanpak zou aanbevolen kunnen worden om de meer- en hoogbegaafde leerlingen van ODBS Puntenburg te Utrecht in hun onderwijsbehoeften te kunnen voorzien en hoe kan een onderwijsbeleid hieromtrent ontwikkeld en geïmplementeerd worden?'* Drie deelvragen waren onderliggend aan deze onderzoeksvraag en zullen eerst beantwoord worden.

Deelvraag 1

De eerste deelvraag betrof: *'Hoe wordt het onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen vormgegeven op de Excellente Daltonschool Rijnweerd en een Leonardoschool?'* Om deze vraag te beantwoorden is de intern begeleider van Daltonschool Rijnweerd Utrecht geïnterviewd en is geobserveerd op Leonardoschool Dronten en OBS het Kompas te Dronten. Tijdens het interview en de observaties is respectievelijk kennis gemaakt met het contractonderwijs en het circuitonderwijs. Het contractonderwijs betreft een individueel programma naast het reguliere programma voor de meer- en hoogbegaafde leerlingen. Het circuitonderwijs is een onderwijsaanpak dat zich kenmerkt door de instructievorm, waarbij elke niveaugroep na elkaar instructie op maat krijgt. De ervaringen van de gebruikers van beide onderwijsaanpakken zijn positief.

Deelvraag 2

De tweede deelvraag betrof: *'Wat zijn de onderwijsbehoeften op het gebied van differentiatie, motivatie en sociaal-emotionele ontwikkeling van meer- en hoogbegaafde leerlingen, hun ouders en leerkrachten van ODBS Puntenburg?'*. Om deze vraag te beantwoorden is een behoefteanalyse uitgevoerd en zijn teamsessies gehouden. Hieruit blijkt dat de meer- en hoogbegaafde leerlingen van ODBS Puntenburg sociaal-emotioneel evenwichtig ontwikkeld zijn en zeer gemotiveerd om nieuwe kennis op te doen. Op het gebied van differentiatie zijn de participanten het er unaniem over eens dat het huidige onderwijs niet toereikend is voor meer- en hoogbegaafde leerlingen en meer tegemoet zou moeten komen aan hun ontwikkelingspotenties. Zij zijn gebaat bij een aanbod waarbinnen minder herhaald wordt en meer aandacht en tijd van de leerkracht beschikbaar is.

Deelvraag 3

De derde deelvraag luidde: *'Welke aanbevelingen kunnen gedaan worden voor het ontwikkelen en implementeren van onderwijsbeleid rondom meer- en hoogbegaafde leerlingen op ODBS Puntenburg?'*. Aanbevolen is het proces van beleidsontwikkeling te vervolgen zoals Van Gerven (2008) voorschrijft. Het is van belang een tijdspad op te stellen waarin weergegeven staat welke stappen wanneer gezet dienen te worden. Verder dienen de tien kenmerken die bevorderend zijn voor de effectiviteit van een onderwijsaanpak (Tabel 1) meegenomen te worden in de beleidsvorming. Het behoud en versterken van het draagvlak binnen het schoolteam is van belang en de gestelde competenties van het team met hun ontwikkelingspotenties dienen een rol te spelen in het beleidsontwikkelingsproces. Voor de implementatie wordt aanbevolen de gevormde onderwijsaanpak

uit te proberen, te evalueren en te verbeteren voor het definitief in gebruik wordt genomen. Tot slot wordt aanbevolen dat het huidig gebruikte Diagnostisch Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid gecontinueerd wordt en toetsresultaten gebruikt worden bij signalering van meer- en hoogbegaafde leerlingen (Van Gerven, 2009).

Onderzoeksvraag

Met betrekking tot de hoofdonderzoeksvraag rondom de doorlopende onderwijsaanpak die de school zou kunnen hanteren, wordt aanbevolen deze schoolbreed in te voeren, omdat in alle klassen meer- en hoogbegaafde leerlingen zitten en het van belang is dat deze direct aangesproken worden op hun niveau (Ministerie van OCW, 2008). Verder dient de onderwijsaanpak een interne vorm van differentiatie te bevatten, gezien vormen van externe differentiatie momenteel niet tot de financiële mogelijkheden behoren. Ook wordt aanbevolen de tijdverdeling van de leerkracht over de verschillende niveaugroepen gelijkwaardig te verdelen. De meer- en hoogbegaafde leerlingen dienen zowel kwalitatief als kwantitatief evenveel instructie, aandacht en begeleiding te krijgen als alle andere leerlingen. Om dit te kunnen realiseren wordt aanbevolen in kleine niveaugroepen instructie te bieden bij de vakken rekenen en taal. Dit resulteert in minder tot geen klassikale instructie bij deze vakken. Naast de instructie op maat bij de vakken taal en rekenen, wordt aanbevolen binnen de zaakvakken te differentiëren door middel van verdiepende projecten waarmee ook studievoordigheden ontwikkeld worden. De zelfstandigheid van leerlingen en hun eigen inbreng in het onderwijsaanbod dienen in deze projecten verwerkt te worden (Mooij, 2013). Tot slot wordt vanuit de behoefteanalyse, maar ook op basis van literatuur, aanbevolen ter verbreding een extra vak als Spaans of filosofie aan te bieden aan de meer- en hoogbegaafde leerlingen (Mooij, 2013).

Discussie

De resultaten, die voortgekomen zijn uit de behoefteanalyse en teamsessies, kunnen deels verklaard worden op basis van literatuur. De verklaringen kunnen opgedeeld worden in de categorieën differentiatie, motivatie en sociaal-emotioneel. Na de beschrijving van deze verklaringen, zal ingegaan worden op de limitaties en sterke punten van dit onderzoek. Vervolgens zullen mogelijkheden voor vervolgonderzoek benoemd worden. Tot slot zal de maatschappelijke en praktische relevantie van dit onderzoek toegelicht worden.

Verklaringen

Wat betreft differentiatie blijkt dat alle participantengroepen voor een vorm van externe differentiatie zijn. Dit is een positief resultaat, aangezien uit literatuur blijkt dat dit leidt tot een verhoging van cognitieve prestaties (Mooij, 2007; 2013). De continue, interne en systematische onderwijsondersteuning voor meer- en hoogbegaafde leerlingen wordt ook gewenst. Ook dit is vanuit literatuur effectief gebleken (Doolaard & Oudbier, 2010).

Wat betreft motivatie blijkt dat leerkrachten het belangrijk vinden zelfstandigheid te bevorderen en voldoende tijd te besteden aan de meer- en hoogbegaafde leerlingen. Uit literatuur blijkt dat met een dergelijke autonomie-ondersteunende leerkrachtstijl de intrinsieke motivatie van leerlingen wordt

bevordert en daarmee ook de cognitieve prestaties verbeteren (Sierens, Soenens, Vansteenkiste, Goossens, & Dochy, 2007).

Wat betreft de categorie sociaal-emotioneel blijkt dat de meer- en hoogbegaafde leerlingen geen sociale moeilijkheden vertonen. Een verklaring hiervoor kan terug gevonden worden in het feit dat in ieder leerjaar meerdere meer- en hoogbegaafde leerlingen zitten. Hierdoor hebben de meer- en hoogbegaafde leerlingen de mogelijkheid tot spiegeling met ontwikkelingsgelijken in de klas. Dit bevordert een synchrone ontwikkeling tussen de cognitieve en sociaal-emotionele vaardigheden (Span et al., 2001).

Limitaties en kwaliteiten

De verklaringen van de resultaten hadden meer ondersteuning kunnen krijgen, wanneer het onderzoek op een grotere schaal uitgevoerd zou zijn. De eerste fase in het onderzoek, het veldonderzoek, zou ter volledigheid meer scholen kunnen omvatten. Ook het contractonderwijs en het circuitonderwijs zou grondiger onderzocht kunnen worden. Daarnaast is het beeld van mogelijke onderwijsaanpakken smal gehouden en voor het schoolteam wellicht niet volledig geweest. De informatie die uit het veldonderzoek is gekomen is echter wel positief ontvangen door het leerkrachtenteam en spoorden hen aan na te denken over onderwijsaanpassingen op ODBS Puntenburg.

Ook binnen de participantkeuze van de behoefteanalyse kunnen beperkingen teruggevonden worden. In het onderzoek zijn de leerlingen en leerkrachten van groep vier tot en met acht betrokken. Uit de teamsessies is echter gebleken dat de wens van de school gedurende het proces is veranderd. Eerder waren zij van mening dat de verandering zich moest richten op de bovenbouw en inmiddels wensen zij een schoolbrede invoering van de nieuwe onderwijsaanpak. Een schoolbrede behoefteanalyse zou daarom de beantwoording van de onderzoeksvraag hebben vergemakkelijkt. Desalniettemin is door middel van de teamsessies ook de mening van de onderbouwleerkrachten in kaart gebracht en meegenomen in de formulering van de beschreven aanbevelingen.

De teamsessies zijn daarnaast van groot belang gebleken voor de vorderingen van het onderzoek. De sessies boden het team de gelegenheid met elkaar in gesprek te gaan over het te ontwerpen beleid. Vanwege het interactieve karakter van de bijeenkomsten en de open houding van de leerkrachten zijn belangrijke zaken ter sprake gekomen en hebben de leerkrachten hun mening over verschillende onderwerpen kunnen geven. Daardoor is draagvlak voor een verandering gecreëerd, wat bevorderlijk is voor een toekomstige implementatie van een nieuwe onderwijsaanpak (Bemelen, Koppen & Slegers, 2004; Coburn, 2004).

De resultaten voortkomend uit de vragenlijst voor ouders zijn in dit onderzoek kwalitatief geïnterpreteerd. De vragenlijst zou echter middels drie aanpassingen geschikt gemaakt kunnen worden voor kwantitatief onderzoek. Allereerst is de vragenlijst op een vierpuntschaal beoordeeld, omdat deze gebaseerd is op een vragenlijst van het expertsysteem Zien! (2012) waarbij deze schaal gehanteerd werd. Uit de analyse is echter gebleken dat een vijfpuntschaal de vragenlijst betrouwbaarder maakt. De tweede aanpassing heeft ook betrekking op de schaal. In de schaal is namelijk de optie 'weet ik niet' opgenomen, maar wanneer deze weggelaten wordt, verhoogt dat de

betrouwbaarheid en validiteit van de vragenlijst. Tot slot dient de betrouwbaarheid van enkele subcategorieën verhoogd te worden door items toe te voegen aan de betreffende subcategorieën. Wanneer deze aanpassingen aan de vragenlijst gedaan worden, vormt deze een geschikt instrument voor een kwantitatief vervolgonderzoek.

Vervolgonderzoek

Een optie voor vervolgonderzoek zou betrekking kunnen hebben op de effectiviteit van de gevonden onderwijsaanpakken (contractonderwijs en circuitonderwijs) en de onderwijsaanpak die ontworpen zal worden voor ODBS Puntenburg naar aanleiding van dit onderzoek. Een tweede optie voor vervolgonderzoek is een evaluatief onderzoek naar de ontwerp- en implementatiefase van de onderwijsaanpak op de ODBS Puntenburg aan de hand van de gedane aanbevelingen.

Maatschappelijke en praktische relevantie

Uit dit onderzoek is gebleken dat veel onderzoek gedaan is naar verschillende differentiatievormen voor meer- en hoogbegaafde leerlingen (Driessen, Mooij & Doesborgh, 2007; Van Gerven, 2009; Mooij, 2013), maar het onderzoek naar de behoeften van leerkrachten, ouders en leerlingen hieromtrent is zeer gering. Met behulp van dit onderzoek is de voorkeur van zowel leerkrachten, ouders als leerlingen in kaart gebracht. Op basis van het gegeven dat ODBS Puntenburg een zeer diverse populatie bezit, wordt verwacht dat de behoeften van ouders en leerlingen generaliseerbaar zijn naar de behoeften van ouders en leerlingen op andere scholen. De resultaten van dit onderzoek kunnen daarom relevant zijn voor andere basisscholen.

Het afgelopen decennium is veel geschreven over onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen (Meersman, 2005; Mooij et al., 2007; Onderwijsraad, 2007), maar de effectiviteit van onderwijsaanpakken die zich hierop richten is nog niet gemeten (Mooij, 2013). Met behulp van het veldonderzoek zijn twee onderwijsaanpakken in kaart gebracht die volgens de scholen werkzaam zijn gebleken. Verder is aan de hand van de behoefteanalyse onderzocht welke onderwijsaanpak op een reguliere Daltonschool met een diverse populatie gehanteerd kan worden. Andere scholen kunnen hier profijt van hebben.

Ook heeft dit onderzoek een praktische implicatie; inmiddels heeft het schoolteam van ODBS Puntenburg besloten per september 2014 een extra vak aan te bieden en de lesstof te verdiepen en verbreden. Ook zal meer projectmatig gewerkt worden. Verder wordt aankomend schooljaar toegewerkt naar het invoeren van een vorm van circuitonderwijs, dat per september 2015 gerealiseerd zal worden. Wat betreft het praktisch belang is daarnaast een eerste stap gezet in het wegnemen van de ontevredenheid van ouders door hen actief te betrekken bij het onderzoek. Leerkrachten hebben handvatten aangereikt gekregen om hun onderwijs te verbeteren en de meer- en hoogbegaafde leerlingen zullen hierdoor in hun leerbehoeften worden voorzien. Gesteld kan worden dat de aanbevelingen voor nieuw beleid omtrent geschikt onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen de school kan helpen aan te sluiten op de mogelijkheden en ontwikkelingspotenties van meer- en hoogbegaafde leerlingen, wat de oorspronkelijke aanleiding was voor dit onderzoek.

Literatuur

- Adcock, E. P., & Phillips, G. W. (2000). Accountability Evaluation of Magnet School Programs: A Value- Added Model Approach. *New Orleans*.
- Assouline, S. G., & Colangelo, N. (2006). Social-emotional development of gifted adolescents. *The handbook of secondary gifted education*, 65-85.
- Brown, S. W., Renzulli, J. S., Gubbins, E. J., Siegle, D., Zhang, W., & Chen, C.-H. (2005). Assumptions underlying the identification of gifted and talented students. *Gifted Child Quarterly*, 49, 68-79.
- Bemelen, P., Koppen, H. K., & Slegers, P. (2004). Leiderschap in ontwikkeling. *Werken aan nieuw management voor onderwijs*. Universiteit van Amsterdam
- Bosker (2005). De grenzen van gedifferentieerd onderwijs. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Cigman, R. (2006). The gifted child: A conceptual enquiry. *Oxford Review of Education*, 32(2), 197-212.
- Coburn, C.E. (2004). Beyond decoupling: Rethinking the relationship between the institutional environment and the classroom. *Sociology of Education* 77 (3), 211-244.
- Collier, G. (1994). *Social origins of mental ability*. New York: Wiley.
- Davis, G. A., & Rimm S. B. (2004). *Education of the gifted and talented* (5th. Ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Doolaard, S., & Harms, T. (2013). Omgaan met excellente leerlingen in de dagelijkse onderwijspraktijk. *Order*, 501, 419.
- Doolaard, S., & Oudbier, M. (2010). *Onderwijsaanbod aan (hoog) begaafde leerlingen in het basisonderwijs*. GION/Rijksuniversiteit Groningen.
- D'Hondt, C., & van Rossen, H. (1999). *Hoogbegaafde kinderen, op school en thuis*. Apeldoorn: Garant.
- D'Hondt, C. & Van Rossen., H. (2009). Hoogbegaafde kinderen opvoeden. *Praktische gids voor de sociaal-emotionele begeleiding van hoogbegaafde kinderen en jongeren*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Drent, S., & Van Gerven, S. D. E. (2004). *Professioneel omgaan met hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs*. Uitgeverij Van Gorcum.
- Driessen, G., Mooij, T., & Doesborgh, J. (2007). Hoogbegaafdheid van leerlingen in het primair onderwijs. *Ontwikkelingen en samenhangen met kenmerken van thuis, de groep en de school*. Nijmegen: ITS.
- Eijl, P. J. van, Pilot, A., & De Voogd, P. (2005). Effects of collaborative and individual learning in a blended learning environment. *Education and Information Technologies*, 10(1-2), 51-65.
- Expertsysteem Zien! (2009). Stellingen ZIEN! groep 5 - 8. Driestar onderwijsadvies.
- Expertsysteem Zien! (2012c). *Stellingen en normering leerlingvragenlijst*. Driestar onderwijsadvies.
- Gagné, F. (2008). The differentiated model of giftedness and talent (DMGT). Keynote address at the 10th, Asia-Pacific Conference on Giftedness, Singapore: July 14-18.
- Gallagher, J. J. (1975). *Teaching the gifted child*. Boston: Allyn and Bacon.

- Gerven, E., van (2008). *Slim Beleid: keuzes en consequenties bij beleidsvorming ten behoeve van hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs*. Uitgeverij Van Gorcum.
- Gerven, E. van (2009). *Handboek hoogbegaafdheid*. Assen: Koninklijke van Gorcum.
- Heinbokel, A. (1988). *Hochbegabte. Erkennen, Probleme, Lösungswege*. Frankfurt: Deutsches Institut für Internationale Pädagogische Forschung.
- Hoogeveen, L., Hell, J. G. van, Mooij, T., & Verhoeven, L. (2004). *Onderwijsaanpassingen voor hoogbegaafde leerlingen. Meta-analyses en overzicht van internationaal onderzoek*. Nijmegen: Radboud Universiteit, CBO / ITS.
- Hoop, F. de, & Janson, D. J. (2000). *Omgaan met (hoog)begaafde kinderen: Een andere kijk op (hoog)begaafdheid in school en gezin*. Baarn: Intro
- Houten, E. van (2009). Pedagogisch quotiënt en intelligentiequotiënt. In: Minnaert, A., Lutje Spelberg, H. & Amsing, H. (2009). *Het pedagogisch quotiënt. Pedagogische kwaliteit in opvoeding, hulpverlening, onderwijs en educatie* (p. 261 t/m 282). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Houten-van den Bosch, E. J. van (2005). 5 Hoogbegaafde leerlingen onder orthopedagogische aandacht. *Eldering, Interventies in de orthopedagogiek*, 66.
- Hulsbeek, M. & de Boer, G. (2001). (Hoog)begaafde leerlingen in het PO en VO, een inventarisatie van knelpunten. Enschede: SLO.
- Ireson, J., & Hallam, S. (2001). *Ability grouping in education*. Sage.
- Khatena, J. (1982). *Educational psychology of the gifted*. New York: Wiley.
- Lens, W., & Depreeuw, E. (1998). *Studiemotivatie en faalangst nader bekeken: tussen kunnen en moeten staat willen*. Leuven, België: Universitaire Pers Leuven.
- Lens, W., & Vansteenkiste, M. (2006). Motivation: About the 'why' and 'what for' of human behavior. In K. Pawlik & G.d'Ydewalle (Eds.) *International conceptual history of psychology* (pp. 259-270). Hove, UK: Psychology Press.
- Lucito, L.J. (1963). *Gifted Children*. In : Dunn, L.M. (red.), *Exceptional children in schools*. New York: Holt, Rinehart and Winston, INC.
- Magnusson, D., & Allen, V. L. (Eds.) (1983). *Human development. An interactional perspective*. New York: Academic Press.
- Meersman, A. (2005). *Hoogbegaafden in het basisonderwijs*. Academia Press.
- Ministerie van Onderwijs. (2008). De staat van het onderwijs. *Onderwijs verslag 2006/2007*.
- Mönks, F. J., & Katzko, M. W. (2005). Giftedness and gifted education. *Conceptions of giftedness*, 187-200.
- Mönks, F. J., & Lehwald, G. (Eds.) (1991). *Neugier, Erkundung und Begabung bei Kleinkindern*. München: Ernst Reinhardt Verlag.
- Mönks, F.J., & Ypenburg, Y. (1995) *Hoogbegaafde kinderen thuis en op school*. Alphen aan de Rijn: Samson.
- Mooij, T., Hoogeveen, L., Driessen, G., Hell, J. van, & Verhoeven, L. (2007). *Succescondities voor onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen. Eindverslag van drie deelonderzoeken*. Nijmegen: Radboud Universiteit, CBO/ ITS.

- Mooij, T. (2013). Regulier onderwijs en cognitief hoogbegaafde leerlingen: Van te late ad-hocreactie naar systematische optimalisering. Nijmegen: Radboud Univeriteit.
- Murray, S. (2005). Grants for gifted children face major threat from budget ax. *The Washington Post*, A19
- Onderwijsraad (2007). Presteren naar Vermogen. Alle talenten benutten in het funderend onderwijs. Den Haag: Onderwijsraad.
- Parkhurst, H. (1922). *Education on the Dalton Plan*. Londen: G. Bell and Sons.
- Petegem, P. van (2005). Vormgeven aan schoolbeleid. *Effectieve scholenonderzoek als inspiratiebron voor de zelfevaluatie van scholen*. Uitgeverij Acco, Leuven.
- Reiss, S. (2012). Intrinsic and extrinsic motivation. *Teaching of Psychology*, 39(2), 152-156.
- Renzulli, J. S. (1986). The three-ring conception of giftedness: A developmental model for creative productivity. In Sternberg, R. J., & Davidson J. (Ed.) *Conceptions of Giftedness* (pp. 53-92). New York: Cambridge University Press.
- Révész, G. (1952). *Talent und Genie. Grundzüge einer Begabungspsychologie*. Bern: Francke.
- Robinson, N. M. (2005). In defense of a psychometric approach to the definition of academic giftedness: A conservative view from a die-hard liberal. *Conceptions of giftedness*, 2, 280-294.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American psychologist*, 55(1), 68.
- Sanders, L. (2008). 'Scholen met losser klasseverband': de introductie van het Daltononderwijs in Nederland. www.Daltonplan.nl
- Sierens, E., Soenens, B., Vansteenkiste, M., Goossens, L., & Dochy, F. (2007). De autoritatieve leerkrachtstijl: Een model voor de studie van leerkrachtstijlen. *Pedagogische Studiën*, 83, 419-431. Leuven: Wolters-Noordhoff.
- Sternberg, R. J., & Grigorenko, E. L. (2002). The theory of successful intelligence as a basis for gifted education. *Gifted Child Quarterly*, 46, 265-277.
- Span, P., Bruijn-de Boer, A.L. de & Wijnekus, M. C. (2001). *Het testen van begaafde kinderen: suggesties voor diagnostiek en behandeling*. Alphen a/d Rijn: Samsom.
- Span, P. & Pluymakers, M. (2001). *Onderwijs aan begaafde leerlingen in het VO*. Alphen a/d Rijn: Kluwer.
- Terwel, J. (2006). *Is de school een sorteermachine? Schoolkeuze en schoolloopbaan van leerlingen van 10-16 jaar*. Amsterdam: Vrije Universiteit.
- Wijnekus, M., & Pluymakers, M. (2007). Begaafde leerlingen. *Verschuieren, K. & Koomen, H.(Red.), Handboek Diagnostiek in de leerlingenbegeleiding. Antwerpen–Apeldoorn: Garant*.

Totaal: 49005 woorden

Exclusief tabellen, referenties en bijlagen: 7352 woorden

Bijlage A – Interviewleidraad groeps gesprekken leerlingen

Categorieën	Voorbeeldvragen groeps gesprekken
Sociaal- emotioneel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vind je het leuk om uit de klas te gaan om pluswerk te doen of blijf je liever in je eigen klas? 2. Vinden andere kinderen je aardiger of minder aardig omdat je in de plusklas zit? 3. Vind je samenwerken leuk? 4. Vind je het gezellig in de klas? Waarom wel of niet?
Motivatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vind je het leuk om naar school te gaan? Waarom? 2. Heb je altijd zin om aan het werk te gaan? Waarom wel of niet? 3. Wat vind je leuk werk om te doen als je klaar bent? Waarom? 4. Wat vind je het leukst op school? En wat het moeilijkst?
Differentiatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vind je dat je genoeg nieuwe dingen leert in de klas? Wil je meer dingen leren? 2. Zou je liever andere dingen willen leren dan je nu leert of wil je meer van wat je nu leert? 3. Wat zou je willen leren en hoe zou je dat dan willen? Denk aan projecten, boekjes, spelletjes? 4. Heeft de juf of meester genoeg aandacht voor je in de klas? 5. Hoe moeilijk vind je school? 6. Zou je graag met kinderen die ook goed zijn in rekenen of taal willen samen werken of zou je ook andere kinderen willen helpen hiermee? 7. Wat vind je van de plusklas tot nu toe? Waarom wel of niet?

Bijlage B – Interviewleidraad interviews leerkrachten

Categorieën	Voorbeeldvragen interviews
Differentiatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Op de studiedag is onder andere het circuit- en contractonderwijs aan bod gekomen. Wat vond je daarvan en welke andere differentiatiemogelijkheden heb je gehoord die jou interessant lijken? Waarom? 2. Welke vormen van differentiatie pas je nu zelf in je onderwijs toe? Wat werkt daarbij goed en wat minder? Licht toe. 3. Naar welke vorm van differentiatie gaat je voorkeur uit, in de klas of buiten de klas? Licht toe. 4. Zou je het onderwijsaanbod willen verrijken, verdiepen, verbreden, indikken en/of versnellen of een combinatie hiervan? Licht toe. 5. Welke mate van sturing zou jij willen bieden aan de meer- of hoogbegaafde leerlingen? In hoeverre moeten de leerlingen zelfstandig aan hun taken werken? 6. Hoe zou je je tijd willen indelen met betrekking tot de verschillende leerniveaus? Verdient elke leerling evenveel aandacht van de leerkracht? 7. Zou je meer heterogene of homogene werkgroepjes willen?
Motivatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zijn de meer- en hoogbegaafde leerlingen in jouw klas overwegend gemotiveerd om nieuwe kennis op te doen? 2. Nemen deze leerlingen zelf initiatief om nieuwe dingen te leren? Zo ja, hoe uit zich dat dan? Zou je willen dat dit meer gebeurt? 3. Wat verhoogt of verlaagt de motivatie van je leerlingen? Hoe verhoudt uitdaging zich hiertoe? 4. Voelen de leerlingen zich verantwoordelijk genoeg voor hun eigen werk? Heb je een idee hoe je de verantwoordelijkheid kan vergroten? 5. Zijn de leerlingen overwegend breed geïnteresseerd of meer gecentreerd? 6. Hebben de leerlingen plezier in schoolwerk? 7. Kunnen je leerlingen voldoende geconcentreerd en zelfstandig aan een taak werken?
Sociaal-emotioneel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Voelen de meer- of hoogbegaafde leerlingen in je klas zich anders, omdat zij in de plusklas zitten? 2. Hebben deze leerlingen voldoende sociale aansluiting? Zo niet, hoe merk je dit (weinig zelfvertrouwen, niet voor zichzelf opkomen, niet over frustraties heen kunnen zetten, gesloten of gespannen)? 3. In welke mate denken deze kinderen na voor ze iets doen; hebben zij controle over hun eigen gedrag? 4. Hebben deze leerlingen goede samenwerkingsvaardigheden? Komen die beter tot uiting in homogene of heterogene groepjes? 5. Zitten de meer- en hoogbegaafde leerlingen in jouw klas overwegend

lekker in hun vel? Zo niet, in hoeverre is het aspect meer- of hoogbegaafd
daar oorzaak van?

Bijlage C – Vragenlijst Ouders

Vragenlijst onderwijsbehoeften meer- en hoogbegaafde leerlingen						
		Dit klopt niet	Dit klopt een beetje	Dit klopt redelijk	Dit klopt helemaal	Weet ik niet
	Sociaal-emotioneel					
1.	Ons kind...					
2.	Komt opgewekt over.	☐	☐	☐	☐	☐
3.	Heeft voldoende vriendjes en/of vriendinnetjes.	☐	☐	☐	☐	☐
4.	Komt ontspannen over.	☐	☐	☐	☐	☐
5.	Speelt graag met andere kinderen.	☐	☐	☐	☐	☐
6.	Is populair.	☐	☐	☐	☐	☐
7.	Spreekt met kinderen af na schooltijd.	☐	☐	☐	☐	☐
8.	Heeft een eigen inbreng tijdens het spelen met anderen.	☐	☐	☐	☐	☐
9.	Accepteert inbreng van andere kinderen.	☐	☐	☐	☐	☐
10.	Kan zich makkelijk over frustraties heen zetten.	☐	☐	☐	☐	☐
11.	Komt voor zichzelf op.	☐	☐	☐	☐	☐
12.	Heeft voldoende zelfvertrouwen.	☐	☐	☐	☐	☐
13.	Kan zijn/haar eigen zaken regelen.	☐	☐	☐	☐	☐
14.	Kan gemakkelijk keuzes maken.	☐	☐	☐	☐	☐
15.	Kan goed plannen.	☐	☐	☐	☐	☐
16.	Denkt na voordat hij/zij iets doet, heeft controle over eigen gedrag.	☐	☐	☐	☐	☐
17.	Gedraagt zich meestal rustig en dringt zich niet op aan anderen.	☐	☐	☐	☐	☐
18.	Luistert met aandacht naar wat anderen zeggen of vertellen.	☐	☐	☐	☐	☐
19.	Wordt begrepen door medeleerlingen.	☐	☐	☐	☐	☐
20.	Gedraagt zich behulpzaam.	☐	☐	☐	☐	☐
	Motivatie					
21.	Gaat met plezier naar school.	☐	☐	☐	☐	☐
22.	Heeft plezier in het maken van schoolwerk (bijv. spreekbeurten, werkstukken, boekbesprekingen etc.).	☐	☐	☐	☐	☐

23.	Verdiept zich graag uitvoerig in een onderwerp.	☐	☐	☐	☐	☐
24.	Heeft een brede interesse.	☐	☐	☐	☐	☐
25.	Houdt van uitdagingen.	☐	☐	☐	☐	☐
26.	Is nieuwsgierig.	☐	☐	☐	☐	☐
27.	Wil nieuwe dingen leren.	☐	☐	☐	☐	☐
27.	Neemt eigen initiatief om nieuwe dingen te leren.	☐	☐	☐	☐	☐
28.	Kan geconcentreerd aan een taak werken.	☐	☐	☐	☐	☐
29.	Voelt zich verantwoordelijk voor zijn/haar werk.	☐	☐	☐	☐	☐
30.	Heeft een hoge mate van autonomie.	☐	☐	☐	☐	☐
31.	Vraagt de leerkracht om extra werk of taken.	☐	☐	☐	☐	☐
32.	Zou meer uitgedaagd willen worden.	☐	☐	☐	☐	☐
	Differentiatie					
	Ons kind...					
	Zou meer uitgedaagd kunnen worden.	☐	☐	☐	☐	☐
33.	Krijgt een passend onderwijsaanbod.	☐	☐	☐	☐	☐
34.	Heeft behoefte aan taken waaraan hij/zij geheel zelfstandig kan werken.	☐	☐	☐	☐	☐
35.	Zou meer individuele aandacht van de leerkracht moeten krijgen dan hij/zij nu krijgt.	☐	☐	☐	☐	☐
36.	Zou meer moeten samenwerken.	☐	☐	☐	☐	☐
37.	Past goed in een plusklas.	☐	☐	☐	☐	☐
38.	Beleeft plezier aan de plusklas.	☐	☐	☐	☐	☐
39.	Heeft behoefte aan de vertrouwde omgeving van de klas.	☐	☐	☐	☐	☐
40.	Wordt in zijn/haar leerbehoefte voorzien.	☐	☐	☐	☐	☐
41.	Wordt begrepen door de leerkracht.	☐	☐	☐	☐	☐
42.	Kan zelf een onderwerp kiezen om over te leren.	☐	☐	☐	☐	☐
43.	Kan zonder instructie zelfstandig aan de reguliere stof werken.	☐	☐	☐	☐	☐
44.	Zou gebaat zijn bij leerstof van een hogere groep.	☐	☐	☐	☐	☐
45.	Ik vond de plusklas een goed initiatief.	☐	☐	☐	☐	☐
46.	Ik zou willen dat mijn kind een vak naast het reguliere onderwijs aangeboden krijgt.	☐	☐	☐	☐	☐
47.	Ik zou willen dat mijn kind meer samenwerkt met kinderen van zijn/haar eigen niveau.	☐	☐	☐	☐	☐
48.	Ik zou willen dat mijn kind vooral in de eigen klas de nodige uitdaging krijgt.	☐	☐	☐	☐	☐
49.	Zo zou mijn kind volgens mij het beste uitgedaagd kunnen worden:					
50.	Dit wil ik nog kwijt	:				

Bijlage D – Samenvatting Teamsessie 1 en 2

Teamsessie 1

Op 24 februari is de eerste sessie met het team gehouden. Gestart is met een enthousiasmerend spel waardoor het belang van de sessie duidelijk werd. Vervolgens is gesproken over een definitie van een meer- of hoogbegaafde leerling. De leerkrachten is de volgende vraag gesteld, waarna zij drie minuten de tijd kregen zoveel mogelijk antwoorden hierop op losse post-its te schrijven.

- **Wat zijn eigenschappen en kenmerken van een meer- of hoogbegaafd leerling?**

Vervolgens hebben de leerkrachten in groepjes hun post-its geclusterd. De gevonden clusters werden op het bord geschreven en zijn gebruikt om een “Puntenburg”-definitie van een meer- of hoogbegaafde leerling te maken:

- **Een meer- of hoogbegaafde leerling op de Puntenburg is een cognitief sterke leerling met een brede interesse die op meerdere gebieden kan uitblinken. Ook heeft de leerling een hoger of ander denkniveau dan de gemiddelde leerling, waardoor de aansluiting op sociaal gebied niet altijd soepel verloopt. Tot slot zijn sommige leerlingen niet bekend met hun eigen grenzen door gebrek aan uitdaging.**

Na het definiëren is overgegaan naar het in kaart brengen van de kwaliteiten van het team. Het team is in groepjes uiteen gegaan en gaan brainstormen over wat hun kwaliteiten zijn en welke kwaliteiten nog onvoldoende worden benut. Ook is hen gevraagd na te denken over hoe de momenteel onderbenutte competenties beter benut zouden kunnen worden. Hieruit is het volgende gekomen:

Tabel 1

Competenties van het schoolteam en de ontwikkelingspotenties van die competenties.

Competenties	Ontwikkelingspotentie
Samenwerken	Meer communiceren en zo iedereen op één lijn krijgen.
Onderscheid maken tussen hoofd- en bijzaken	Heldere organisatie creëren, elkaar sturen tijdens bijeenkomsten.
Gemotiveerd en enthousiast	Keuzes leren maken, elkaar inspireren, prioriteiten stellen.
Divers team	Meer van elkaar gaan leren, meer veiligheid creëren in het team, talenten benutten.

Na de kwaliteiten in kaart te hebben gebracht is verder gegaan met een verslaglegging van het veldonderzoek. De onderzoekers hebben een korte samenvatting van hun in het veld opgedane ervaringen gepresenteerd. De teamleden hebben de gelegenheid gekregen vragen te stellen over de

onderwijsaanpakken (circuitonderwijs, contractonderwijs, flipping the classroom) die tijdens deze presentatie aan bod kwamen.

Tot slot is de verwachte verdere gang van zaken besproken.

Teamsessie 2

Op 8 april is de tweede sessie met het team gehouden. Het doel van deze sessie was het in kaart brengen van waar we nu staan, het team het belang van verandering in laten zien en bepalen wat de volgende stappen zijn.

Er is een terugkoppeling gemaakt naar de studiedag van 24 februari, de gang van zaken van afgelopen weken zijn besproken en de resultaten die voortgekomen zijn uit de resultaten zijn gepresenteerd. Tot slot is een debat gevoerd.

Resultaten voortkomende uit de interviews:

Contractonderwijs

- Verhoogt betrokkenheid en verantwoordelijkheid IIn.
- Eenzijdig
- Geen structurele differentiatie binnen hoofdvakgebieden

Circuitonderwijs

- Passend bij Daltonpeilers
- Verschillende niveaugroepen worden op hun niveau aangesproken
- Grote verandering: bedenkingen over implementatiewijze en praktische invulling

Differentiatie

- Lesaanbod meer compacten
- Extra vak ter uitbreiding
- Zowel intern als extern
- Veel zelfstandigheid van IIn
- Voldoende sturing van Ik
- Samenwerken zowel homogeen (inhoud) als heterogeen (vaardigheden)

Motivatie

De MHB-leerlingen hebben..

- behoefte aan nieuwe kennis
- een brede en verdiepende interesse
- verantwoordelijkheidsgevoel
- een grote mate van zelfstandigheid
- plezier

Motivatieverhogend is:

- uitdagende stof
- geen onnodige instructie volgen
- voldoende sturing van de lkr

Sociaal-emotioneel

- Geen problemen op sociaal-emotioneel gebied
- Goede sociale aansluiting
- Voelen zich wel exceptioneel, maar uit zich niet negatief.

Ook is de definitie van een meer- of hoogbegaafd kind op de Puntenburg aangepast:

- *Een meer- of hoogbegaafde leerling op de ODBS Puntenburg is een cognitief sterke leerling met een brede interesse die op meerdere gebieden kan uitblinken. Ook heeft de leerling een hoger of ander denkniveau dan de gemiddelde leerling, ~~waardoor de aansluiting op sociaal gebied niet altijd soepel verloopt.~~ Tot slot zijn sommige leerlingen niet bekend met hun eigen leergrenzen door gebrek aan uitdaging.'*

De volgende stelling zijn gebruikt in het Debat:

- Moet naast het reguliere lesaanbod een extra vak aangeboden worden voor de MHB-leerlingen?
- Op welke vakgebieden kunnen we verdiepen en/of verbreden?
- Kunnen we iets met het contractonderwijs?
- Kunnen we iets met het circuitonderwijs?
- Willen we intern of extern differentiëren? Schaf je het ene of het andere af?
- Wat moet de verhouding in tijdverdeling zijn tussen de MHB-leerlingen en de overige leerlingen?
- Hoe staan we tegenover het onderzoekend leren?
- Hoe kan differentiatie plaatsvinden bij de kleuters?
- (Willen we ouders betrekken? Hoe dan?)

Uit het debat zijn de volgende uitgangspunten gekomen:

- Het onderwijsaanbod dient verdiept en verbreed te worden, maar moet het ook uitgebreid worden met projecten waarbinnen het onderzoekend leren centraal staat.
- De meer- en hoogbegaafde leerlingen verdienen even lange instructie als de minder sterke leerlingen. Tevens zal de differentiatie intern plaats moeten vinden in verband met ontbrekende financiële middelen.

- Het beleid dient zich niet alleen te richten op de bovenbouw, ondanks dat de behoefteanalyse zich hier uitsluitend op heeft gericht. Het beleid dient zich te richten op alle meer- en hoogbegaafde leerlingen uit de groepen twee tot en met acht van ODBS Puntenburg.

Bijlage E – Transcripten Leerlingen**Transcript groep 5**

O: onderzoekers

L: leerlingen

O: hoe vonden jullie het om naar de plusklas te gaan? Wie wil daar iets over zeggen? Jij?

L: ik vond het eerste onderwerp wel leuk en het tweede ook wel, maar het derde niet zo.

O: en vertel eens waarom?

L: nou wat we deden was onderwijs van vroeger en daar had je een bepaald onderwerp en dan kon je nie teen eigen onderwerp kiezen, want het eerste was een mindmap maken en het tweede was een prezi maken en dan kon je ook een soort ehhh..zelf een ehh..

O: je kon zelf een onderwerp kiezen dus?

L: ja en dat vond ik wel heel leuk.

L: ja ik ook.

L: ik ook.

O: dus je vond het leuker om zelf iets te kiezen en dat je daar eigenlijk zelf onderzoek naar deed.

L: ja.

O: oke, ja wat wil jij nog zeggen?

L: nou ik vond het derde onderwerp ook niet zo leuk, want dan moest je samen met een groepje doen en ook met oudere kinderen en dat lukte helemaal niet zo goed samen met mij en die tweede oudere kinderen zeiden tegen elkaar oke jij gaat dit doen en ik dat en tegen mij zeiden ze ga maar wat voor jezelf doen. En toen wist ik natuurlijk niet wat ik moest doen en ja, straks deed ik het fout en dat vond ik wel heel erg vervelend.

O: ja, dus dat samenwerken is dan wat moeilijker met oudere kinderen. En als jullie met elkaar samen werken, gaat dat dan wel goed?

L, L,L,L: ja, ja zeker weten.

L: maar dan weet je wel minder. Maar het gaat wel beter, we hebben ook meer respect voor elkaar.

O: heb je dan minder respect voor de andere kinderen in de plusklas?

L: nou, nee, maar die kennen we ook minder goed.

O: oh oke. Vonden jullie het leuk om uit de klas te gaan naar de plusklas toe?

L: hmmm..ik wel een beetje leuk want dan wist je, wij zijn eigenlijk beter dan de rest.

O: en vond je dat leuk?

L: ja..ik had ook wel graag natuur gehad, dat was dan ehh..

O: als onderwerp.

L: ja, ja.

L: ja, want bij groep vijf mochten ze brood bakken en daarna zelf opeten.

O: ja, dus dat hadden jullie ook wel graag gewild. Dat vonden jullie wel jammer?

L, L, L, L: ja.

O: maar vonden de andere kinderen het dan ook niet jammer dat zij niet naar de plusklas mochten?

L,L,L,L: nee, nee.

L: nou in het begin zagen we ook een filmpje met bananen die een piano maakte, toen vond ik het nog wel heel leuk, maar daarna werd het wel steeds iets minder.

O: de plusklas, oke.

L: toen kon je zo met bananen, zo'n piano maken.

O: ja, maar denk je dat andere kinderen je aardiger of juist minder aardig vinden omdat jullie in de plusklas zitten?

L,L,L,L: nee, nee.

O: oke, dat niet.

L: maar al mijn beste vrienden zitten ook hier in dit groepje. Dit is mijn beste vriend.

L: ja, en hij is mijn beste vriend.

O: ja, dus dat is eigenlijk wel makkelijk. Eh, ja..

L: nou ik dacht dat we alleen met de pluskinderen van groep vijf gingen, maar toen waren er ook allemaal andere kinderen van hogere klassen ook bij..en eh..toen vond ik wel minder leuk.

O: oke, ja ik snap het. Ehh...vinden jullie het verder wel leuk om naar school te gaan?

L: nou ik vind het niet heel erg leuk ofzo..maar ja anders wist ik later helemaal niks.

L: ja, dan zou je een zwerver worden.

iedereen lacht

O: en wat vind jij van school?

L: wel leuk, maar soms moet je hele stomme opdrachten maken.

O: en waarom vind je die dan stom?

L: nou, omdat ze heel lang zijn en je moet dan heel veel opschrijven.

L: het is niet moeilijk, juist makkelijk, maar je moet gewoon heel veel opschrijven.

L: en tijdens instructie word ik altijd afgeleid, want dan is de juf aan het praten en dan kan ik niet goed werken.

L: ja, ja dat heb ik ook. Dan kunnen wij doorwerken.

L: en met rekenen..

O: wanneer kan je niet goed werken?

L: nou, als we gaan rekenen, dan mogen wij doorwerken en ook wat anderen en dan eh, de juf gaat dan instructie doen met de kinderen die minder goed kunnen rekenen en dan mogen wij vast verder, maar dan word ik afgeleid.

L: ja dat vind ik ook vervelend.

O: aha, op die manier, dan kunnen jullie niet werken. Kunnen jullie wel vragen stellen aan de juf?

L: nee, want dan moet je gewoon meedoen met de instructie.

O: oke, dus je doet of mee met de instructie of je werkt helemaal zelfstandig.

L: ja.

O: oke, helder. Ehm..vind je dat de juf genoeg tijd voor jullie heeft?

L: niet heel, ja een beetje, die andere kinderen kunnen het niet heel goed dus die gaat ze dan wel meer helpen.

O: vind je dat dan eerlijk?

L: ehmm..mij maakt het niet zo heel veel uit, ik vind het wel kunnen.

O: dus je hoeft niet zoveel aandacht van de juf.

L: nee, maar..hmm

L: nou ja, als we wel met de hele klas instructie krijgen en de juf stelt een vraag, dan krijgen wel de kinderen die minder goed zijn altijd de beurt, dan hoeven we niet eens onze vinger op te steken, dus dat vinden wij dan niet altijd zo leuk.

O: waarom denk je dat de juf altijd die andere kinderen de beurt geeft?

L: omdat ze..nog iets moeten leren?

O: en de juf misschien wel weet dat jullie het weten.

L: dan vind ik het ook wel raar dat ze ons niet gewoon laat doorwerken.

O: mag ik eens vingers zien van wie zich wel eens vervelen in de klas.oeh allemaal. Wie wat dat uitleggen wanneer?

L: als ik mijn weektaak af hebben.

O: en wat ga je dan doen?

L: lezen of tekenen of heel soms ga ik ook extra werk doen.

O: wat vind je leuk om te doen als je klaar bent?

L: een leerposter maken.

O: ja, denk daar allemaal eens over na, wat vind je leuk om te doen?

O: en het hoeft niet eens iets te zijn wat je nu al weleens doet, maar ook wat je leuk lijkt om te doen en dat mag alles zijn.

O: ja, jij.

L: een stripboek lezen.

O: oke dat vind je leuk. En jij.

L: lezen.

L: ik maak soms een mindmap. Of een leerposter of een prezi.

O: dat heb je wel bijna allemaal in de plusklas geleerd natuurlijk.

O: en als je nou eens bedenkt he, lezen en tekenen kunnen we allemaal wel eens doen, maar als je nou eens iets nieuws moest bedenken om te leren, wat zou dat dan zijn?

L: ehmm, dan wil ik wel naar het computerlokaal en dan gamen.

O: oke, maar leer je daar wat van?

L: hmm...nou wel goed Engels als je en Engels spelletje speelt, zoals Minecraft.

L: of hoe je goed kan typen.

L: of dat je ergens een lokaal in gaat en dat je dan leert hoe je vanalles in elkaar zet. Bijvoorbeeld een computer.

L: ja, of een achtbaan.

L: of buiten spelletjes doen en sporten.

L: maar misschien ook zelf instructie geven die het misschien minder leuk vinden of eh..wat wou ik ook alweer zeggen..ik denk er nog even na.

O: en jullie zeiden net dat je je wel eens vervelen. Wanneer is dat dan: als je klaar bent en je mag zelf wat doen of als je een taak van de juf hebt, wie kan daar wat over zeggen?

L: nou eigenlijk verveel ik me niet zo vaak, want ik heb bijna nooit mijn weektaak af. en dan moet ik vaak binnen blijven.

O: maar komt dan dan omdat je niet hard genoeg werkt, of staat er gewoon veel te veel op je weektaak?

L: nee er staat niet te veel op mijn weektaak...

L: maar je wordt gewoon veel afgeleid, en je leidt zelf anderen kinderen af.

L: ja maar dat komt omdat ik zelf wordt afgeleid.

O: oke, jij wordt dus snel afgeleid en kan dus niet zo goed geconcentreerd werken? Hoe zit dat met de rest?

L: nou soms word ik wel heel snel afgeleid, want ik zit bij J. en die is een hele grote grappenmaker, maar als ik in een rustig groepje zit dan kan ik wel rustig werken.

L: ik zit ook wel in een druk groepje en dan ga je de hele tijd praten en dan kan ik niet zo goed werken.

L: je zit naast mij.

L: ja inderdaad en hij laat steeds mijn werk bewegen of dan gaat hij weer zijn tafel verschuiven enzo.

O: dus het ligt eigenlijk vooral aan anderen dat jullie niet geconcentreerd kunnen werken. Dus als jullie meer op jezelf zouden zitten of met een rustig groepje zouden zitten, dan zou het beter gaan.

L,L,L: ja

L: ik weet het antwoord op de vorige vraag weer.

O: oh vertel.

L: nou dat je gewoon naar een rustig plekje gaat om daar op een iPhone of een iPad keersommen gaat doen.

O: oke, dat lijkt je leuk. Moeilijke of makkelijke keersommen?

L: nou gewoon dat je zelf kan intypen moeilijke of makkelijke. Een beetje door elkaar.

O: oke. En eh..waardoor raken jullie helemaal gemotiveerd? Waardoor kan het komen dat je heel veel zin hebt om iets te gaan doen? En wanneer heb je echt zoiets van nou, hier heb ik niet zoveel motivatie voor. F.?

L: nou soms moet ik gewoon dingen doen die ik best wel leuk vinden, maar dan moet ik ook wel heel goed nadenken en dan vind ik dan wel leuk, dus daar heb ik dan wel zin in.

O: oke. Goed, en wanneer..eh ja eerst even de anderen.

L: ja nou ja met rekenen op de computer vind ik heel erg leuk, want op papier moet je altijd zoveel opschrijven enzo.

O: oke, sowieso op het werk op de computer vind je leuk?

L: ja.

O: en jij?

L: oh ik heb iets voor wanneer ik het niet leuk vind.

O: ja vertel maar.

L: nou als het veel te makkelijk is, want dan heb ik het heel snel af en dan vind ik het niet zo leuk.

L: ik vind het eigenlijk wel leuk, want als we dan zo'n les krijgen en dan is het heel makkelijk, dan heb ik het snel af en dan kan ik verder aan mijn weektaak werken, dat vind ik dan wel fijn.

O: dus je houdt wel van makkelijke taken? Wie nog meer?

L: een beetje.

O: en wie van meer moeilijke taken? Oke, iets meer. En houd jij helemaal niet van moeilijke taken?

L: ja een beetje.

L: ik van gemiddeld.

O: jij houdt ook een beetje van moeilijk taken, leg dat eens uit?

L: nou je hebt dan je plusboek, dat is soms makkelijk..

L: vind ik niet heel makkelijk..

L: wel is wel makkelijk..soms wel en soms niet. Maar dat vind ik allebei wel leuk.

O: dus als het soms moeilijk en soms makkelijk is, vind je het leuk?

L: ja, maar als het echt super mega moeilijk is, dan vind ik het ook niet leuk.

O: begrijp ik ja, als het te moeilijk is.

L: ja, dan ben je echt een hele dag bezig met één som.

L: en dan denk ik steeds oh nee, ik moet binnen blijven.

O: aaah ja.

O: ik vroeg me af of jullie het leuk vinden om dingen aan andere kinderen uit te leggen. Vingers..

O: ah toch wel een beetje. Wie wil er wat over zeggen?

L: kijk als ik iets moet uitleggen, dan vind ik het wel fijn als iemand het daarna dan gewoon snapt, maar ik vind het ook wel gewoon fijn om door te werken.

O: ja, enerzijds wel, anderzijds niet.

L: ook een keer in groep vier, toen we nog niet in groep vijf zaten, toen moesten we een keer groep vier een instructie geven van nieuwsbegrip. Maar toen was ik best wel verlegen, want als ik dan iets verkeerd zij dan ging de juf er gelijk tegenin, en dan wil ik niks verkeer doen. En ja..dat vind ik dan wel spannend. Maar ik vind het een beetje leuk om te doen.

L: ja, ik was toen ook in groep vier. En toen vroeg de juf iets, maar niemand wist het en toen vroeg ze het aan ons, maar D. zat op de gang dus hij kon het niet weten, en volgens mij was het 7x8 en dat vind ik wel een van de lastigste sommen.

O: ehmm..zouden jullie liever nog andere dingen leren dan je nu leert? Vinden jullie dat je genoeg leert nu?

L: nou ik zou nog wel graag scheikunde willen doen, want dan kan je allemaal proefjes doen en dan met allemaal vreemde potjes en zo en vreemde stoffen enzo.

L: ik zou topografie willen doen.

L: dat krijg je ook al in groep zes.

O: ja, dat is waar, maar jij zou het nu al willen doen?

L: ja, ik doe het nu ook al op de computer.

O: leuk ja.

L: nou, wat J. zei dat heb ik ook een keer gedaan, want mijn zus ging bij het Amadeus kijken en toen kon je daar ook allemaal proefjes doen en toen ging ik badzout maken. En toen heb ik de blauwe kleur

gedaan en appelgeur.

O: oke, en vinden jullie het over het algemeen wel leuk om naar school te gaan?

L: een beetje.

L: ja, soms wel, soms niet. Als het woensdag is wel, dan is het korte dag en hebben we gym.

O: en waarom wel een beetje? Wie zei dat?

L: nou omdat het soms heel makkelijk is en dan is het niet heel erg leuk, maar als het een beetje moeilijk is, is het wel leuker, want dan heb je ook meer te doen en dan moet je ook meer nadenken enzo.

O: mag ik nog even al jullie namen?

L: D.

L: Piet, hahaha. Nee, A.

L: J.

L: Y.

L: F.

L: F.

O: oke, nou jongens het is tijd, dus jullie mogen naar beneden. Geniet van de zonnige dag.

Transcript Groep 6

O: We moeten iets nieuws verzinnen, het is jammer dat de Plusklas is gestopt. Dat komt doordat er niet genoeg juffen en meesters zijn. We willen jullie mening daarover horen. Dat vinden we heel belangrijk. We willen weten wat jullie willen leren en we willen weten wat jullie nu heel leuk vinden.

Dus daar willen we jullie wat vragen over stellen. Goed?

LIn: Ja

O: Vinden jullie het leuk om uit de klas te gaan.

L: Eerst niet.

O: Waarom niet?

L: Ik wist niet hoe dat ging.

O: Dus je vond dat een beetje spannend.

L: Ja, maar daarna vond ik het wel leuk.

O: En jij C, waarom vond jij het leuk?

L: Gewoon die opdrachten

O: Wat was er leuk aan die opdrachten dan?

L: Nou je moest heel veel onderzoek doen op de computer enzo.

O: Mmm

L: Ja als je je thuis verveelt kan je weer bezig gaan met aan de plusklas werken.

O: Oké, en vonden jullie dan vooral de opdrachten leuk of echt het uit de klas gaan leuk?

L: Allebei, we deden eigenlijk altijd aardrijkskunde en dat hoefde we nu ook niet meer te doen.

O: Haha

L: Maar nu doen de kinderen die niet naar de plusklas gaan ook een natuurproject, dus nu doen zij ook iets leuks.

O: Je gaat toch wel iets liever naar de plusklas of zou je het ook prima vinden om in de klas te blijven?

L: Liever wel naar de plusklas, al mijn vriendinnen zitten daar.

O: Ook dat nog. Vinden andere kinderen jullie denk je aardiger of minder aardig omdat jullie in de plusklas zitten?

L: Ik denk het niet. Maakt niet zoveel uit.

O: Hoe vinden jullie samenwerken?

L: Dat vind ik juist altijd wel fijn, want als ik niet weet wat ik moet doen kan ik aan andere dingen vragen. En ik vind het gewoon heel gezellig.

L: Ik vind het ook fijn, want als je dan iets niet weet kan je het aan andere vragen.

O: En jij?

L: Hetzelfde

O: Vind iemand het misschien ook helemaal niet leuk, wil die liever in zijn eentje, omdat de ander altijd hele andere ideeën heeft?

L: Nou ik vind het wel fijn om met mensen samen te werken uit mijn klas en niet met kinderen uit andere klassen.

O: Oh!

L: Ja, want soms zit je bij oudere kinderen en dat vind ik dan heel eng.

O: Ooh die weten veel meer.

L: Ja en bij een klas uit jongere groep, moet je weer de hele tijd alle antwoorden voorzeggen. Kleinere kinderen weten het nog niet zo goed. Met kinderen uit je eigen klas kan je echt samen goed nadenken.

O: Vinden jullie het dan ook leuker om met kinderen samen te werken die een beetje hetzelfde niveau hebben als jullie?

L: Ja.

O: Oké dus jullie zouden liever niet samen willen werken met kinderen die een lager niveau hebben dan jullie?

L: Nee.

O: Waarom zou je dat dan minder leuk vinden?

L: Nou dan moeten wij meestal alle antwoorden voorzeggen. Of zij doen niet zo goed mee.

O: Zijn zij minder gemotiveerd?

L: Ja. Of meestal zijn ze wel vaker afgeleid.

O: Dus je kan wel zeggen dat jullie wel geconcentreerd kunnen werken?

L: Ja

O: Of ten minste als je iets leuk vindt?

L: Hangt er ook vanaf in welk groepje je zit. Ik zit in een groepje met constantijn en hij maakt telkens grapjes.

O: Ja dat ligt er ook aan. Vinden jullie het gezellig in jullie eigen klas? In groep 6?

L: Ja, ja, ja

O: allemaal?

L: Alleen elke keer als de meester uit de klas gaat, gaat iedereen praten en dat vind ik heel vervelend. We zouden ook wel wat leuker met elkaar om kunnen gaan, want we maken meestal wel veel ruzie tijdens het buitenspelen. Maar dat zijn dan weer bepaalde groepjes in de pauze.

O: Vinden jullie het wel leuk om naar school te gaan?

L: Ja, ja, ja

O: Gelukkig.

O: Hebben jullie altijd zin om aan het werk te gaan?

L: Soms,

O: Vertel eens, C?

L: Rekenen vind ik niet altijd leuk, dus daarom.

O: Waar ligt het aan dat je dat niet leuk vindt?

L: Nou dingen die we bijvoorbeeld heel vaak doen en die doen we dan nog een keer en dat vind ik niet leuk.

L: Maar ik vind het wel fijn dat we bij rekenen altijd maar de helft van som 3 hoeven te doen, terwijl de rest alles moet doen, want dat vind ik wel fijn. Want wij hebben al best wel veel dingen en dan moeten we ook weer helemaal meedoen met de instructie. Maar nu hoeft dat niet.

O: Nu kan je gewoon gelijk zelfstandig aan het werk?

L: We hebben wel meer op onze weektaak staan.

L: Ja veel meer.

O: Te veel? Of is het wel zo eerlijk, want we zijn er ongeveer even lang mee bezig als de rest.

L: Niet meer, want we moeten plusboek, tijgerboek en nog alle gewone sommen.

L: Het is wel evenveel als de twee-ster want zij moeten alles doen van de tweester en wij moeten ook nog plusboek. Dat is meer.

O: Wat vind je daar dan van?

L: Nou eigenlijk zou het best wel leuk zijn als je de helft van het plusboekje hoeft te doen en daarna wat anders mag doen.

O: Wat zou je dan willen doen?

L: Tekenen,

L: Dan geeft de meester je een opdracht.

O: Zou je dat willen?

L: En een nietmachine zoeken in de hele school?

O: Leer je daar wat van?

L: Nee. Ik zou wel iets willen waarbij je echt moet nadenken. Met allemaal dingen die je moet zoeken, een speurtocht!! Ja net als bij techniek. Of dat je sommen op moet lossen door de hele school en dat je dan pas een nietmachine mag gaan pakken. Dan mag je pas de deur open doen als je de som goed hebt.

O: Vinden jullie..zouden jullie ook wel eens helemaal andere dingen willen leren dan rekenen of taal? Een ander vak bijvoorbeeld?

L: Chinees. Ja ik zou wel andere talen willen leren. Want in groep 4, toen zaten wij nog niet in een plusklas, maar toen was er spaans. Dan was er Ellen en de kinderen die al op iets hoger niveau zaten, die mochten dan altijd spaans doen. Dat was altijd wel heel gezellig.

En die gingen soms ook met de juf mee. Ipv spaans gingen we ook wel eens verhalen vertellen.

O: Stel nou je hebt je werk. Al het werk wat je nu hebt, maar dan hoef je van alles maar de helft. Dan hou je veel tijd over. Wat zou je dan willen doen? Gewoon even per persoon? Denk er eens over na.

L: Nou dan heb je bijvoorbeeld buiten op het schoolplein kaartjes hangen met sommen en als je die dan allemaal hebt gedaan, dan mag je weer naar binnen.

O: Oké, wel rekenen maar dan buiten.

L: Wel in tweetallen.

O: En jij, C?

L: Nou ehm..

O: Wat lijkt jou heel interessant? Iets wat je zou willen leren?

L: Ehm.. ik weet nog niks.

L: Je zit in een kamer een soort van opgesloten en iemand heeft de deur dichtgedaan en dan moet je in die kamer papiertjes zoeken met allemaal sommen erop en die antwoorden zijn dan allemaal cijfers en in de kamer staat dan een kluis. Met een sleutel daarin, en die sleutel is dan de sleutel van de deur.

O: Een soort van speurtocht. Misschien over een bepaald onderwerp?

L: Ja met bijvoorbeeld spelling.

O: Over een bepaald onderwerp misschien?

L: Ja met spelling bijvoorbeeld. Dat je allemaal sommen hebt en dat als het antwoord dan 5 is, is het de e. En dan moet je geen spellingsfouten maken.

O: Dus moeilijke puzzels met rekenen of met taal erin.

L: Ja of een Sudoku, die zijn ook heel moeilijk soms!

O: doen jullie dat al als je klaar bent met je weektaak?

L: Nee dan moeten we meestal de meester helpen.

L: Bijna niemand komt er aan toe om dan de rekentijgers helemaal af te maken, dus als we dat af hebben krijgen we al weer een nieuwe weektaak?

O: Ja nee precies, dus je bent nooit helemaal klaar met alles en dat je dan nog iets anders kan doen. Je moet eigenlijk altijd wel bezig met rekentijgers oid.

O: Vervelen jullie je wel eens in de klas?

L: nee eigenlijk niet, maar als ik me verveel dan pak ik gewoon mijn blaadje en ga ik zitten tekenen.

O: Oke

L: Nee dan ga ik gewoon aan de meester vragen of we dit of dat nog kunnen doen.

Of kunnen we nog iets voor je doen?

O: Vinden jullie dat jullie genoeg nieuwe dingen leren op school? Dus als je thuis komt, dat je denkt nou ik heb weer wat nieuws geleerd vandaag.

L: Ja!! Gister nog wat nieuws geleerd met optellen.

O: Dus jullie leren genoeg nieuwe dingen.

L: Alleen we herhalen wel heel veel dingen.

L: Jaa dat is stom.

O: Herhaal je dan te veel?

L: Ja!

O: Heb je sneller zoiets van geef me maar iets nieuws?

L: Ja, dan zegt de meester dat het dan goed is want dan vergeet je het niet.

O: Ja klopt.

L: Maar dat heb ik niet. Ik vergeet het niet. Ik denk dan ja dat weet ik al. Snappen we al en kunnen we volgende dag gebruiken.

O: Dus in plaats van herhalen herhalen herhalen zouden jullie liever andere dingen willen leren? Dus al verder gaan met rekenen bijvoorbeeld of ehm zou je iets anders willen leren?

L: We kunnen ellen weer inhuren.

O: Dus Spaans zou je dan wel willen leren?

L: Ja! Maar geen Chinees, dat lijkt me echt veel te moeilijk.

O: Iets heel anders zou misschien wel leuk zijn.

L: Laatst had de meester het over een leerfilm tijdens de plusklas.

O: Vind jij ook dat er te veel herhaald wordt?

L: Ja, nou gewoon nieuwe dingen leren.

O: Nieuwe dingen op het gebied van rekenen en taal?

L: Ja.

O: Ja? Je zou niet zo zeer nieuwe dingen willen leren op het gebied van rekenen, taal of economie of techniek?

L: Jaa techniek. We hebben veel te weinig technieken.

O: C, vind jij het eigenlijk wel goed met rekenen en taal?

L: Nou andere dingen ook.

O: Beetje afwisselend?

L: Ja. Om de week. De ene week doe je wat je nu doet en dan de andere week doe je wat andere dingen, maar ook wel weer hetzelfde.

O: En meester Erik, is natuurlijk een hartstikke leuke meester. Hebben jullie het idee dat hij genoeg aandacht voor jullie heeft?

L: Nou eehm. Nou nee ja meester is vaak druk met instructie en dat duurt dan een uur en dan moeten wij een uur zonder vragen zitten en dan mogen we ook niet nakijken.

O: Vind je dat moeilijk?

L: Ja, soms als we dan bij weektaak een vraag hebben en dan moeten we het helemaal zelf uitzoeken en dan heb je 10 minuten gezocht en dan heb je eindelijk het antwoord en dan is de instructie pas voorbij. Je mag niks vragen. En dan denk je misschien kan ik even iemand anders vragen, maar dan zegt de meester weer van ja je moet stil zijn. Ga eens op je plek zitten. En dan zegt de meester heel vaak dat je de som moet overslaan, maar bij mij is het dan meestal de laatste som dus dan kan ik die niet overslaan.

O: Ohja. En dan heb je zoiets van wat moet ik nu doen?

L: Ja en dus dan ga ik me maar een beetje vervelen.

O: De kinderen die 1 ster hebben krijgen veel instructie, die zijn minder goed in school. Eehm zij krijgen meer instructie dan jullie.

L: Ja veel meer.

O: Wat vinden jullie daar van? Vinden jullie dat eerlijk en goed?

L: Ja, het is wel goed. Maar het zou ook wel grappig zijn als de plusklas een keer uitleg zou krijgen. Over rekentijgers bijvoorbeeld. Soms zegt de meester wel eens plusklas kom eens hier en dan gaat hij wat uitleggen, maar dan is het binnen een minuutje ook wel weer voorbij.

O: Dus niet vaak genoeg en lang genoeg.

L: het is wel goed voor de andere kinderen, maar het is wel irritant. Het zou ook handig zijn als wij dan iemand anders hadden die dan de extra instructie zou geven. Ja Humeyra is er nu, maar die zit vaak achter de computer of ze is de klas aan het opruimen. Die snapt het ook niet altijd.

O: Dus je zou zelf ook wel een keer instructie willen, maar dan over rekentijgers bijvoorbeeld?

L: Ja of iets anders, want nu doen we wel heel veel rekenen.

L: maar weet je wat ik wel heel fijn vindt, ik zit in een groepje waarbij we maar 10 woordjes voor spelling op hoeven te schrijven en daarna mag je iets voor jezelf doen.

O: en wat doe je dan voor jezelf?

L: ja dan zegt de meester bijvoorbeeld, ga maar lekker iets leuks doen. En ehm maar over 5 minuutjes gaan we wel opruimen, dus dan gaan we meestal tekenen, knutselen of een spelletje doen.

L: Ik moet dan altijd nog mijn weektaak doen.

O: Ja, want hoe zit dat eigenlijk. Vervelen jullie je op maandag? Hebben jullie dan je weektaak af, of moet je dan nog wel veel doen?

L: nou soms op maandag, als er een makkelijke weektaak is, of je hebt samengewerkt met iemand, dan kan je het wel af hebben. Maar alleen als je dan alleen hebt gewerkt en het is een hele moeilijke weektaak, dan ben je pas op de helft. Maar bijvoorbeeld.. Ik ben meestal wel op donderdag klaar.

O: wat doe je dan op vrijdag en maandag?

L: Ehm vervelen. Nou dan doe ik rekentijgers misschien nog op vrijdag, maar soms vraag ik ook wel wat ik kan doen aan de meester. En dan zegt de meester meestal: de weektaak, de weektaak, de weektaak, Maar dan zeg ik dat ik dat al af heb en dan mag ik meestal wat voor mijzelf doen. Bijvoorbeeld tekenen. Maar meestal als je rekentijgers al af hebt, en je vraagt wat moet ik doen, dan zegt de meester de weektaak en dan zegt nora heb ik al af. We moeten altijd met de weektaak bezig zijn.

O: We hebben het al een paar keer gevraagd, maar jij zegt dan: vrijdag ben je klaar. Wat wil je dan doen? Je zegt nu tekenen, maar is dat eigenlijk hetgeen wat je het liefste doet.

L: Ehm ja.

O: Tekenend vind je helemaal prima. Je zou niet iets uitdagends willen?

L: Jawel, maar niet met rekenen, want dan heb je net je hele weektaak af en dan moet je nog meer rekenen.

L: iets met natuur. Natuurkunde. Want anders denk je yes ik ben eindelijk klaar en dan moet je nog meer doen.

O: Heb jij je weektaak af vaak al vrijdag af?

L: Meestal vrijdag.

O: Dus jij verveelt je eigenlijk niet?

L: Nee.

O: Altijd druk genoeg met je weektaak.

L: Als de weektaak nou wat korter was. Dan zouden we al donderdag klaar zijn.

L: Ik ben meestal pas op dinsdag klaar.

L: Ja maar in die tijd heb ik sommige dingen toch al af. En dan weet ik dat ik aan mijn weektaak moet werken, maar dan heb ik dan gewoon helemaal geen zin in.

O: Sorry nog een keer? Wanneer heb je geen zin?

L: nou soms bijvoorbeeld als ik dingen al af heb, dan moet ik bijvoorbeeld weer met mijn plusboek bezig, en dan snap ik een som niet en dan heb ik ook geen zin om naar de meester te gaan. Dan verveel ik me best wel.

O: Vind je dat er te veel makkelijke dingen op de weektaak staan? Of staan er alleen maar moeilijke dingen?

L: Nou we moeten bijvoorbeeld altijd 1, 4 en 6 van de tweester doen, maar die zijn meestal best wel makkelijk. Die heb ik altijd al in 1 minuut af, dus die kan je net zo goed weg laten als het aan mij ligt.

O: Welk vak vinden jullie het leuks op school?

L: rekenen, techniek, techniek, techniek, gym.

O: Wat vinden jullie het moeilijkst?

L: rekenen, aardrijkskunde, taal en topografie. Ja want we hebben maar een week om alles uit je hoofd te leren. Maandag moeten alles al kunnen en vrijdag hebben we tafeltoets.

O: Je wilt misschien wel het liefst samenwerken met kinderen uit de plusklas, of zou je het leuk vinden om met kinderen te werken die lager niveau hebben. Dat je hen dan kan helpen bijvoorbeeld?

L: Ja dat was gister. Want toen gingen we samenwerken met spelling. Toen had meester kinderen met een hoger niveau samen gedaan met kinderen met een lager niveau. En toen konden we elkaar helpen.

O: Hoe ging dat?

L: goed, ik was met Nasib en we hadden wel alles hetzelfde.

O: Oké en vonden jullie dat leuk?

L: Ja

O: vinden jullie het ook wel leuk om dingen uit te leggen aan anderen?

L: Ja, maar met spelling ben ik een beetje omlaag gegaan. Caleb ging het mij uitleggen. Maar sommige maken de hele tijd ruzie. Ik ben beter ik ben beter ik ben beter. Nouja? Wie zit er hoger?

O: maakt dat uit? Ik ben twee-ster ik ben drie-ster?

L: Nou.. als ik bijvoorbeeld heel laag scoor bij spelling en de andere kinderen in de plusklas heel hoog, dan schaam ik me soms wel.

O: Dan denk je: Ik hoor eigenlijk in de plusklas, maar nou scoor ik lager.

L: ja!

Verhaal over Nadja en 'de slimste van de klas'.

O: Hebben jullie zelf dingen die je willen zeggen?

L: Ja! Ik scoor soms op de CITO wel laag omdat ik dan heel erg zenuwachtig ben. Maar meester had wel een goede tip, want hij zei je moet gewoon veel minder zenuwachtig zijn. En nu gaat het al beter.

O: Oké

L: Dan weet ik niet of ik wel genoeg geoefend heb.

O: Kunnen jullie een beetje samenwerken?

L: Ja. Maar niet met iedereen. Het verschilt.

O: Kunnen jullie geconcentreerd werken?

L: Nou ligt er aan welk vak. En of het rustig is in de klas. Als er veel wordt gepraat, kan ik niet werken. Dan ga ik mee kletsen.

O: dus het ligt aan andere kinderen.

L: Ja.

O: Oké, nou dank jullie wel jongens!!

L: Doeeeeei doeeeei doeeeei.

Groep 6, Deel 2

O: een van de twee onderzoekers

L: een van de drie leerlingen

O: vonden jullie de plusklas leuk?

L: ja

L: ja

L: ja

O: want vonden jullie er leuk aan?

L: ik vond het leuk dat je zo proefjes kon doen en ja, je kon zelf eigenlijk weten wat je deed.

L: je kon zeg maar veel zelf verzinnen en dan ook doen. Je ging het niet alleen bedenken hoe je iets kon oplossen maar je ging het ook doen soort van.

O: en vonden jullie het leuk om daarvoor uit de klas te gaan?

L: ja.

O: ja, wat was daar leuk aan?

L: omdat onze klas heel druk is en dat is soms heel stom, dan ben je net lekker aan het werk en dan is het weer druk en dat vind ik heel vervelend.

O: en dat was in de plusklas niet zo. Hoe zou dat kunnen komen denk je?

L: nou omdat daar minder kinderen zijn en dan doe je allemaal hetzelfde en je kan elkaar vragen stellen. En het is gewoon rustiger omdat iedereen best wel druk met zijn eigen dingen bezig is.

O: iedereen is dus heel geconcentreerd bezig.

L: ja. En ik denk ook dat de slimmere, maar eh, de kinderen die in de plusklas zitten wel beter werken.

O: vonden jullie het leuk om samen te werken in de plusklas?

L: ja, dan eh, hoef je he niet helemaal in je eentje te doen. Als je het niet snapt weet de ander het en als hij het niet snapt dan snap jij het weer, dus dat is handig.

L: het is gewoon allemaal wat leuker dan als je het zelf allemaal verzint, want dan heeft iedereen en beetje een idee en als je dat bij elkaar stopt dan krijg je misschien wel iets leukers.

O: precies, het eindproduct is dan beter eigenlijk. He, en vinden jullie het leuk om samen te werken met kinderen die op hetzelfde niveau zitten? Dus de drie-sterkinderen of plusklassers of vinden jullie het ook leuk om met kinderen samen te werken die iets minder goed zijn in school?

L: ik vind het allebei leuk, maar wel leuker met mijn eigen niveau.

L: ja want dan kan je wat meer overleggen, omdat je hetzelfde niveau hebt. Want als je met die ander samenwerkt niet zo goed is dan snapt die weer allerlei dingen niet en dan moet je het weer uitleggen en dat vind je dan weer niet zo leuk.

O: nee, je vind het niet zo leuk om dingen aan anderen uit te leggen?

L: nee, maar is lastig en saai. Jij weet het allemaal al en die ander niet.

O: hoe vind jij het om dingen uit te leggen aan kinderen die iets nog niet snappen?

L: nou ik vind het wel leuk, want dan kan je wel even meer zeggen, maar soms is het ook een beetje saai.

O: je wil liever zelf dan bezig zijn om nieuwe dingen te leren.

L: ja.

O: hebben jullie dat sowieso wel vaker? Goh, ik zou eigenlijk wel meer dingen willen leren?

L: ja, dat heb ik wel. Dat vind ik ook bij mijn paardrijden.

O: vind je het dan ook niet leuk om naar school te gaan?

L: nee, nee dat niet.

O: vind je het leuk om naar school te gaan?

L: ja, heel leuk. Vooral het rekenen.

O: en jij?

L: nou ehm, bijvoorbeeld het is maandag geweest en dan is het dinsdag dan vind ik het wel leuk, maar als het vakantie is geweest of weekend dan vind ik het niet leuk.

O: Vinden andere kinderen jullie aardiger of minder aardiger omdat jullie in de plusklas zitten?

L: Nou, nee ik denk niet dat het aan aardigheid ligt.

L: Ik vind soms van wel, M. noemt me soms en nerd haha.

L: en mijn nichtje noemt me soms junior Einstein, en dat vind ik soms super vervelend en daar begint E. nu ook mee. En dat is soms best vervelend.

O: heb je dan ook het gevoel dat je anders bent dan de rest?

L: ja, dat heb ik wel ja. En sommige kinderen in de klas zeggen dat ik de slimste van de klas ben, maar dat is helemaal niet zo.

L: wie dan?

L: ja maar kijk, sommige mensen zeggen dat ik weer de slimste ben en dan andere mensen zeggen, nee dat is niet waar want N. is de slimste.

O: ja, maar jullie zijn daar dus wel mee bezig. Vinden jullie het belangrijk wat kinderen vinden van jullie?

L: nou, dat misschien niet. Het is meer, dat als je vorig jaar een 5 had voor rekenen en nu en 8 had, dat is wel voor jezelf beter, maar het ligt niet aan anderen of zij nu veel tieners halen.

L: ik denk dat de mening van anderen ook wel goed is, en ik vind het altijd wel leuk om te horen als ze zeggen dat ik slim ben.

L: ja ik ook wel. Maar ik vind het wel een beetje vervelend als ze het de hele tijd zeggen want dan word ik een beetje bang haha.

L: ja dan zeggen ze steeds: hallo, slimste van de school.

L: ja, dan denk ik houd op houd op houd op!

O: heb je dan ook het gevoel dat je dat waar moet maken als kinderen dat zeggen?

L: soms wel, soms niet. Ik weet helemaal niet of het wel zo is dat ik de slimste ben, maar als kinderen dat steeds maar zeggen, krijg ik daar wel steeds meer vertrouwen door.

L: omdat iedereen dat zegt en als zij dat dan vinden en ze vinden zichzelf niet de slimste van de school, dan krijg je wel meer vertrouwen in dat iedereen dat dan ook denkt.

O: maar voelen jullie je wel op je gemak in de klas?

L: ja, ja dat wel.

L: nou, ik zit niet echt op de fijnste plek waar je wil zitten. Naast C.

O: maar vind je het wel leuk om naar school te gaan?

L: ja dat wel.

O: en ehm, hebben jullie altijd zin om aan het werk te gaan?

L: mm ja en nee, niet altijd even enthousiast. Maar wel vaak.

L: Maar met techniek of rekenen heb ik er wel altijd zin in.

L: als ik moe ben ofzo. soms heb ik ook niet altijd zin om weer alles uit te moeten rekenen.

O: en hoe komt het dan dat je daar geen zin in hebt?

L: ik denk om dat je dan liever wil slapen in plaats van steeds te rekenen.

O: oke, en wat vinden jullie het leukst op school?

L: gym! En rekenen.

L: ja, techniek en rekenen.

O: en wat vinden jullie het moeilijkst?

L: ehmm...hmmm..ik denk ehh, techniek, ook al vind ik dat ook het leukst.

L: ik nieuwsbegrip, want ik vind het altijd moeilijk om een eerlijk antwoord te geven.

O: en jij vind techniek dus moeilijk, maar tegelijkertijd ook leuk.

L: ja ik vind het leuk om mijn hersenen even te moeten gebruiken.

O: je vind het juist leuk om moeilijke dingen te doen.

L: ja, ja.

L: maar te moeilijk is ook niet leuk.

O: vinden jullie school verder wel makkelijk?

L: nou, makkelijk, maar de meeste dingen soms wel. Ik ben nu bijvoorbeeld al bijna klaar met de weektaak. Ik hoef alleen nog maar een paar sommen uit het plusboek en rekentijger. En we zijn pas vandaag begonnen.

O: wat ga je dan de rest van de dagen doen?

L: nou meestal krijg ik nog een extra blad of wat extra tijgerboekje en als we dat niet hebben, dan gaan we lezen of hebben we bakkaarten.

O: vinden jullie dat leuk, dat extra werk?

L: nou, bakkaarten vind ik stom.

L: bakkaarten niet, rekentijger wel. Dan is het leuk om samen te werken. Omdat je dan ja, dan gaat het sneller en dan kun je ook een beetje.

L: je hoeft het dan niet steeds zelf te bedenken. Als ik in mijn eentje ben heb ik geen zin om het helemaal uit te gaan rekenen. Samenwerken vind ik het juist leuker.

O: en vinden jullie dat jullie genoeg nieuwe dingen leren?

L: eh, nee, niet heel veel. Plusklas wel, maar de rest niet. Mijn ouders doen ook heel veel werk, ook in de vakantie. En dan kom ik weer op school en dan gaan we dat juist leren en dan vind ik dat echt super super saai.

L: en als je dan iets nieuws leert dan snap je het bijna meteen.

O: dan heb je heel kort iets nieuws geleerd, maar daarna niet meer.

L: ja. Dat is bij mij ook. Ik had in de vakantie een nieuwe manier van uitrekenen geleerd van mijn moeder. En toen moesten we het gister, toen deden we dat ook en toen wou ik dat meteen zeggen, maar dat mocht dan van de meester niet, want de andere wisten het toen nog niet. Dus dat is dan echt heel saai, dan ga je bijna in slaap vallen.

L: bijna altijd als we nieuwe dingen leren, dan moet iedereen gewoon opletten, maar dan snappen wij het sneller en dan luister je niet echt meer.

O: stel je bent klaar met je weektaak, wat zou je dan willen leren?

L: iets van scheikunde ofzo?

L: of echt wiskunde?

O: vond je de stelling van pythagoras leuk?

L: ja, heel erg, daar heb ik het heel lang nog thuis over gehad.

O: oke, en nu noemen jullie dingen die nog een beetje met rekenen te maken hebben, en scheikunde. Zijn er ook nog andere dingen die je heel interessant vindt en daar mee over zou willen weten?

L: hoe melk je een koe?

L: hoe overleef je in de Savanne of zoiets?

L: of kan je iets uitvinden waardoor je heel veel water meeneemt in de Savanne, maar dat het niet zwaar is.

L: ik weet het! Door het op te drinken.

L: maar dan ben je zelf zwaar.

L: maar je draagt jezelf toch altijd al?

O: haha, maar he, en een taal, vinden jullie dat leuk?

L: nee, taal is niet zo leuk.

O: nee, maar ik bedoel Spaans of Chinees ofzo.

L: ik zou dan wel graag Engels willen leren, want ik ben pas nog in Engeland geweest en ze spreken het over de hele wereld.

L: maar Chinees spreken ze nog meer wist je dat.

L: ja, maar meer aan de andere kant.

L: maar ik wil Engels, want elk jaar komt er iemand uit Nigeria bij ons slapen en dan moet ik ook

Engels spreken, maar dat kan ik dan nog niet.

L: maar in groep vier hadden we Spaans.

O: hoe vonden jullie dat?

L: ja, dat vond ik wel leuk.

L: dat vond ik een beetje mwuah.

O: vond je het niet zo heel leuk?

L: ja, nja, waarvoor heb je nu Spaans nodig?

L: nou als je naar Spanje gaat.

L: maar daar spreekt ook bijna iedereen Engels.

O: nou daar verkijk je je soms nog op hoor. En ze spreken op heel veel plekken Spaans in de wereld.

L: ik vond het niet heel leuk, maar wel een beetje.

O: he, en als je nu met alles klaar bent, ga je dan ook wel eens naar de meester toe om te vragen of hij nog iets anders voor je heeft?

L: hmm, nee niet heel erg. Soms wel, maar ik ga ook wel gewoon lezen enzo, maar dat is een beetje saai.

O: maar het is niet zo dat je met een idee komt naar de meester en vraagt of je dat mag doen.

L: nee, niet echt. Vaak doe ik het ook gewoon uit mezelf. Net zat de meester uit te leggen, maar ik was al klaar met de rekenles en dan mag je niks vragen dus dan ging ik gewoon een blad uit de kast pakken en een kubus tekenen.

O: maar dat had je dus zelf bedacht.

L: ja, ik deed dat gewoon zomaar.

O: he en ehm, sommige dingen vind je heel leuk en andere minder leuk. Wat zorgt ervoor dat je heel erg gemotiveerd bent en waardoor heb je minder motivatie?

L: als het te makkelijk is.

O: dan heb je al direct geen zin meer?

L: nee niet echt. Maar soms wel, omdat je er dan lekker snel mee klaar bent en dan kan je ook weer wat anders doen.

L: en sommen die heel makkelijk zijn vind ik dan niet zo leuk.

O: iets uitdagends motiveert jullie dus meer.

L: ja. Maar ook niet te. Als het te moeilijk is dan krijg je geen zin meer omdat je het al heel vaak hebt geprobeerd en dan denk je, laat maar zitten dan.

O: kunnen jullie een beetje geconcentreerd en zelfstandig aan een taak werken?

L: ja, ik heb het werk meestal als eerste af. Samenwerken vind ik wel leuker.

L: ik vind het alleen leuker, want dan kan ik geconcentreerder werken.

L: maar samenwerken is wel moeilijker.

L: ik vind samenwerken juist makkelijker, omdat je dan die ander kan helpen met uitrekenen en dan heb je meer kans dat je het goed hebt.

O: en waarom zou zelfstandig werken makkelijker zijn?

L: dan hoeft je niet steeds te overleggen en dan kan je sneller dingen doen. En met samenwerken moet je meer overleggen en dan duurt het langer.

O: kunnen jullie wel samenwerken?

L: ja, maar niet met iedereen. Ik kan beter met meisjes dan met jongens. En ook beter met kinderen uit de plusklas, want die weten ook wat je moet doen. En als jij het dan niet snapt kan je het aan hen vragen. Je kan het ook wel aan anderen vragen, maar die vinden het dan moeilijker.

O: en als jullie iets doet voel je je dan ook verantwoordelijk dat je het goed doet en dat je het af moet hebben?

L: ja, want ik heb ook heel veel huiswerk en andere dingen, zoals cello spelen. Maar dan vind ik wel dat ik alles af moet hebben.

O: heb je het idee dat je genoeg aandacht krijgt van meester Erik?

L: ehmm nee, niet altijd even veel. Heel vaak mag je niks vragen omdat ze met de minder betere aan het werk zijn. Vooral met rekenen, als je dan klaar bent, dan denk je, wat moet ik nu doen? En dan vraag je of je een spelletje mag spelen, maar dat duurt dan heel lang voordat je dat mag vragen en dan denk je, waarom kunnen wij nooit wat vragen, dat vind ik echt heel vervelend.

L: want het is meestal, ja ik ben nu hier mee bezig, maar het is vaak maar een vraag van 20 sec.

L: dan loopt ie rond en dan wil ik wat vragen en dan zegt ie dat ie bezig is. Dat is heel vervelend.

O: de kinderen die minder goed zijn in school krijgen meer instructie dan jullie. Vinden jullie dat eerlijk?

L: ik vind het wel eerlijk want zij moeten meer leren. Maar ik vind wel dat we best iets mogen vragen, anders zitten wij ons weer te vervelen.

O: want jullie willen ok verder leren natuurlijk.

L: en dan vraag ik het aan de stagiaire, maar die weet het dan niet.

O: Volgens mij hebben we wel het meeste gevraagd. Oh ja, hebben jullie heel veel dingen die jullie interesseren of juist maar een ding die jullie leuk vinden?

L: ja, ik denk dat je maar een ding kan nemen, anders moet je steeds voor alles een beetje leren en dan weet je over veel dingen maar een beetje. En als je over een ding iets leert, dan kan je daar juist heel veel voor leren.

L: ja dat vind ik ook wel, maar ik wil ook wel meerdere dingen leren . als je alleen maar een ding leert dan wordt het op een gegeven moment een beetje saai.

L: ja, een paar dingen maar niet al te veel.

O: hebben jullie wel plezier in school?

L: dat heb je toch al gevraagd?

O: ja, soms ben ik ook een beetje in de war.

L: maar niet altijd evenveel zin.

O: maar dat komt niet doordat je geen vriendinnetjes hebt ofzo maar meer met school?

L: ja inderdaad, of soms als je weet dat je een toets krijgt, dat vind ik dan ook niet leuk.

O: oke, nou dat was het dan nu. Jullie mogen terug naar de klas.

Transcript groep 7

Inleiding van het doel van het gesprek

O: Vonden jullie het leuk om uit de klas te gaan naar de Plusklas?

L: Ja, uit de klas gaan wel ja, maar..

L: Ik ook, ik vond het ook leuk.

O: En jij?

L: Ja, ik vond het wel leuk.

O: Vond je het uit de klas gaan leuk, of de Plusklas?

L: Plusklas is wel leuk.

O: Oke en het uit de klas gaan, vond je dat wel leuk of blijf je liever in je eigen klas om daar dan extra dingen te doen?

L: Nee, ik vind het juist wel leuk dat je niet alleen maar met kinderen uit je eigen klas zit, maar ook met kinderen uit groep 8, 6 en 5 dingen te doen.

O: Oke, beetje samen iets te doen.

L: Ja.

O: En wat vind jij precies leuk aan de plusklas?

L: Ja, ik vind het wel leuk dat je, laten we zeggen, met de helft van de school, de klassen dan he, dan ga je in een apart lokaal zitten en dan geeft meester Erik les en die gaat dan vertellen wat we moeten doen. In groepjes en dan moet je zelf maar afspreken wanneer je gaat. In de pauze binnen blijven met je groepje, en dan gewoon opschrijven dingen die je nodig hebt..

O: Dus je vind het ook wel fijn om dingen zelf te beslissen?

L: Ja.

O: Over hoe je dingen gaat aanpakken, dat er niet precies wordt gezegd hoe je het moet doen, welke stappen je moet nemen?

L : Ja inderdaad, nee dat zeker leuk er aan dat je dat zelf mag bepalen.

L: Ze geven gewoon een opdracht en ze zeggen, zoek het maar uit en voor de rest ja..

O: Dat maakt het voor jou dan ook leuk.

L: Ja, ja.

L: Ja.

O: Ja, dat is leuk? Waarom vind je dat leuk?

L: Nou, omdat ehm...ik had net iets..eh..nou ik vind plusklas leuk, want je leert er zelf ook meer van.

O: hmhm.

L: Omdat van, eh, we hadden, van een onderwerp hadden we het over Theo Thijssen, dan moesten we een presentatie maken enzo en eerst wist ik niet wie Theo Thijssen was enzo.

O: Dan moest je gewoon helemaal zelf op zoek gaan naar informatie op internet of in een boekje?

L: Ja, ja.

O: Oke, hé, en vinden andere kinderen je aardiger of misschien minder aardig omdat je in de plusklas zit? Of maakt het niet zoveel uit?

L: Ik vind het geen verschil.

L: Ik vind het wel een verschil, hoor. Ik vind echt dat de kinderen die in de plusklas zitten die ken je ook beter, want kijk, ik doe dan een keer in de week, ja, normaal ga je bij kinderen van groep zes zitten en meeluisteren, maar nu doen we dus samen dingen met groep zes en dan ga je samen dingen bespreken en dan is het wel toch dat je het beter leert kennen of zoiets. Of ja, hoe zeg je dat. Ehm, ja.

L: Ja, dat je elkaar toch beter leert kennen door de plusklas.

O: en heb je dan uit de andere kinderen uit je klas dat je die dan minder goed kent?

L: Nee, ik niet echt.

O: oke, dat dan niet per se.

L: Nee, ik heb het idee dat ik de kinderen uit mijn klas beter ken maar het lijkt wel alsof we gewoon een klas zijn.

O: met de plusklas bedoel je.

L: Ja.

O: maar het is dus niet zo dat andere kinderen zoiets hebben van: oh zij gaan weer naar de plusklas hoor.

L: Nee, want die andere kinderen hebben ook iets leuks hoor. Als wij naar de plusklas gaan, dan hebben zij een natuurproject.

O: oh ja precies.

L: Nou, volgens mij vinden ze het niet allemaal heel leuk.

O: Oke, he, jullie zeiden net al iets over samenwerken. Kunnen jullie een beetje samenwerken? En vinden jullie dat leuk?

L: Ja, dat vind ik wel leuk.

L: ja, ik ook.

O: Leuker dan alleen?

L: ja, nou, in de plusklas wel.

L: soms niet, soms wel.

O: En wat vind je dan leuk aan samenwerken?

L: Nou dat je gewoon met elkaar kan overleggen en dingen kan doen.

O: En gaat dan dan goed? Dat je denkt, ook die heeft een goed idee

L: niet altijd..

O: soms heb je ook zoiets van, mijn idee vind ik toch het beste.

L: ja..

L: samenwerken vind ik ook wel leuk in de plusklas, maar soms ook niet, want sommige kinderen proberen ook hun werk niet af te krijgen. De laatste dag van de week gaan ze pas denken, oh moesten we dit doen, en dan gaan ze pas de laatste dag beginnen er aan. En dan vind ik het toch wel fijn om het alleen te doen, omdat je dan gewoon een mooie presentatie kan doen. Dan hoef je ook niet te overleggen, als jij dit wel mooi vind, dan vind de ander het weer niet mooi en dan moet je het anders weer opnieuw doen.

O: hoe vind jij het, samenwerken?

L: ik vind het wel fijn maar net als L. zegt, als je met kinderen samenwerkt die totaal niet meewerken

dan is het ook veel lastiger en dan kan je het niet afhebben en dan zit je daar zonder bijvoorbeeld, een spreekbeurt, en dan sta je zo voor de klas en dan weet je niet wat je moet zeggen. Dat is mij dus al een keer overkomen, en dat was met een groepje en die deed vooral helemaal niets. En we moesten toen een interview maken en ik was de enige die iets had. En de presentatie konden we daardoor ook niet maken. Toen heb ik het bijna helemaal gedaan omdat niemand zich aan de afspraken hield.

O: oh, ja dat is vervelend. En als je dan mag kiezen. Iets in je eentje doen of door samen te werken? Wat zou je dan kiezen?

L: Alleen vind ik wel fijn maar samen vind ik ook wel leuk, dus ik heb eigenlijk geen idee.

O: maar dan misschien met een groepje met wie je beter kan samenwerken.

L: ja inderdaad.

L: ja, ik zit dan ook in zo'n groepje. Maar ik denk dat er altijd wel iemand nodig is die een beetje de leiding neemt want anders komt er helemaal niks. Want vorige keer deed eigenlijk niemand iets, en toen moest ik eigenlijk tegen iedereen zeggen, ja maar dat moet je wel doen.

O: Oh, dus iedereen dacht dat een ander het wel zou doen, maar toen deed niemand iets.

L: ja, ja, maar nu zit ook met een meisje en die is daar ook heel goed in, met goed plannen en zo en die kan ook goed met ..eh

L: groep acht of zes?

L: eh groep zes, maar die ook

L: ik weet niet meer in welk groepje ik zit..in welk groepje zit ik?

L: ja dat weet ik ook niet.

O: in ieder geval, samengevat: jullie vinden samenwerken wel leuk, af en toe wel eens moeizaam, een beetje moeilijk als andere kinderen niet meewerken. En soms een opdracht alleen is ook wel fijn, zodat je meer je eigen gang kan gaan.

O: ja, goed, oke, vinden jullie het gezellig in jullie eigen klas?

L: Ja, zeker.

L: Ja!

L: Ja, zeker met jouw groepje (wijst naar ander kind).

O: Dus dat is allemaal gezellig en leuk.

O: En jullie vinden het dus leuk om naar school te gaan?

L: ja, ja.

O: ja, allemaal? Gelukkig zeg.

O: En he, als jullie nu op school aan het werk gaan he, met bijvoorbeeld rekenen of taal of geschiedenis..

L: oh geschiedenis!

O: ..heb je dan zin om aan het werk te gaan?

L: ik maak altijd heel snel mijn weektaak af, ik heb meestal al op donderdag mijn weektaak af. Of op woensdag.

O: dus je hebben eigenlijk altijd wel zin om aan het werk te gaan en daardoor is het werk ook snel af.

L: Ja, ik vind het wel leuk dat ik zo een weektaak heb, maar soms staat er iets te veel op en dan vind ik het wel stress.

O: ja, dat zei je al inderdaad. Ehm, kan je daar nog iets meer over vertellen?

L: Nou, er staat dan soms..wi j zijn dan drie ster en dan heb je ook rekentijger die je af moet hebben en een plusboek. Rekentijger hoeft niet af maar dat staat dan wel op je weektaak en je moet eh zeg maar ook..normale kinderen hebben twee bladzijdes die ze moeten maken en dan de volgende bladzijde is voor ons maar dat zijn dan ook echt moeilijkere sommen en dan op een gegeven moment denk je, oh moet ik nog meer maken en dan heb je, want ja ik heb dan best wel een gezellig groepje haha, maar ehm, het is soms gewoon grappig. Kijk als ik dan met zn tweeën dan zou ik me beter kunnen concentreren en sneller mijn weektaak af kunnen krijgen. Ik vind het wel dat er wel echt veel op mijn weektaak staat.

O: maar de dingen die op je weektaak staan, zijn dat dan dingen waarvan je het begin super makkelijk vindt en het daarna steeds moeilijker wordt? Of is alles eigenlijk wel uitdagend wat er op de weektaak staat?

L: Nee, ik vind het vooral meer.

L: het rekenen wel. Het klopt wel dat we meer hebben, we hebben twee moeilijke dingen meer.

* discussie over wie wat maakt en hoeveel en wat wel per se af moet en wat niet*

O: maar even he, jullie hebben dus een bepaalde hoeveelheid werk altijd op een hoger niveau of..

L: nee, rekenen hebben we op een hoger niveau. Kijk, taal en spelling ben ik echt heel slecht.

L: Box!

L: nou ik ben wel vooruit gegaan.

O: oke, maar goed, eigenlijk zouden jullie liever evenveel werk willen als de rest, maar dan allemaal moeilijker of..?

L: Ja, het is ook..rekenen mag wel moeilijker vind ik. Als we evenveel werk zouden doen, dan mag rekenen weektaak, dat mag dan wel moeilijker.

L: soms is het ook wel echt makkelijk, echt heel makkelijk gewoon. Dat is echt gewoon...en het plusboek, ja dat lijkt soms gewoon op het bijwerkboek soms. Kinderen één ster ja.

O: dus dat is dan meer extra sommetjes zodat jullie bezig blijven?

L: ja, maar het is dus eigenlijk bedoeld als moeilijk uitdaging, maar soms is het gewoon echt heel makkelijk.

O: oh oke. Dus dan is het pluswerk eigenlijk niet goed.

L: maar soms is het ook echt heel moeilijk. Soms zit je ook echt..

L: ik heb er soms ook helemaal geen tijd voor.

O: maar wat vinden jullie leuk om te doen als jullie klaar zijn met je werk?

L: zo'n moeilijke puzzle. Zo'n rekenpuzzle. Dat lijkt me wel leuk.

L: woordzoeker!

L: Ja, ik vind ook moeilijke puzzles, zoals sudoku's altijd wel leuk.

O: wat doe je meestal als je klaar bent?

L: ehm..ja tekenen of een woordzoeker.

O: en vind je dat ook het allerleukste om te doen?

L: nou, nee niet echt.

O: wat zou je willen doen?

L: eh..

O: je kan alles zeggen he, ook misschien wat gekke dingen, waarvan je niet zo denken dat het zou kunnen.

L: Zwemmen!

O: maar wat wel in de klas kan.

L: Nou gewoon het werk van de plusgroep vind ik altijd wel leuk om te doen als ik klaar ben.

O: dus eigenlijk wel van een extra project zeg maar?

L: ja, ehm eh, we hebben nu dus we moeten opschrijven wat voor vak we willen hebben op onze toekomstige school, hoe de school eruit moet zien en overig, buitenspeelplekken en dat soort dingen. En ieder geval dat vond ik wel leuk en dat heb ik nu dus af en dat is nu net de nieuwe weektaak weer begint en dan moet ik weer opnieuw plannen, dus dan heb ik het wel weer druk.

L: Maar maandag verveel ik me eigenlijk altijd.

O: dat komt omdat je dan alles van de weektaak al af hebt.

L: ja..

O: maar wat doe je dan?

L: nou, soms natuur, want wij doen ook natuur moeilijker, we hebben het natuurboekje van groep acht.

L: wat zouden we dan volgend jaar krijgen in groep acht?

L: niks haha.

O: dus dan zouden jullie liever andere dingen leren, dan van een leerjaar hoger?

L: maar het is eigenlijk wel leuk, dan zeggen we in groep acht: alsjeblieft Marieke, hier heb je het werkboekje, wij hebben het al af!

L: maar het lijkt mij nou wel leuk om echt wiskundesommen te gaan maken. Want dat is echt, dat doe ik soms met mijn opa, dat is echt leuk.

O: en wat vinden jullie het leukst op school?

L: geschiedenis.

L: geschiedenis.

L: geschiedenis. Daarna rekenen.

O: wat is er zo leuk aan geschiedenis?

L: Nou, je leert gewoon heel veel van ja eh vroeger dus haha, maar het is gewoon leuk om te weten enzo en we komen ook nog toe aan de tweede wereldoorlog en het lijkt me wel leuk om daarover te leren, en schilders en dat soort dingen. We kijken er ook vaak filmpjes bij, dan wordt het op een hele grappig manier uitgebeeld en dan wordt het onderwerp ook goed duidelijk.

*korte discussie wat precies nu in het hoofdstuk centraal staat, VOC/specerijen/Gouden Eeuw en wanneer is de toets?

O: He, maar even, wat vinden jullie nu eigenlijk het moeilijkst op school?

L:ik denk toch wel mijn rekenplusboek echt waar.

L: ik denk...taal/spelling categorie.

L: ik natuur, want ik ben er niet zo goed in.

L: spelling.

O: en nou ja, goed. We hebben hier nog een vraag staan: vind je dat je genoeg nieuwe dingen leert

op school?

L: Nieuwe dingen?

O: ja, heb je elke dag wel zoiets, nou, vandaag heb ik wel weer iets nieuws geleerd.

L: ja, nou we leren wel nieuwe dingen, maar de volgende dag doen we dat dan opnieuw. Bijvoorbeeld vandaag hadden we het over schalen berekenen. Dat hadden we eerst nieuw geleerd, maar dat is nu de hele tijd.

O: hmhm.

L: maar dat vind ik nu wel makkelijk.

O: dat heb je nu wel door.

L: ja.

O: dus je hebt af en toe dat je iets nieuws leert en dat je het dan veel herhaalt?

L: ik heb eigenlijk niet zo vaak dat ik iets nieuws leer, want ik ga vaak naar mijn opa en oma en dan doe ik allerlei dingen met mijn opa en dan heb ik het bij opa over rekenen en dan leer het later op school maar dan heb ik het al geleerd.

O: hmhm ja. Zouden jullie dan ook wel eens iets heel anders willen leren? In plaats van rekenen of taal. Bijvoorbeeld Spaans of Chinees. Lijkt jullie dat leuk, een heel ander vak?

L: Ja, economie.

L: scheikunde!

L: scheikunde.

L: geen idee..Spaans of Chinees lijkt me wel leuk ja. Of Italiaans..Frans.

L: of juist iets leren over bijzondere paddestoelen.

O: biologie ofzo?

L: ja dat.

L: vroeger gingen we ook naar buiten. Nu zegt Kani gewoon, lees je boek en maak je boek.

L: maar vroeger gingen we dus ook naar buiten en dan gingen we een kilometer lopen en dan om de honderd meter zetten we met krijt een streepje.

korte discussie over hoe die les dan precies ging, tot hoe ver ze liepen, was dat een kilometer of deden ze dat zigzaggend, maar was het dan niet twee kilometer?

O: even kijken, we vroegen ons af of de juf genoeg aandacht voor jullie heeft?

L: mmm ja, met een vraag ofzo?

O: nou nee, of ze vraagt of het goed gaat, of ze je ergens mee kan helpen of door instructie.

L: In de plusklas?

O: nee, in het algemeen bedoel ik, in de klas.

L: nou ja, als je aan het werk bent en je hebt twee vraagjes dan helpt ze je daar meestal wel mee. Maar ze komt niet zo specifiek langs bij iedereen om te vragen of het goed gaat. Lukt het L. een beetje met je weektaak?

O: maar zou je dat willen of vind je het wel goed zo, vind je het wel lekker zo zelfstandig?

L: ik vind het wel goed zo, maar soms heb ik het wel nodig hoor anders lukt het echt niet.

L: zal ik dat doen dan, ik zit toch naast je.

O: krijgen jullie evenveel aandacht van de juf als de kinderen die bijvoorbeeld minder goed zijn in taal

en rekenen?

L: die moeten juist meer geholpen worden.

L: we krijgen juist minder aandacht.

L: want die moeten meer geholpen. Kinderen die een-ster zijn krijgen meer uitleg, dus die krijgen ook meer aandacht dan.

O: maar jullie hebben ook rekentijgers en het plusboek toch? Vinden jullie het dan wel eerlijk dat zij dan meer instructie krijgen dan jullie?

L: ja, voor drie-ster wel. Want als je drie-ster bent...kijk als kinderen vragen welke ster ik ben dan zeg ik dat ik drie-ster ben maar dan vind ik het wel jammer dat we dan zoveel meer werk krijgen. N. zegt wel twee dingen extra, maar dat is wel echt moeilijk hoor.

O: oke, dus je hebt wel echt moeilijkere dingen, maar dus ook minder aandacht van de juf. Dus je moet het meer zelfstandig doen. Vind je dat leuk om dat zelf te doen en kan je dat, of heb je zoiets, nou ik zou wel wat meer instructie of uitleg willen hebben.

L: maar de juf kan er ook niet zoveel aan doen, want we hebben 26 kinderen in de klas en heel veel daarvan zijn niet zo goed in school en die moet ze allemaal helpen en dan moet ze ook nog eens naar drie-ster kinderen om te kijken of het lukt.

O: dus eigenlijk vanwege de omstandigheden snap je dat het zo is.

L: ja precies.

O: oke, maar als de omstandigheden helemaal zo zouden zijn zoals jij zou willen, hoe zou je het dan voor je zien? Is dat dan hetzelfde of wil je het heel anders?

L: voor de drie-sterren lijkt het me wel beter om die drie sommen die op de weektaak staan over te slaan, en alleen het plusboek te doen.

L: nee, ik zou de weektaak laten staan en dan niet het plusboek doen.

L: maar dat is echt te weinig, dan heb je geen uitdaging.

L: toen ik nog drie-ster was, vond ik de weektaak zelf niet zo veel aan. En toen ik mijn plusboek moest doen, dacht ik, krijg ik mijn weektaak wel af. En het plusboek was wel leuk.

L: ik zou eigenlijk gewoon meer rekentijger willen doen in plaats van de weektaak.

L: kijk, soms snap ik iets niet en dan hoef ik alleen maar een beetje uitleg en als ik het snap dan maak ik het best wel snel af.

L: maar T. jij hebt gewoon een snelle weektaak. Jij hebt gewoon veel te snel je weektaak af.

L: Ja, maar kijk als ik iets begrijp, dan kan ik alles.

L: je moet gewoon sloom werken

L: oke gewoon slooom, als een slak.

L: nee, als een schildpad, die zijn cooler.

L: nee, een slak vind ik leuker.

L: schildpad.

O: haha, he, wij moeten dit letterlijk uittypen he, dus dit komt allemaal op papier te staan.

L: hahaha.

O: we hebben nog een vraag. We hebben al even over samenwerken gehad, dat ging vooral over het samenwerken in de plusklas. Zouden jullie het ook leuk vinden om samen te werken met kinderen die

iets minder goed zijn in school? Dus in een gemengd groepje qua niveau.

L: ik zou het op zich wel leuk vinden, dan werk je ook eens een keer met iemand van een ander niveau en dat kan ook wel leuk zijn. Maar het kan ook juist uitdagend zijn om met iemand van een lager niveau samen te werken.

O: hoe kan dat uitdagender zijn?

L: nou bijvoorbeeld als de plusklas vragen en opdrachten zou krijgen en dat kinderen van een lager niveau deze ook zouden krijgen, dan zou het iets moeilijker zijn, ook voor de plusklas. Want waar we nu mee bezig zijn is best lastig en daar ben ik ook wel langer mee bezig, dus dat is dan ook uitdagend.

L: ja, maar als je met kinderen van een lager niveau samenwerkt, dan heb je wel de hele tijd het gezeur van ik snap het niet, ik snap het niet. En zij hebben er echt geen trek in om eh hele moeilijke opdrachten te gaan maken.

L: maar zo moeilijk zijn de opdrachten van de plusklas niet.

O: maar het gaat niet alleen om de plusklas he, ook in de klas.

L: ja, als je in de klas moeilijke opdrachten maakt, dan vinden die kinderen dat echt niet, die gaan echt niet uit zichzelf aan het werk. Kijk, wij willen dan wel aan het werk, maar zij zitten dan niks te doen. En dan zeg je waarom doe je niks, en dan zeggen zij, omdat ik het niet snap. Dan leg je het nog een keer uit en dan zitten ze weer niks te doen.

O: dus jij ziet dat niet zitten.

L: nee.

L: nou in de klas zou, bijvoorbeeld niet met rekenen maar wel met taal en spelling kan het wel met een lager niveau.

O: of bijvoorbeeld geschiedenis en aardrijkskunde.

L: kijk met rekenen moet je iets heel anders doen dus dan kan het niet echt.

O: ja precies. Maar vinden jullie het wel leuk om dingen aan anderen uit te leggen? Of vind je dat maar niks? Jij vind het maar niks?

L: nee.

L: ik vind dat wel leuk.

L: nou ik vind het wel leuk om anderen iets te leren.

L: ja als ze een beetje gemotiveerd zijn is dat wel leuker.

L: kijk, ik vind het wel leuk om kinderen te leren wat ik ook weet. Bijvoorbeeld want, een van mijn beste vriendinnen zit een klas lager en die is nog niet met alles heel goed, ook omdat ze in groep zes zit pas. En als we schooltje gaan spelen en dan ben ik de juf, dan vind ik het ook leuk om haar dingen te leren die zij nog niet weet. En dan kan zij in groep zeven tegen juf Susanne zeggen: oh maar dat weet ik al hoor, dat heb ik al geleerd.

O: ja ik snap het. Goed. Nou volgens mij zijn we wel een beetje klaar. Hebben jullie zelf nog vragen aan ons? Willen jullie nog iets weten?

L: nou waarom vragen jullie dit nu allemaal aan ons?

O: nou, we willen graag weten wat jullie graag willen leren op school en hoe jullie dat het liefste doen.

L: nou ik wil wel graag uitdagendere opdrachten in de plusklas. Het zijn wel opdrachten die heel veel

werk zijn en ook wel op een hoger niveau maar heel veel werk en dat is juist niet zo leuk.

L: het zijn veel opdrachten, waarbij je gewoon op het internet kan zoeken en dan een beetje overtypen op je presentatie. Maar dat is dan nog niet het echte denkwerk.

O: en dat willen jullie wel.

* verder gesprekje over waarom de plusklas stopt*

L: maar in ieder geval, ik vind het wel heel jammer dat meester Erik er nu niet meer is, want ik vond de plusklas wel echt heel erg leuk.

L: Hij is er nog steeds hoor.

L: Ja, maar ik bedoel de plusklas dus.

O: maar we gaan dus nu kijken wat we nog anders kunnen doen en jullie hebben ons nu al heel erg geholpen dat dit allemaal te vertellen.

Transcript Groep 8

O: De plusklas is gestopt en dat vinden we heel jammer. We willen iets anders verzinnen daarvoor. En van jullie willen we graag weten wat we dan zouden moeten doen. Nou we gaan beginnen. Vond je het leuk om naar de plusklas te gaan?

L: Nou toen ik in groep 7 zat vond ik het wel leuk. Begin van groep 8 ook wel leuk. Alleen het laatste project vond ik niet zo leuk.

O: Oh leg eens uit, waarom vond je het eerst wel leuk en waarom vind je het nu niet meer zo leuk?

L: nou, eerste project konden we meer zelf onderzoeken en meer zelf je fantasie gebruiken. En nu hadden we een project over de school van vroeger en dan moest je allemaal dingen over Theo Thijssen op internet zoeken en met andere klassen samenwerken. En dat was..jaa niet zo leuk.

O: Dus je kon minder je fantasie gebruiken, je moest dingen opzoeken op internet en je moest samenwerken met kinderen met wie je liever niet wilde samenwerken?

L: Ja nou op zich was het wel leuk. Maar het was wel heel moeilijk, want we moesten met kinderen uit groep 5 en 6 samenwerken en als wij samenwerken bijvoorbeeld met nieuwsbegrip dan kan je gewoon even tussendoor vragen van heb je al iets op dat idee bedacht enzo. En nu kon dat dan niet. Dan moet je echt helemaal afspreken in de pauzes en dat is heel vervelend. In het begin was het ook meer zelfstandig. Toen kon je ook echt meer je eigen ding maken en het laatste project over school dat moest je dan voor je eigen school ontwerpen en dat moest ook met kinderen van andere klassen en als je dan wilde dat de tafels van chocola waren en de ander wilde dat niet dan deed je het niet maarja..

O: vond je dat samenwerken moeilijk?

L: Nou niet precies moeilijk.

O: Minder leuk?

L: Ja minder leuk. Als je dan alleen was dan kon je wel tafels van chocola kiezen bijvoorbeeld.

O: Ja precies. En hoe vond jij de plusklas?

L: Ja in groep 7, begin groep 8 vond ik het leuker, want toen kon je echt dingen doen, je hoefde niet alleen achter de computer te zitten en dingen op te zoeken. Dat vond ik wel wat leuker.

O: Hoe vonden jullie het om uit de klas te gaan naar de plusklas toe?

L: Oh dat vond ik wel leuk! Ja af en toe wel, maar soms ook niet, want onze klas ging dan kleien of schilderen of eh ja en dan ging jij dan werken. Achter een computer..zit je anderhalf uur achter de computer. Een uur trouwens.

O: Ok en jij hoe vond jij het om uit de klas te gaan?

L: Ja op zich wel leuk, maar soms ging de rest leuke dingen doen en moest jij dus werken en ja dat vond ik dan ook wel jammer ja.

O: Dus dat vond je dan iets minder leuk om te doen?

L: Maar toen ik hoorde dat zij ook een project kregen met een verslag en zo vond ik het wel weer wat eerlijker..

O: Dat vinden jullie ook wel belangrijk? Dat het een beetje eerlijk is.

L: Ja dat staat hier een beetje los van maar als jij dan aan het werken bent en de rest lekker aan het knutselen is dan hangen er van jou veel minder werkjes dan van de rest en dat is dan wel jammer.

O: mmm ja precies. En ehm vinden andere kinderen jullie aardiger of minder aardig omdat jullie naar de plusklas mogen?

L: Nee. Geen van beide. Of tenminste dat merk ik niet. Het is niet zo dat ze ons ineens aardiger vinden omdat we in de plusklas zitten.

O: En hebben jullie vrienden verdeeld over de klas.

L: Ja.

O: Daarvoor is het ook helemaal niet. Vinden jullie het leuk om naar school te gaan?

L: Ja, af en toe na het weekend minder.. maar leuk om vriendinnen weer te zien.

O: Wat vind je het leukst op school?

L: Ehm geschiedenis, gym.. Ja hangt er vanaf welk onderdeel van geschiedenis. En we hebben nu natuurlijk Engels en sevo erbij. Dat is wel leuk. Vooral Engels vind ik leuk.

O: Wat is sevo?

L: Seksuele voorlichting hihihhi.

O: Ook heel belangrijk. En wat vinden jullie moeilijk op school?

L: eeeehm ik ben niet zo goed in aardrijkskunde omdat ik het niet zo leuk vind. Topo is wel echt makkelijk.

O: Het kan natuurlijk ook een vaardigheid zijn, zoals alles netjes opschrijven, presenteren, werkstuk maken, samenvatten, samenwerken of verslag maken. Dat kan je ook moeilijk vinden?

L: Ja samenwerken is af en toe, als je met iemand moet die iets minder slim is of langzamer werktempo heeft, dan zit je te wachten en weet je het antwoord al, maar mag je het nog niet zeggen enzo. Bijvoorbeeld bij rekenen, dan weet je de som al heel makkelijk en iemand anders zit er dan al over te denken.. en ja..

O: Vinden jullie dat samenwerken met iemand die wat minder slim is dan ook niet leuk?

L: Nouja als het een van mijn goede vriendinnen is dan vind ik het wel leuk, maarja bij rekenen zou ik he t niet heel leuk vinden, maar dat hebben we nu ook niet meer zoveel. Maar bij geschiedenis zou ik het minder erg vinden, omdat het niet zo is dat je het meteen weet. Daar zijn wat minder niveaus.

O: Jij zei dat je het soms wel leuk vindt om samen te werken met een minder sterke leerling. Wanneer vind je het wel leuk?

L: Nou als diegene goed meewerkt. Want anders zit hij gewoon te wachten tot je de antwoorden zegt.

O: Dat is dan minder leuk. En als je klaar bent met je werk? Wat vind je dan leuk om te doen of wat doe je op dit moment?

L: Rekeningtjers.. nee dat doen we echt nooit. Werk uit je map. Dat moet iedereen. Ja daar zitten bladen in. Maar het werken daaruit is niet heel moeilijk, is heeeel makkelijk. Rekeningtjers niet, dat is moeilijk, hebben alleen wij. Soms iets van de plusklas als je wat kan doen voor je zelf. Ja ik kan het nu niet zo goed bedenken, omdat ik de weektaak nog niet af heb.

O: Marieke had het ook nog over een project die je dan zelf verzint?

L: Ja dan mochten we een keer een les maken over pi. Van de rekeningtjers.

O: Dus dan vragen jullie 'Goh, Marieke mogen we wat doen?' of vragen jullie specifiek 'Mogen we dit en dit doen?'

L: Ja we hadden zo'n web, zo'n site, die mogen we ook doen, maar dat doen we nooit.

O: Als jullie nou heel veel tijd over zouden hebben, stel dat. Wat zouden jullie dan het liefste willen doen op school, het liefste willen leren?

L: Ehm ... T is wat we nu al krijgen. Maar hiervoor zou ik zeggen Engels. Nu is het wel goed. Engels en drama. Inderdaad een vreemde taal, Chinees en Spaans. Ik denk niet dat dat kan, maar lijkt me wel leuk. Proefjes en scheikunde. Iets creatiefs of wiskunde. Niet met je handen, maar extra techniek, of iets als muziek ofzo?

O: Lijkt het jullie ook leuk om meer uitdagende dingen te krijgen over rekenen of taal?

L: Nou rekenen niet zo per se, want dat is al best wel aangepast op ons. We hoeven niet mee te doen met de instructie en mogen op de gang werken enzo, maar taal lijkt me wel leuk. We hadden wel eerst van de spellingbakkaarten, maakte de klas er 2 en wij maar 1, maar dat mag nu niet meer. Dat hadden we toen afgesproken, omdat we eigenlijk nooit aan rekeningtjers toekwamen. Maar daar komen we nu nog steeds niet aan toe. Pluswerk, vind ik saai. Nee is leuk, uitdagend! Nee saai.

O: Waarom vind jij het saai?

L: Nou je moet op een saaie manier nadenken. Het is gewoon hetzelfde, niet echt op een leuke manier nadenken..

O: Je raakt er niet door gemotiveerd?

L: Nou nee, ik zou liever twee bladzijdes rekeningtjers maken ipv pluswerk.

O: Wat maakt rekeningtjers nu leuker dan pluswerk?

L: Nou je moet meer, ja ehm je moet meer eh zelf nadenken. Ja nee ehm ja..

O: Is het meer in een verhaaltje gestopt of is het met speciale materialen?

L: Ja nee, het is gewoon anders denken dan je normaal doet. En wat je bij het pluswerk doet is gewoon sommen. Deelsommen..ofzo

O: En daar moet je dan wel bij nadenken, maar dat is veel van hetzelfde?

L: Jaa, en het is ook een beetje hetzelfde als het rekenboek en rekeningtjers is echt iets heel anders, meer een soort van wiskunde ofzo en het is leuk om nieuwe dingen te leren. Hele andere dingen. Zoals pi en priemgetallen. Echt wiskunde. De vandale manier. Heel anders dan de basissommen. Soms is het zo lastig dat de juf het niet eens weet. Toen moesten we naar Erik. Die zit er nu nog steeds over te piekeren.

O: Vervelen jullie je wel eens op school?

L: Ja ik verveel me weleens hoor. Af en toe, bijvoorbeeld bij een spellingtoets. Als we dan signaaldictee hebben gehad, dan heb je alles goed en dan moet je helemaal alles meedoen en nakijken en dat is dan echt saai. Ja dan ga ik soms piano doen op de tafel met mijn vingers, want anders verveel ik me echt rot. Meestal bij werkwoorden. Je moet gewoon iets hebben dat je de antwoorden krijgt, dat je ze zelfstandig moet nakijken. Dat je weer verder kan. Je moet bij werkwoorden er altijd bij zijn. Zelfs als je 5 keer nul fout hebt. Je hebt alles toch goed en als je dan toch 1 foutje hebt, ja dan is het heel saai dat je een half uur moet luisteren naar de instructie..

O: Zeg je dat dan ook wel tegen Marieke?

L: Nee eigenlijk niet.

O: Vind je dat je wel voldoende aandacht krijgt van de juf?

L: ehm ja nouja, ze probeert het wel, alleen, jaa, maar soms is het volgens mij wel moeilijk voor Marieke. Ze heeft nu wel tijd vrijgemaakt voor ons bij nieuwsbegrip c. Ik zou het wel fijn vinden om nieuwsbegrip samen te doen. We hebben dan wel een bespreekmomentje, maar de laatste keer dat we nieuwsbegrip hadden, hebben we dat dan niet gehad. Alsnog is het dan moeilijk, dan moeten we het zelf lezen en dat doen we dan met z'n drieën.

O: De minder slimme kinderen krijgen waarschijnlijk wat meer instructie van Marieke en jullie waarschijnlijk wat minder. Vinden jullie dat dan eerlijk of eigenlijk niet?

L: Ja nou opzich, ik snap dat ook wel omdat zij het misschien niet snappen, maar omdat wij het wat lastiger hebben snappen wij het ook niet altijd. Dus.. ja.

O: Dus dan denk je zou wel fijn als je iets meer aandacht krijgt?

L: Ehm nou ja niet heel veel meer, maar ja misschien wel een beetje zou fijn zijn. Want we zitten nu heel vaak op de gang en dan kunnen we het aan niemand vragen. Ik vind het wel oké, de aandacht. Opzich niet veel meer aandacht qua lestijd, maar dat we wel meer vragen mogen stellen. Zelf werken is fijn. En dat we niet altijd bij de uitleg hoeven te zijn. Bij Kani moeten we altijd bij de uitleg zijn. Zou leuk zijn als we meer zelf mogen bedenken hoe iets moet ipv naar die uitleg te luisteren.

O: Is er wel genoeg tijd om vragen te stellen?

L: Jua alleen bij Kani moet je altijd bij de rekenles zijn en dan snap je het al en dan moet je alles maken. Dan moet je heel veel dezelfde sommen maken die je allang kan, gewoon alles. Ja dat moeten we tegen Marieke zeggen. Ja dat heeft ze al heel vaak tegen Kani gezegd. Hij snapt het gewoon niet.

O: Of jullie zeggen het zelf een keer tegen Kani?

L: Ja maar dan zegt hij altijd ga maar zitten en dan moeten we naar de instructie luisteren. Na de uitleg mogen we dan pas naar de gang. En hij weet dan niet wat we moeten doen dus zegt hij alles.

O: Voelen jullie je verantwoordelijk voor je werk?

L: Ja.

O: Vinden jullie dat je genoeg nieuwe dingen leren in de klas?

L: Nee. Ik denk dat andere kinderen meer nieuwe dingen leren.

O: En hoe komt dat dan?

L: Nou ehm groep 8 is eigenlijk herhaling herhaling. Bijna alles. Vooral rekenen. Misschien komt het ook omdat we dingen sneller oppakken. Misschien leren we hetzelfde maar dan lijkt het alsof je minder leert.

O: Je zou meer kunnen leren?

L: Ja.

O: Zou je liever andere dingen willen leren dan je nu leert? Wat leren jullie nu?

L: Breuken/optellen..

O: zijn dat allemaal dingen die je wilt leren of zou je liever andere dingen willen leren?

L: Nou wat betreft rekenen zou ik liever dingen uit rekentijgers willen leren dan uit het rekenboek. Het is wel handig om te leren, maar dan gewoon 1 of 2 lessen ipv de hele week over 1 onderwerp.

O: Te veel herhaling.

L: Ja allemaal herhaling. Som 1 is sowieso herhaling. Meestal is het iets anders dat we al hebben gedaan. En die herhaling kost zo veel tijd. Die tijd zou ik liever benutten om rekentijgers te doen, want dan leer je ten minste nog wat nieuws.

O: Ja ik snap het.

L: Wat me wel op is gevallen, is dat de toetsen een stuk makkelijker zijn dan de lessen. Die vind ik makkelijker.

O: Volgens mij hebben we wel alles gehad? Hebben jullie altijd zin om aan het werk te gaan?

L: Ja bijna altijd, alleen als je wat stoms moet doen als een verslag schrijven of als ik heel moe ben niet.

O: Dan ben je niet zo gemotiveerd?

L: Nee

O: Wat zorgt er voor dat je wel gemotiveerd raakt?

L: Iets nieuws en uitdagends en gewoon op een leuke manier en ja dat je niet gewoon 1+1 denkt. Maar op een hele andere manier uitrekent wat 1+1 is.

O: Hebben jullie nog vragen aan ons?

L: Wat gaan jullie hiermee doen?

O: We schrijven met behulp van jullie informatie een advies voor de school.

Bijlage F – Transcripten Leerkrachten

Transcript Anja

O: op de studiedag is onder andere het circuitonderwijs en het contractonderwijs naar voren gekomen en nog wat andere voorbeelden. Wat is je eerste indruk daarvan geweest en wat vond je daarvan?

A: even nadenken hoor, het circuitonderwijs was het in bepaalde rekengroep, taalgroep, knutselgroep en dan doorschuiven en dan was het contractonderwijs..

O: eigenlijk voor de kinderen die wat meer aan kunnen. Dat zij een contract krijgen waarin staat wat ze gaan doen de komende periode, hoe ze dat gaan doen en waar het allemaal aan moet voldoen.

A: ja, ja. Ik vond dat circuitonderwijs, daar heb ik wel vaker mee gewerkt na mijn afstuderen. Dat vond ik wel heel leuk, maar je moet wel korte en krachtige instructies kunnen geven. Dus dan moet je bekijken wanneer je die instructiemomenten geeft. Dat was ook dat je vertelde op de studiedag, dat er op vaste momenten die instructies gezet, geloof ik he?

O: nou ja, wat wij hebben gezien, en dat kan hier op school natuurlijk op hele eigen wijze ingevuld worden, was het idee dat elke niveaugroep die kreeg op een ander moment instructie. Dus eerst een half uur instructie rekenen van twee dagen en de rondes daarna werk je aan dat vak en aan de andere vakgebieden zelfstandig. Maar dat kan natuurlijk ook 20 minuten.

A: ja, zoals ik dat nu zie in mijn groep, dan denk ik dat de middengroep en de bovengroep dat heel gemakkelijk aan zou kunnen, maar ik heb best wel een hele intensieve extra instructiegroep die denk ik twee instructies niet aankunnen. Als je naar rekenen gaat kijken, dan moeten ze het bijwerkboek maken en wat extra opgaven zelfstandig maken en dat vinden ze wel heel erg lastig. Dus ik denk dat het voor groep 4 bekeken moet worden voor welke vakken je dat inpast. Maar ik denk dat het wel heel goed is, ook omdat het heel erg bij Dalton past.

O: en wat vind je er dan precies interessant aan, waardoor het zo goed bij Dalton past?

A: nou, er zit natuurlijk een stuk zelfstandig werken in, he, dat is eh verantwoordelijkheid zit er bij en een stuk samenwerken. Maar dat kan je natuurlijk ook zo aanpassen. Je kan dat bijvoorbeeld ook aan het begin van de dag voor kiezen om een blokje samenwerken te doen en dat ze dan dus ook gaan kiezen waar ze dan mee beginnen, dat zei je ook geloof ik he. Dat is ook super Dalton, dat je zelf kunt inzetten van nou ga ik rekenen en daar ben ik nu aan toe en iedereen kan dan zijn eigen voorkeur veel beter naar voren laten komen dan nu, waar het heel erg vast staat hoe en wat. En dat contractonderwijs, ik denk dat dat goed is, maar ik denk dat je kinderen toch nog wat moet blijven bieden. En je vertelde ook dat de kinderen best vrij gelaten werden toch? En dat er eigenlijk weinig controle over was. Dus ja..

O: ja precies, maar dat is natuurlijk hoe je het praktisch en organisatorisch invult, daar kan je nog naar kijken. Maar wat vind je van het principe van het contractonderwijs, het concept?

A: ja je legt wel weer de verantwoordelijkheid bij het kind en het is prettig als ze dat ervaren, dat ze niet precies hoeven te doen wat wij zeggen. En dat ze dus zelf kunnen zeggen, nou nu heb ik zin om dit te gaan leren of hier een werkstuk over te maken. En dus te kijken wat ze zelf interessant vinden en aantrekkelijk. Dat hebben we nu ook gezien met het plusgroepje en het projectje over de Neushoorn. Die hebben toen ook een voordracht gedaan. Oh dat heb je natuurlijk zelf gezien, of zelfs

begeleid! Duh, sorry hoor. Maar daar hoor ik nu al heel veel positief commentaar op. En dat is niet alleen positief voor die leerlingen, maar ook voor de leerkrachten en de andere leerlingen. Ja.

O: oke, nou eh, wat doe je nu zelf aan differentiatie in de groep?

A: ja, we hebben nu natuurlijk dat we op drie niveaus lesgeven. Met eigenlijk allerlei vakken en ook zelfs in die niveaus heb ik nog verschillen dus daar proberen we ook nog aandacht aan te besteden. Net toevallig ook vandaag met M. die zit dus in dat plusgroepje, die was al voor de kleine pauze klaar. Dus we gaan toch eens kijken wat we haar nog verder kunnen bieden want ze is gewoon heel snel.

O: en wat doe je nu zoal, als ze klaar is?

A: nou we hebben diverse dingen, Janine haalt ook dingen van het internet, we hebben dierenkaarten en landenkaarten en dan gaan ze daar allerlei vragen over beantwoorden, dat wordt dus eigenlijk een miniwerkstukje. Dat staat ook als extra werk op hun dagtaak. We hebben de rekentijgers, dat vinden ze heel erg leuk. De computer kunnen we inzetten, dat kan wel meer, misschien kunnen we een aantal (goedkope) programma's aanschaffen. En dan hebben we natuurlijk de keuzekast, daar moeten we ook eens naar gaan kijken, of we een plankje voor de plusgroep kunnen maken met wat meer uitdagende dingen, wellicht met meervoudige intelligentie aan de slag. Dat soort dingen.

O: ja, precies, goede ideeën. Ehm, als je bedenkt wat voor vorm differentiatie jij goed vindt, denk je dan vooral aan differentiatie in de klas of buiten de klas? De plusklas viel natuurlijk buiten de klas en dat plusgroepje deed ook het project apart.

A: Ik merk dat ehm, ja ik heb het zelf nooit meegemaakt dat ze uit de klas gingen, want dat was niet op mijn dagen, maar ik kan me wel voorstellen dat als het buiten de klas is dat het een stuk rustiger in de klas is, waardoor je meer aandacht kan geven aan de leerlingen die het nodig hebben. Maar ik zou het niet erg vinden om dingen in de klas te houden, ik denk dat daar ook wel tijd voor te vinden is.

O: en wat vind je daar positief aan?

A: nou dat ze ook direct met hun vragen bij mij terecht kunnen en dat ik kan zien wat ze aan het doen zijn. Kijk, als je toezicht hebt, dan kan je toch even een blik werpen op wat ze doen. En er zijn kinderen die toch minder goed zelfstandig kunnen werken. Ook al zitten ze in de plusgroep die af en toe op de regels gewezen moeten worden.

O: ja, duidelijk. Als je het onderwijs zou kunnen aanpassen voor deze kinderen. Zou je het dan meer willen verrijken, verbreden, verdiepen, versnellen, hoe zie je dat precies?

A: ja versnellen lijkt me niet echt handig, ik heb het gemerkt op een andere school, dat deden we daar ook, de kinderen rekenden allemaal vrij op hun eigen niveau en dat geeft wel problemen met instructie geven, want je zat echt.. kinderen zaten nog een groep lager te werken en anderen zaten al bijna wiskunde te doen, dus dat vond ik altijd wel heel lastig inschatten met instructie geven. De helft had geen instructie meer nodig, want daar waren ze allang voorbij en de andere helft had hem wel nodig of juist eerder nodig, dat vind ik dan wel moeilijk, dus dan zit je meer individuele instructie te geven. Even denken..ik denk dat voor de echte uitgedaagde onder de kinderen dat heel veel dingen leuk zijn, een andere taal leren is leuk, ik hoor dat scholen Chinees aanbieden..

O: dus dat komt dan neer op verbreden.

A: ja verbreden, ja. Dat vind ik erg leuk. Dus andere dingen aanbieden dan dat ze al tegenkomen. En inventariseren wat de kinderen zelf willen. Kijk, ik kan wel heel veel willen, maar M. die vindt rekenen echt geweldig, dus die wil alleen maar meer van het rekenen.

O: dus dan heb je het meer over verdieping.

A: ja. Ja.

O: dus meer aanpassen aan de leerlingbehoefte zelf.

A: ja, zeker. Maar ik denk dat het ook leuk is voor die groep om uitgedaagd te worden. Ga het maar over planeten hebben, of over techniek, koken op school, dat soort zaken allemaal.

O: ja ja, duidelijk. En wat voor mate van sturing zou je deze leerlingen willen geven? Heb je zoiets van, laat ze maar heel zelfstandig werken, maar af en toe eh..

A: nee, ik vind het heel belangrijk dat ook deze groep de aandacht krijgt. Ik probeer altijd een moment in te bouwen dat ik ze even bij me roep hoe ver ze zijn, waar ze tegen aanlopen en waar ze elkaar mee kunnen helpen. Ehm, als ze er niet uit komen kom ik er ook weer bij zitten. Zij hebben ook recht op begeleiding. Ze hebben het wel minder nodig, want je hoeft het maar een keer te vertellen en het kwartje valt. Dus dat kan korter, maar ze mogen ook zelfstandig werken, dat ze lekker kunnen doorwerken.

O: oke, dus relatief evenveel tijd aan ze besteden. En eh, als er wordt samengewerkt, heb ik je dan liever dat de kinderen in de niveaugroepen samenwerken of dat het eigenlijk meer heterogene groepen zijn?

A: beiden, ik vind het heel belangrijk dat ze op hun eigen niveau kunnen samenwerken, dus dat ze niet te veel hoeven te wachten. Maar ik vind het ook belangrijk dat ze leren dat ze elkaar kunnen helpen. En ik pas dat nu zelf toe door bij Estafette lezen, goede lezers te koppelen aan zwakke lezers. Maar ook door het om te gooien en ze zelf een maatje te zoeken. En dan zie je dat de twee-sterren elkaar opzoeken, maar het maakt ook vaak niet uit.

O: ja ja.

A: maar ze moeten met elkaar leren omgaan, dus dat sociale stuk is ook belangrijk.

O: ja hmhm. En de meer- en hoogbegaafde leerlingen in jouw klas, zijn die overwegend gemotiveerd om nieuwe kennis op te doen?

A: ja, heel erg zelfs.

O: en hoe zie je dat?

A: ehm, dat is een goede. Eigenlijk vinden ze het nog het leukst als ik met iets nieuws kom, dan slurpen ze echt de informatie op. Soms moeten ze wel bij de normale instructie erbij zijn en soms hoeft dat niet. Maar als je echt met nieuwe dingen komt, of bijvoorbeeld met die dieren- en landenkaarten, daar vliegen ze als eerste op af. Ze willen het heel graag weten. Of ook met de rekentijger, dat is eigenlijk het enige echte wat via de intern begeleider is gekomen. En als je weer met een nieuwe bladzijde begint, dan zie je ze echt even kijken van, snap ik dat wel? Dan moeten ze echt even schakelen, maar dat kunnen ze wel, ze zitten op een heel ander denkniveau en dat moet geprikkeld blijven op verschillende gebieden.

O: ja ja. En je hebt het erover dus jullie vooral zelf nieuwe dingen aanbieden. Nemen zij ook weleens zelf initiatief om nieuwe dingen te leren?

A: nou, ja, toen ze met die kaarten bezig waren, toen kwamen ineens allemaal boeken van thuis mee, dan zijn ze er echt mee bezig. Dat vind ik wel heel erg leuk om te zien. Maar nog niet echt veel initiatief, in ieder geval niet zoveel als ik zou willen zien.

O: dus je moet hen nog zelf veel prikkelen, maar daarna komt het op gang.

A: ja, nou ja misschien is het ook wel eens goed om te benoemen dat ze ook zelf met dingen mogen komen, bijvoorbeeld waar ze thuis mee bezig zijn.

O: ja ja. Oke.

A: want en T. doet dan bijvoorbeeld wel.

O: ja precies. Oke, wat verhoogt de motivatie van deze leerlingen?

A: ehm, inderdaad denk ik het stukje nieuwe dingen inbrengen. Ehm, even iets anders dan in je lesboek staat. Even weg uit de groep, even met een klein groepje de rekentijger bespreken. Praten over oplossingen, niet antwoorden op gesloten vragen, maar echt hoe los je iets op. Ik hoop toch ook door het onderwijsaanbod op hun aan te passen. Bijvoorbeeld bij het Estafette, ze zijn dan de lopers, maar wat komt daar allemaal bij kijken. Bij groep zes hebben ze informatieve boekjes, laat ze eens gaan stoeien met die boekjes. Dat soort dingen. Dat wordt een hele andere manier van lezen.

O: en wat verlaagt dan de motivatie?

A: ja, ik denk toch weer het stukje mee moeten gaan in de instructiemomenten van de klas. Bij spelling bijvoorbeeld, het zijn vaak kinderen die hoeven maar iets te lezen of ze hebben hem. Dus ehm, ga maar gewoon eigenlijk je gang.

O: dus meer vrijlaten.

A: ja..en ik benoem dan altijd weer even de spellingregel en dat vind ik dan ook wel belangrijk dat ze dat gehoord en gezien hebben, maar in principe kunnen zij daarna direct aan de gang. In plaats van nog eens herhalen.

O: herhalen is dus wel funest.

A: ik denk het wel ja. Kijk met wat moeilijkere onderdelen kunnen ze er wel bij zitten, maar pakt het, dan is het goed en dat moet je dan ook zo laten en niet blijven herhalen.

O: voelen deze leerlingen zich verantwoordelijk genoeg voor hun werk?

A: het merendeel wel. Ik merk wel dat een enkeling dan toch nog op gewezen moet worden, bijvoorbeeld over netheid, omdat ze vaak gewend zijn om snel snel iets te doen, omdat ze zo snel zijn. Maar ook tempo. T. is vrij langzaam in werken, maar vooral omdat hij bang is dat hij het niet afkrijgt. Terwijl het allemaal snapt. Maar dan laat ik hem maar een paar rijtjes maken. Want waarom moet hij alles maken?

O: ja, ik snap het. Ehm..zijn ze meer breed geïnteresseerd of juist gefocust op een onderwerp?

A: eh..nou ja, toen jullie bezig waren met dat project, toen vond ik dat ze redelijk gefocust waren op een onderwerp, maar dat kwam ook weer door het enthousiasme daarvoor. Maar ik vind wel dat ze een brede interesselijijn hebben en ze hebben een ander denkniveau, ze praten er anders over en proberen echt te onderzoeken.

O: dus je zou zeggen, overwegend breed geïnteresseerd, maar eenmaal met een onderwerp bezig dan zijn ze ook erg gefocust.

A: ja.

O: en kunnen ze dan ook geconcentreerd en zelfstandig werken?

A: ja, vooral als ze weten wat ze moeten doen, als ze weten wat de stapjes zijn, ja.

O: oke, en hebben ze verder ook wel gewoon plezier in hun schoolwerk?

A: ja, dat hoop ik toch echt van wel, dat hebben we ook bij ouders aangegeven, dat als ze iets merken als de kinderen zich gaan vervelen niet meer graag naar school komen. Je moet ze blijven prikkelen.

O: ja. Eh..heb je het idee dat zij zich anders voelen dan de anderen? Bijvoorbeeld doordat zij dat extra projectje mochten doen en uit de klas werden gehaald.

A: ik denk dat zij zich wel speciaal voelen, ehm..

O: kan je dat ergens aan merken?

A: nou..ik kan me de precieze opmerking niet meer herinneren, maar er is weleens een opmerking gevallen, waarbij toch wel duidelijk naar voren kwam dat een kind zich wel iets beter voelde dan een ander kind.

O: en wat vind je daarvan?

A: nou ik probeer daar in ieder geval met een ander kind over te praten, want ieder kind heeft nu eenmaal zijn eigen niveau, en het is fijn dat zij het idee heeft dat ze het allemaal kan en ze het wel even doet, maar misschien is er ook een ander onderdeel waar ze net iets minder goed in is en het is dan niet leuk om dan met de neus op de feiten gedrukt te worden. Maar meestal vinden ze dat nog niet heel erg. Maar ze zijn wel perfectionistisch hoor, dat ze het moeilijk vinden om fouten te maken. Maar ik kan me dus wel een paar opmerkingen herinneren dat kinderen toch een beetje uit de hoogte deden. Je zet ze ook wel in een bepaald positie.

O: oke. Hebben ze wel voldoende sociale aansluiting?

A: ja, ja. Dat is ook het eerst waar we ook aan werken als we de groep beginnen, dat moet prima lopen. Lekker in hun vel zitten, vriendjes zoeken, SoVa training.

O: maar dat gaat wel goed nu.

A: ja, ik zo even te denken. Er is een kind die sowieso wel wat moeite heeft, maar ik vind het op sociaal gebied nog wel meevallen.

O: oke, fijn ja. Ehm..in welke mate denken deze kinderen na voor ze iets doen? Zijn ze impulsief of maken ze juist weloverwogen beslissingen?

A: nou, dat hebben ze alletwee wel een beetje. Soms zijn ze te impulsief, want dan lezen ze niet goed en dan kijken ze over bepaalde dingen heen, omdat ze zo snel werken en denken dat ze het toch wel kunnen. Maar van de andere kant, zie je ze ook kijken, van wat wil ik nu gaan doen, want is nu handig, wat heb ik daarvoor nodig. Dus ze hebben het allebei.

O: ja. Oke, duidelijk. Ehm..we hebben al kort over samenwerken gehad. Hoe zijn hun samenwerkingsvaardigheden?

A: ja goed, de ene kan het wat beter dan de ander. De een heeft moeite met de regeltjes, heeft wat last van zijn impulsen die hij dan voor laat gaan, beetje gek doen. Maar qua samenwerken, kunnen de meesten het heel erg goed.

O: en dan vooral met elkaar of ook met andere kinderen?

A: ja..ze kunnen het eigenlijk allevier met elkaar en met andere kinderen, maar die ene, ja, die heeft ook gewoon andere problemen erbij zullen we maar zeggen. Maar dat ligt niet aan het hoogbegaafde stukje, maar meer aan zijn eigen aard.

O: ja, ja, oke. Nou ze zitten ook verder goed in hun vel zei je net?

A: ja, dat vind ik eigenlijk ook het allerbelangrijkste.

O: inderdaad ja. Nou, dan ben ik eigenlijk wel door al mijn vragen heen. Heb je zelf nog vragen of opmerkingen die je graag nog kwijt wil?

A: ja, ik heb nog wel een opmerking. Ik vind het heel fijn dat ik ook heb mogen praten, want ik gaf in het begin ook al aan dat ik het jammer vind dat het pas in de bovenbouw begint. Want er zitten ook gewoon kinderen in mijn klas die meer aan kunnen en je moet gewoon zelf dingen regelen en zogenaamd speelt het nog niet in jouw groep. En we zijn wel bezig met die lijsten in te vullen maar groep 1 t/m4 wordt er nog niks meer gedaan. En ja, ik heb toch een groepje van vier begaafde leerlingen en ja, die moeten het nu zelf uitzoeken. Gelukkig heb ik Janine en die kan heel veel goede dingen op het internet zoeken.

O: nou ja, heel goed dat je het aankaart. We gaan natuurlijk ook proberen om het schoolbreed in te gaan zetten.

A: ja natuurlijk. Het is in ieder geval fijn dat er een opzet komt. Dus we horen het wel. Maar ik denk dat het overal belangrijk is, en de basis ligt al bij de kleuters denk ik.

O: nou, dank je wel voor je input.

Transcript Annet

O2: We hebben het circuit en contractonderwijs naar voren gebracht en nog wat andere voorbeelden op de studiedag, wat was jou eerste indruk daarvan? Wat vond je daarvan?

A: Wat ik sowieso heel belangrijk vind in het onderwijs, wat nu een beetje ondergesneeuwd is en wat jullie goed naar voren hebben gehaald, is dat je meer contact met kinderen maakt; wat zij doen, hoe zij er in staan. Ik vind het eigenlijk een beetje old-school om als leerkracht alles op te leggen, ik denk dat het goed is om kinderen er zelf bij te betrekken, dat vind ik super positief.

O2: dat vond je aan het contractonderwijs heel positief?

A: Ja ja, en dat circuit, daar weet ik dan niet zo veel van af, dat moet ik dan nog even zien hoe dat allemaal zit, de ins en outs weet ik dan ook niet zo goed. Maar ik denk dat de betrokkenheid bij beide vormen heel goed is, dan dat je het meer klassikaal doet. Wij zijn natuurlijk Dalton en hebben de weektaak enzo. Maar de betrokkenheid kan meer, hoe de kinderen er zelf in staan. En dit gaat over meer- en hoogbegaafde kinderen, maar dit vind ik ook voor kinderen in het algemeen. Ik denk ook dat dat de motivatie verhoogt.

A: Ja ja, en dat circuit, daar weet ik dan niet zo veel van af, dat moet ik dan nog even zien hoe dat allemaal zit, de ins en outs weet ik dan ook niet zo goed. Maar ik denk dat de betrokkenheid bij beide

vormen heel goed is, dan dat je het meer klassikaal doet. Wij zijn natuurlijk Dalton en hebben de weektaak enzo. Maar de betrokkenheid kan meer, hoe de kinderen er zelf in staan. En dit gaat over meer- en hoogbegaafde kinderen, maar dit vind ik ook voor kinderen in het algemeen. Ik denk ook dat dat de motivatie verhoogt.

O1: Welke vorm van differentiatie gebruik je op dit moment hier op school in deze klas?

A: Ja eigenlijk zoals het methodisch wordt eh..aangegeven, zoals in de boeken zeg maar. Dat is met rekenen dan in drie groepen, werkgroepen. En ehm..eh, ja je begint dan met de hele groep en ja de snelle rekenaars, je weet het zelf ook, die gaan dan eigenlijk zelfstandig verder en dan heb je de tweede groep, de instructiegroep en die begeleid je dan apart naar de top.

O2: En de snelle rekenaars geef je dan als ze klaar zijn de Rekeningmakers, of nog iets anders?

A: Ja, ja, precies. Maar het is dan wel heel erg eh...ja ik ben natuurlijk van origine kleuterjuf. Ik ben opgeleid als kleuterjuf, en het mooie daarvan is dat het veel meer gemengd is. Dus de kinderen blijven dan heel erg in de niveaugroepen. Maar misschien is bij het circuitonderwijs dan ook wel dat je meer van elkaar leert.

O2: Want je zou dus eigenlijk willen dat er meer heterogene groepjes zijn, zodat de kinderen meer van elkaar leren, dan homogene groepen op niveau?

A: Nou, dat weet ik dan ook weer niet zo. Op zich werkt dit heel erg goed. Je hebt vooral alle rust om de kinderen die er extra moeite mee hebben, beter te kunnen begeleiden. Maar ehm..ja ik vraag me wel eens af of het dan ook niet, tussen aanhalingstekens, stigmatiseert. Dat weet ik niet hoor, daar heb ik dan ook te weinig ervaring voor. Het is natuurlijk ook niet voor niks dat ze het zo ingericht hebben dat ze dat nu wel doen. Maar ehm..ja ik vraag me wel eens af of het dan ook niet, tussen aanhalingstekens, stigmatiseert. Dat weet ik niet hoor, daar heb ik dan ook te weinig ervaring voor. Het is natuurlijk ook niet voor niks dat ze het zo ingericht hebben dat ze dat nu wel doen.

O1: En hoe kijk je dan tegen een plusklas aan? Dat kinderen uit de klas gaan?

A: Ja, op zich heel goed. Ik denk dat er een behoorlijke groep is, die zich zou kunnen gaan vervelen. Dus ik denk dat het heel goed dat die klas er is. Dat is natuurlijk nu ook in ontwikkeling. Ik denk in ieder geval dat het goed is om kinderen naar behoefte, waar de vraag naar is, dat je daar zoveel mogelijk op probeert in te spelen.

O1: En heb je ideeën over hoe we dat zouden kunnen doen hier op school? Meer inspelen op de behoefte van elk kind, meer dan we nu doen?

A: Ehhmm.. nou, ja een van mijn ideeën en dat is wat ik vaker hier op school is dat de mensen ook meer benut moeten worden, nou ja moeten, waar mensen goed in zijn. Kijk, ik ben erg creatief, ik ben kunstenaar van beroep, dus dan heb ik ook zoiets, gebruik dat dan. En ik vind nu dat de talenten van mensen te weinig gebruikt worden hier op school. Dus ook zo'n plusklas, mensen die bepaalde interesses hebben, ja organisatorisch is weer een ander verhaal he, maar gebruik het dan in ieder geval. Neem de talenten in overweging in de keuzes die je maakt.

O2: Je bedoelt dus juist de talenten van leerkrachten?

A: Ja, als dat zou kunnen, als mensen een bepaalde passie hebben of talenten of ergens goed in zijn, dat ze dat kunnen uitdragen aan een plusgroep bijvoorbeeld, dat je dat dan dus meer inzet. En op creatief gebied of wat dan ook, kan je kinderen veel meer bieden. En dat vind ik eigenlijk wel het, ja ik

blijf steeds zien, en ik weet niet hoe je dat dan precies in het onderwijs moet doortrekken ,maar ik ben ook heel erg voor het thematisch onderwijs, wat je veel bij de kleuters ziet. Ik zie nu wel bijvoorbeeld bij Nieuwsbegrip, dat bij begrijpend lezen veel meer thematisch wordt gewerkt, dat ze dan actuele thema's aanbieden, dat spreekt natuurlijk veel meer tot de verbeelding. En daar leren kinderen ook meer van, dus dat is eigenlijk een hele goede ontwikkeling. En heel veel boeken lopen al heel snel achter op de actualiteit. Ook meer beeldende dingen zou ik dan in de klas aanbieden. Want wat mij ook opvalt in het onderwijs, is dat heel veel kinderen uitvallen en dan juist ook de concrete dingen niet goed begrijpen, de basis begrippen van rekenen, dat je misschien veel meer visuele dingen in het onderwijs kan halen. Het is al vrij snel abstract en dat is natuurlijk bij de kleuters heel erg mooi, dat ze die thematafels hebben en ze dingen mee laten nemen van thuis uit hun eigen belevingswereld.

O1: Stel, je wil een kind meer bieden dan je nu doet, ben je dan meer voor versnellen, dus verder gaan met de stof dus meer verrijken, dat je dus dieper ingaat op hetzelfde onderwerp?

A: Ja, ik denk meer verrijken. Ja, omdat je dan meer een beroep doet op hun creativiteit en ehm, je mogelijkheden, anders gaat het meer om tijd vullen zeg maar. Maar ja, dat kan dus ook als je aan een kind vraagt wat zo'n kind dan het liefst zou willen. Misschien zijn er ook wel kinderen die veel willen werken, maar nie zozeer die verdieping. En zeker met kinderen die veel willen en weten, die kunnen dat waarschijnlijk wel heel goed aangeven.

O1: Dus als ik het zo hoor ben je wel veel voor zelfstandigheid van kinderen.

A:Zeker, ja.

O1: En in hoeverre moet dan het extra onderwijs, het stukje extra wat je dan biedt, leerkrachtgestuurd zijn en in hoeverre moet het dan helemaal zelfstandig?

A:Ja, dat is een goeie he, ja wat jullie vertelden dat een kind dus helemaal alleen werkt en het zelf gaat bedenken, ja dat is ook weer zoiets, ja, daar kies je dan als school voor, dat je het per kind laat afhangen van wil je het samen doen of in een groepje, en dat kan dan variëren per periode. Ik denk dat het ook heel goed is als kinderen leren samen werken. Maar het moet ook in overleg want eh, ja vergis je soms niet over het samenwerken, want als kinderen dan zelf mogen kiezen, dan vallen sommigen kinderen weer buiten de boot.

O2:En ook in het verlengde daarvan: de tijd die je bijvoorbeeld indeeld met betrekking tot de verschillende leerniveaus. Je hebt de zwakkere leerlingen, waar je vaak meer aandacht aan besteed dan aan de gemiddelde leerling. In hoeverre vind je dat gerechtvaardigd tegenover de sterkere leerlingen, die op dit moment veel zelfstandig werken en weinig aandacht van de juf of meester krijgen?

A:Ja, dat vind ik natuurlijk ook heel belangrijk, dat ieder kind aandacht krijgt van de juf. Elk kind is even belangrijk. Ik vind niet dat een kind dat uitvalt meer aandacht verdient dan een kind dat niet uitvalt, maar zo is het op dit moment wel in het onderwijs. En die plusklas is dan wel iets extra's voor ze en daar zou je ook rekenkundige dingen kunnen aanpakken. En je zou ook kunnen vragen, waar hun interesse ligt, want dat is natuurlijk het belangrijkste, daar ben ik ook heel erg voor. Aan volwassenen die niet meer weten wat ze willen, wordt altijd teruggevraagd naar wat ze in hun kindertijd het liefste deden. Kinderen kunnen heel uitgesproken zijn in taaldingen of rekendingen of juist creatief of wat dan ook. Ik denk dat dat een van de belangrijke dingen in de ontwikkeling is, waar ligt jouw

passie? Wat vind je leuk om te doen? En ja, buiten de basis dingen kan je heel veel variëren en dat kan met verbreden, maar ook met verrijken en verdiepen. En ik denk dat kinderen heel veel meer weten dan dat jij als leerkracht je realiseert. Maar veel aanbieden, dat is natuurlijk wel heel erg belangrijk. Het zou ook leuk zijn als daar dan verschillende mensen bij betrokken worden, met verschillende invalshoeken.

O1: We maken even een bruggetje naar motivatie. Hebben de meer- en hoogbegaafde leerlingen naar jou idee de behoefte om meer kennis op te doen?

A: Ja, heel erg. Die hebben echt een leerhonger. En ze hebben hun oren gespist als er iets nieuws voorbij komt en daar weten ze dan ook vaak al iets van af.

O1: En nemen ze ook initiatief om nieuwe dingen te leren?

A: Nee, niet zo wat ik zie. Ik denk dat dat nog veel meer gestimuleer kan worden, neem dat initiatief. Of als je vragen hebt, vraag het. Neem iets van thuis mee. En je zou ook meer tijd moeten inbouwen. Ik ben ook erg afhankelijk van wat de hoofdlerkracht wil. Maar ik zou ook wel eens denken bij een les geschiedenis, leuk het gaat over potten die ze gevonden hebben tijdens de Romeinen. Ik zou er direct een thema aan vast plakken en potten gaan maken om te verdiepen maar daar is dan geen tijd voor. Of ik zou in een les de groep in vieren splitsen en elk groepje gaat apart iets uitzoeken van wat ie interessant vindt. Maar nou ja, voor mij is dat soms lastig omdat ik maar een dag voor de klas sta, maar ook wat er schoolbreed afgesproken is. Er is niet zoveel marge om dingen te veranderen.

O2: Ja, en dus ook om die leerlingen dus dat initiatief te laten nemen. Want ze hebben het dus blijikbaar wel in zich, maar het kan niet echt tot uiting komen en ze beheersen hun impuls nu in deze onderwijssituatie?

A: ja precies, en ik kies dan wel echt voor de kunst, want ik zou dus als ik een eigen klas zou hebben een themahoek inrichten en ieder kind vragen zelf iets mee te nemen en ja, maak er wat van. En dat kan ook echt wel bij oudere kinderen en niet alleen bij de kleuters. Dat gaat dan een leven leiden in zo'n klas. Je doet er een logboek bij of zoiets, nou ja en je kan het uitbouwen, en ik denk dat het kinderen stimuleert om er mee aan de slag te laten gaan om allerlei gebieden.

O1: Ja, dus dat zou dus ook iets kunnen zijn wat de motivatie van leerlingen zou kunnen vergroten.

A: ja precies, de betrokkenheid en wat dus op die studiedag naar voren kwam, het eigenaarschap. Je doet het wel samen, maar het zijn ook allemaal individuën. Je zit natuurlijk wel als een groep bij elkaar en je zou er gewoon heel veel mee kunnen doen.

O1: En wat verlaagt de motivatie van sterkere leerlingen?

A: Ja, in een bepaalde rol zitten, wachten op elkaar en eh..ja een bepaald stramien. Ja en over dat circuit of contractonderwijs dat je gewoon door kan gaan en niet hoeft te wachten op de langzamere leerlingen, want wachten, dat is natuurlijk al van jonge leeftijd, dat kan het een beetje afstompen. Of als er een aantal keer iets wordt gevraagd aan ander kind, dan denken ze nou laat maar zitten. Dus dat kan kinderen laten ophouden met vragen of ophouden met ideeën....of nou ja, dat ze eh...negatief gedrag kunnen gaan vertonen als kleuters bijvoorbeeld. Dan kan heel bepalend zijn voor de rest van de schoolloopbaan. Dan krijg je wat thuis ook al gebeurt, dan stoppen ze met vragen stellen, omdat ze zeggen nou ja nu weten we het wel of hou nou eens op met die rare vragen.

O1: hoe is de verantwoordelijkheid van deze leerlingen in de klas? Als ze een taak krijgen, voelen ze zich daar dan verantwoordelijk voor? En wat vergroot die verantwoordelijkheid?

A: Nou in principe voelen ze zich wel verantwoordelijk over het algemeen. Ehm...ja, het is ook iets wat ik zie dat je toch altijd wel moet bespreken, he, de kinderen hebben toch wel regels en controle nodig. Belangrijk is ook dat ze zelf nakijken, maar dat daar ook weer naar gekeken wordt of ze nakijken. Want ze zijn wel geneigd om slordig te worden. Dus als er niet op gelet wordt, dan kunnen dat soort dingen ook weg ebben. Ze zijn heel erg bereid om het super goed te doen. Ze hebben er leiding bij nodig. Ze hebben natuurlijk complimenten nodig, dat wil elk mens. Maar als je daar heel veel in stuurt en op het positieve inspeelt, dan zal die motivatie en de betrokkenheid vergroten.

O2: Ja, ja inderdaad. En die leerlingen, zijn ze dan heel breed geïnteresseerd of hebben ze meer een specifieke focus waar ze steeds op terugkomen?

A: ja dat weet ik dan niet zo goed. Ik bied niet zoveel aan op een dag. En ik richt me dan vooral op die instructiegroep, dus ik zie dan niet zo goed waar die interesse dan nog verder naar uit gaat. Ik zie bijvoorbeeld wel met geschiedenis, wat ik wat meer zelf in de hand heb, dat leerlingen uit de plusgroep direct met eigen verhalen komen en veel willen vertellen. Dan zie je gelijk, oh die heeft er enorm veel interesse in, die weet dat. Dat valt dan gelijk op. Met rekenen valt het niet op, want dan zit ie in de plusgroep en daar biedt je niet zoveel uitdagends aan, die zit dan wel uitdagend te rekenen voor zichzelf.

O1: hebben de leerlingen die meer- of hoogbegaafd zijn wel over algemeen plezier in het naar school gaan?

A: Nou, ik denk niet allemaal. Nu die plusklas er is denk ik dat dat wel meer gestimuleerd wordt. Ik zit er natuurlijk niet bij, maar van de geluiden die ik hoor, denk ik dat wel. Ik heb ook wel kinderen vorig jaar gezien die al veel verder waren met rekenen en die ook met die rekentijgers zaten, maar dat deden ze dan individueel en kregen ze dan niet veel feedback op, en dan kunnen ze zich een beetje verveeld of vervelend gedragen. Maar ja, ze willen ook die feedback en complimenten. Dan denk je, oh die stimuleren zichzelf of voor een deel, maar die hebben ook net als andere kinderen die feedback van de leerkracht nodig.

O1: Kunnen de leerlingen hier voldoende geconcentreerd en zelfstandig aan een taak werken?

A: Ja, wat is voldoende.

O1: ja, vind jij het voldoende nu?

A: Ja het is iets waar je steeds aan werkt. Nou een aantal hebben er moeite mee. Maar dat zit je voor om dat te structureren en te stimuleren. Maar het gaat niet vanzelf. Maar ik vind het wel leuk dat je 's morgens begint met zelfstandig werkt en dan zie je dat de helft automatisch vanzelf begint. En als je dan zegt, goh wat goed, dan zie je dat de rest dan volgt.

O1: ja ja, herkenbaar inderdaad...Nou, sociaal- emotioneel. Denk je dat de meer- en hoogbegaafde leerlingen zich anders voelen dan de rest als zij bijvoorbeeld naar de plusklas gaan?

A: Nee, heb ik niet gemerkt. Op mijn dag gaan ze niet naar de plusklas dus dat merk ik niet. Maar ik merkt ook niet dat kinderen onderling elkaar dingen ontzeggen of ja, individueel wel eens een opmerking, maar niet gehoord of gemerkt. En ook niet zoiets van, oh ik ga naar de plusklas omdat ik heel slim ben...maar goed, ik ben er maar een dag in de week natuurlijk.

O2: je weet niet hoe dat onderling gaat?

A: nee, nee, dat weet je sowieso niet hoe dat allemaal gaat, nee.

O1: Hebben de slimmere kinderen voldoende sociale aansluiting?

A: de kinderen die ik hier zie wel, ja. Ja, het zijn meer de kinderen die uitvallen die er meer moeite mee hebben. Nee, op zich voelen deze kinderen zich goed. Ik zie ook wel dat ze blij zijn dat het er nu wel is, de plusklas, dat zie ik wel.

O2: En de meer- of hoogbegaafde leerlingen, hebben zij controle over hun gedrag? Denken zij goed na voordat ze iets doen of zijn ze meer roekeloos?

A: Ehm..nou ik zag vorig jaar wel een paar kinderen die dan te snel gaan werken en dan fouten gaan maken en slordiger gaan werken. Maar ze zijn ook wel gewend om hun eigen gang te gaan, er wordt niet op gelet, dus het is wel goed zo. Ja, ik zie het natuurlijk ook wel en ik ben dan ook nog een beetje een ouderwetse juf, want ik wil ook dat ze netjes werken, maar dat is omdat ik wil voorkomen dat ze fouten maken. Ik ben zelf ook een slordige schrijver, dat ik niet meer kan lezen wat er staat. Maar ja, dat doe je natuurlijk ook automatisch he, als je snel bent ga je ook slordiger werken. En het hoeft ook niet altijd netjes, maar het is meer ter voorkoming dat je fouten gaat maken en dat je achteraf nog weet wat je hebt gedaan. Maar dat is wel steeds iets wat ik zie. En ergens hoort het er ook een beetje bij. Ik heb ook wel eens over lezen gelezen. Dat een snelle lezer vaak snel doorleest en fouten leest en ineens denkt, he er klopt iets niet en terugbladert en het dan pas begrijpt. En dat is juist goed. Fouten maken is ook wel goed, dan kan je weer terugkijken en ervan leren.

O1: hoe vind je dat de kinderen hier kunnen samen werken? Is het beter in heterogene groepjes of in homogene groepeerjes?

A: ja verschillend vind ik ook. Het moet en en gebeuren. Sommige kinderen hebben daar dus moeite mee, en dat is heel belangrijk om daar goed mee om te gaan. Het kunnen ook kinderen zijn die gepest worden. Dus je moet daar goed over nadenken bij het samenstellen van die groepen en we hebben natuurlijk de maatjes maar daar moet je ook niet te lang in blijven hangen, want kinderen kunnen zich heel erg alleen voelen. En dan denk je, oh die kan niet samen werken, maar dat komt dan omdat ze er moeite mee hebben en het dolgraag zouden willen, maar de kinderen die het heel makkelijk vinden gaan heel vaak samen en die gaan als een speer. Terwijl kinderen die er moeite mee hebben, ja die makkelijk leren kan net zo goed iemand zijn die nietlijken samen te werken.

O2: En nou ja, we hadden het eerder al over homogene en heterogene groepen. Wanneer vind je dat welke vorm ingezet moet worden dan?

A: Nou ja, met rekenen bijvoorbeeld heb je al die niveaugroepen, dus die moeten wel behouden blijven denk ik, dat moet niet te veel door elkaar. Maar ja, soms is het ook wel fijn om ook met andere kinderen te zitten, toch? Dan steken ze ook nog iets van elkaar op, van goh hoe doe jij dat nu. En daarbij vind ik dat kinderen het soms heel goed aan elkaar uit kunnen leggen. Het is soms beter dan jij zelf. Als leerkracht doe je het vaak op dezelfde manier en kinderen kunnen het vaak net iets anders uitleggen en dan hebben leerlingen zoiets van ja, nou begrijp ik het. Ja, dus ik ben ook wel eens voor het mixen van niveaugroepen. Maar meer bij de zaakvakken als geschiedenis, aardrijkskunde en de creatieve vakken.

O2: Hmhm ja. En vind je dat de meer- en hoogbegaafde leerlingen over het algemeen lekker in hun

vel zitten?

A: Ja, dat zei ik net al, misschien een enkele die toch ergens tegenaan loopt. Maar nu er meer ruimte voor ze komt denk ik dat ze zich wel meer beter gaan voelen.

O1: En waar zouden ze dan precies tegen aangelopen kunnen zijn?

A: gebrek aan aandacht waar zij mee bezig zijn, niet begrepen worden, geen ruimte krijgen, afgeknapt worden eh ja dat soort dingen. Dat zou kunnen.

O1: En dat zou dan kunnen komen doordat ze meer begaafd zijn.

A: Ja, dat zou kunnen, ja. Een kind dat allerlei vragen stelt, dat doen ze bij de kleuters al en dat je dan zegt als leerkracht, ja maar daar hebben we het nu niet over. Terwijl zo'n kind dan misschien wel al geweldige verbanden heeft gelegd enzo en je als leerkracht denkt, nou blijf wel bij de les! Dus dat is ook nog een kunst om daar mee om te gaan en dat in te zien, en dat ook leuk te vinden! Als je er zelf niet open voor staat, dan vind je het kind alleen maar vervelend en dan krijg je die botsing, want dat kind bedoelt het helemaal niet zo. Dan werk je eigenlijk het pesten in de hand. Dan wordt een kind een outsider. En als je het positief benadert dan stimuleer je dat om dat vaak te doen. Het is heel belangrijk hoe je met die kinderen om gaat en dat je er goed over moet nadenken. Ook met straffen, helpt dat dan wel, wat is het doel ervan?

O2: Nou volgens mij zijn we wel door onze vragen heen. Heb je zelf misschien nog vragen of opmerkingen?

A: Nee, hoor dat niet.

O2: Nou, dank je wel dan in ieder geval voor dit gesprek.

Transcript Karin

K: We hebben natuurlijk sowieso het op drie niveaus werken en dat ze verder mogen O: Ehm we hebben op de studiedagdag natuurlijk verteld over het circuitonderwijs en het contractonderwijs. Heb je daar nog over nagedacht of heb je daar een eerste indruk van die je met ons wilt delen?

K: Circuitonderwijs daar heb ik wel ervaring mee. Dat vind ik zelf heel leuk.

O: Je hebt daar ervaring mee?

K: Ja, niet op deze school maar op andere scholen. Ook niet op alle vakken. Vaak begint dat op een school met handvaardigheid of wat dan ook. Wij hebben het op een gegeven moment in een school gedaan met rekenen. En dan niet alleen voor de hoogbegaafde kinderen, want dat was helemaal niet zo aan de orde in die tijd. Ja wat daar heel fijn van is, is dat je echt een aantal groepen kan maken, die je echt op hun niveau kunt bedienen. Het gaat nu alleen over de meer- en hoogbegaafde kinderen en dat vind ik heel lastig hoor, want ik heb altijd in mijn achterhoofd van ja maar en de groep die niet meekomt? Ik vind het belangrijk dat daar een balans in is.

O: Ja binnen het circuitonderwijs is het dan net weer wel klassenbreed. Dat is dan net weer even een dingetje dat wel klassenbreed ingezet zal worden, maar wat ook ten goede komt aan de meer- en hoogbegaafde leerlingen.

K: Ja dat is heerlijk, vind ik heel leuk om te doen. Je zou het hier in de klas moeten kunnen doen, alleen de ruimte is in dit gebouw heel beperkt. Dat zijn praktische dingen waar we later over kunnen nadenken.

O: En het contractonderwijs?

K: Ja daar heb ik niet zo heel erg een beeld van.

O: Het idee is dan dat een kind een afspraak maakt met bijvoorbeeld een rt'er of ib'er over wat hij of zij wilt leren en hoe die dat gaat doen. Samen wordt een contract opgesteld, wat geverifieerd wordt bij de leerkracht. En als ze dan klaar zijn met hun taken voor de dag of de weektaak, gaan ze aan hun contract werken. En dat wordt dan weer teruggekoppeld bij de rt'er of ib'er.

K: Dus het is een soort extra projectje?

O: Ja, klopt.

K: Het lijkt een beetje op wat we doen met de leerposters. Alleen stellen we daarbij geen contractje op, maar we maken een afspraak met 1 of 2 kinderen. Van eh ja zij moeten het in dit geval thuis doen, maar je zou op een gegeven moment ook kunnen zeggen van ja we doen het op school. Dat ze zelf een onderwerp kiezen, dat ze daar een hele presentatie van maken die ze voor de klas geven.

O: Hoe kijk je daar tegen aan?

K: Eehm ik weet niet wat daar de waarde van is, behalve dan dat ze zelf een onderwerp kiezen die hun dus interesseert. Ik vind het heel vrijblijvend, want zij gaan hun gang. Jij hebt nog twee andere niveaugroepen waarmee je aan het werken bent. En ik ben bang, en zie ook in de praktijk dat daar niet genoeg ondersteuning voor is waardoor het een beetje leuk... ik had een mooi voorbeeld, ik had van de week een jongejte die een leerposter had gemaakt en gepresenteerd. Hij wilde er nog een maken, maar wist niet precies waarover. Dus ik vroeg wat vind je leuk? Geschiedenis of aardrijkskunde? Nou geschiedenis vond hij eindelijk wel leuk. Je zou een periode in de geschiedenis kunnen kiezen.. maar daar had hij eigenlijk niet zoveel zin in. Er kwam uit dat gesprek dat hij eigenlijk een leuke leerposter hebben, zonder controle wat er in stond. Want hij was eigenlijk niet bereid, in iets te duiken, om heel grondig iets te leren, dat zag hij uiteindelijk niet zitten. En toen dacht ik ja.. als je zo manier zou gaan doen, dan heeft het geen enkelen zin. Er moet wel een bepaalde sturing in zitten en ook een controlemoment van ben jij inderdaad heel zinvol bezig of ben je alleen maar voor de leuk, omdat jij over een 1 op hebt gescoord bij de cito, mag jij nu eh he net zo weinig of veel opschrijven van iets wat jij maar wilt. Dan zou er wel een heel duidelijk kader moeten zijn. He met bijvoorbeeld handelingswijzes, pak het zo aan of pak het zus aan. Het resultaat moet daar, daar en daaraan voldoen. Want anders wordt het freeweelen. Ik heb er hier ook een paar die dat uit zichzelf wel doen, die het superleuk vinden om te leren en dingen uit te vinden en dat ook uitgebreid zich er in te storten, maar er zitten ook kinderen bij die heel begaafd zijn en het makke van hun is dat zij nergens moeite voor hoeven te doen. Ja. Dus op het moment dat ze ergens moeite voor moeten gaan doen. Hebben ze zoiets van ja naaa.. En daar moet je iets mee, maar daar moet je dan ook de tijd voor hebben. Om ze daarin te motiveren en te begeleiden. Totdat ze op een gegeven moment zelf doorhebben, van ooh dat is leuk! Nu leer ik nog meer. Nu kom ik nog verder. Maar die eerste stap..Er is een groep kinderen die dat heel lastig vindt. Die blijven dan toch liever maar op hun gemak doen.

K: Eehm ik weet niet wat daar de waarde van is, behalve dan dat ze zelf een onderwerp kiezen die hun dus interesseert. Ik vind het heel vrijblijvend, want zij gaan hun gang. Jij hebt nog twee andere niveaugroepen waarmee je aan het werken bent. En ik ben bang, en zie ook in de praktijk dat daar niet genoeg ondersteuning voor is waardoor het een beetje leuk... ik had een mooi voorbeeld, ik had

van de week een jongejte die een leerposter had gemaakt en gepresenteerd. Hij wilde er nog een maken, maar wist niet precies waarover. Dus ik vroeg wat vind je leuk? Geschiedenis of aardrijkskunde? Nou geschiedenis vond hij eindelijk wel leuk. Je zou een periode in de geschiedenis kunnen kiezen.. maar daar had hij eigenlijk niet zoveel zin in. Er kwam uit dat gesprek dat hij eigenlijk een leuke leerposter hebben, zonder controle wat er in stond. Want hij was eigenlijk niet bereid, in iets te duiken, om heel grondig iets te leren, dat zag hij uiteindelijk niet zitten. En toen dacht ik ja.. als je zo manier zou gaan doen, dan heeft het geen enkelen zin. Er moet wel een bepaalde sturing in zitten en ook een controlemoment van ben jij inderdaad heel zinvol bezig of ben je alleen maar voor de leuk, omdat jij over een 1 op hebt gescoord bij de cito, mag jij nu eh he net zo weinig of veel opschrijven van iets wat jij maar wilt. Dan zou er wel een heel duidelijk kader moeten zijn. He met bijvoorbeeld handelingswijzes, pak het zo aan of pak het zus aan. Het resultaat moet daar, daar en daaraan voldoen. Want anders wordt het freeweelen. Ik heb er hier ook een paar die dat uit zichzelf wel doen, die het superleuk vinden om te leren en dingen uit te vinden en dat ook uitgebreid zich er in te storten, maar er zitten ook kinderen bij die heel begaafd zijn en het makke van hun is dat zij nergens moeite voor hoeven te doen. Ja. Dus op het moment dat ze ergens moeite voor moeten gaan doen. Hebben ze zoiets van ja naaa.. En daar moet je iets mee, maar daar moet je dan ook de tijd voor hebben. Om ze daarin te motiveren en te begeleiden. Totdat ze op een gegeven moment zelf doorhebben, van ooh dat is leuk! Nu leer ik nog meer. Nu kom ik nog verder. Maar die eerste stap..Er is een groep kinderen die dat heel lastig vindt. Die blijven dan toch liever maar op hun gemak doen.

O: Jij hebt het idee dat je in je tijd beperkt wordt om ze te stimuleren?

K: Ja zoals we het nu doen... kijk als je met circuit onderwijs bezig zou zijn op een aantal vakgebieden. Dan kan je daar in duiken, dan kan je heel gericht..ookal hebben ze dan misschien allemaal een ander onderwerp. Maar je kunt wel de werkwijze bespreken en de aanpak en hoemaak je een samenvatting en hoe eh. Ja dan pak je ze allemaal en dan hoef je niet eens allemaal met hetzelfde onderwerp bezig te zijn.

O: Je had het net al even over de mate van sturing die je moet bieden, want in hoeverre zou je willen dat die sterkere leerlingen zelfstandig aan extra taken of werk gaan werken?

K: Eh ik denk dat kinderen heel goed zelfstandig kunnen werken, maar ik denk ook dat bij iedere volgende stap die je zet, dat je kennis verwerft, of dat nou kennis is uit boeken of kennis over hoe je iets moet aanpakken.. dan zul je eerst een aantal handvatten moeten krijgen. Er zijn kinderen die zo goed zijn dat ze al zelf een samenvatting kunnen maken, maar er zijn er ook die wel meerbegaafd zijn of hoogbegaafd en die kunnen het niet. Op het moment dat je ze daar in hebt begeleid, dan kun je ze weer los laten en kan je weer verder kijken wat je ze kan bieden. Ik geloof niet dat alle hoogbegaafde kinderen alles vanzelf aangewaaid krijgen. Er blijven gebieden, waarin je ze eerst nog even moet pakken en laten zien, kijk zo kan het, zo zit het. Oefen het eens. Laat eens een paar keer zien of je het begrijpt. En dan kunnen ze verder.

O: Welke vormen van differentiatie pas je nu zelf in je onderwijs toe en wat werkt goed en wat werkt minder?

K: Verder gaan als ze klaar zijn met hun basisstof. Ze mogen leerposters maken.

O: Wat houdt dat precies in?

K: Ik pak er één. Jammer genoeg doen ze dat nu nog alleen thuis. Ik zou dan ook graag op school willen hebben. Een extra opdracht die ze zelf thuis hebben gemaakt. Het onderwerp kiezen ze zelf uit. Het menselijk lichaam bijvoorbeeld. Ze maken tekeningtjes, weetjes en ruimte voor kinderen om de vragen te beantwoorden en wat ik dan zie is dat ze iets pakken. Gewrichten bijvoorbeeld. Daar vertellen ze dan heel veel over. En dan heb ik al de neiging van.. dan zou ik die kinderen willen leren van hoe ga je je beperken? Hoe ga je dus keizen ik ga speiren en gewrichten doen. Het is een te groot geheel en de presentatie mondeling komt niet overeen met wat ze allemaal hebben opgeschreven en je merkt dat ze die gewrichten eigenlijk het leukste vonden.

O: Je zou eigenlijk zijn voor meer verdieping dan hele grote verbreding?

K: Ja, ik denk dat bepaalde vaardigheden.. juist deze kinderen kunnen dat leren. En vinden dat ook leuk. Die kun je daar zo verschrikkelijk mee op weg helpen en daar hebben ze hun hele leven wat aan op school.

O: Dus ehm we hebben als vraag zou je het onderwijsaanbod willen verrijken, verdiepen, verbreden, indikken en/of versnellen of een combinatie hiervan?

K: Versnellen sowieso voor die kinderen.

O: Ja dus ook, dat houdt ook in dat je werk van groep 6 aanbiedt.

K: Ja, daar ben ik echt geen tegenstander van. Ik hoor dan vaak als argument van ja maar wat doe je dan in groep 8. Dan ga je met wiskundeboeken aan de slag. Dat heb ik zelf ook gedaan. Dan ga je verder met brugklasstof en dat is voor heel veel kinderen een enorme motivatie, van wouw ik mag door. Ik mag door. En ik vind eigenlijk allebei hoor. Ik vind ook verdiepen in de vorm van dit soort dingen (leerposter), van hoe maak je een werkstuk hoe maak je samenvattingen, hoe bepaal je welke informatie je wel of niet opneemt in je werkstuk. Ook, maar bijvoorbeeld met rekenen, ben je op een gegeven moment wel uitverrijkt. Je hebt kinderen die zo goed zijn dat je op een gegeven moment zoiets hebt van nou stapje verder in plaats van alleen maar in de breedte.

O: Ja. Wat vind je van de plusklas? Uit de klas differentieren.

K: Ik denk dat dat op dit moment, omdat we nog geen alternatief hebben een hele goede oplossing is. Zou ook heel fijn zijn als je daar echt iemand voor had, structureer en andere groepen ook allemaal een leerkracht hadden, zodat je weet dat blijft.

O: Nu was het tijdelijk..

K: Ja omdat je nu telkens afhankelijk bent van wie vangt Eriks groep op? Erik staat dan voor de plusklas en ja wie doet dan de klas van Erik. En daar staat of valt het iedere keer mee en dat is jammer.

O: Hoe gaat het samenwerken in deze groep? En dan even denkend aan de sterkere leerlingen.

K: Die sterke kinderen die zet ik bij voorkeur in om met de hele zwakke samen te werken en dat heb ik nu een paar keer gedaan bij begrijpend lezen. En dat gaat geweldig, en ze vinden het niet allemaal leuk. Ik kreeg toevallig van de week bij een rapportgesprek terug van ouders dat ze het toch niet zo heel leuk vond, want ze moest zoveel wachten. Maar als ik haar dan bezig zag, dacht ik echt wouw, daar hoeft geen eens een leerkracht bij. Geduld en een verantwoordelijkheid. Echt super. En die hele zwakke kinderen die vinden dat heel fijn en die zijn gewoon geweldig gemotiveerd, omdat ze goede

hulp krijgen, omdat iemand nou eens helemaal de tijd heeft om het aan hun uit te leggen. Ik vind het een hele leuke manier.

Die sterke kinderen die zet ik bij voorkeur in om met de hele zwakke samen te werken en dat heb ik nu een paar keer gedaan bij begrijpend lezen(...)Maar als ik haar dan bezig zag, dacht ik echt wouw, daar hoeft geen eens een leerkracht bij. Geduld en een verantwoordelijkheid. Echt super.

O: Dus je bent echt voor heterogene samenwerking. En niet zozeer..

K: Nee afwisselen, afwisselen. Met rekenen zet ik ze liever op niveau bij elkaar. Maar bij begrijpend lezen zijn zoveel verschillende vragen en zoveel manieren waarop je iets kan uitleggen dat het voor diegene die moet uitleggen ook nog wel een uitdaging is, maar met rekenen denk ik dat dat het dan inderdaad wordt dat ze op elkaar zitten te wachten en zucht en steun, in die tijd had ik al 20 sommen gemaakt. Nee dat zou ik niet zo snel doen. Het hangt echt van het vakgebied af.

O: En ehm hoe zou je je tijd in willen delen met betrekking tot de verschillende leerniveaus? Want nu is het denk ik zo dat de zwakkere leerlingen meer tijd krijgen en misschien ook wel meer aandacht, dan dan de sterkere leerlingen. Wat kan je daar over zeggen?

K: Ja dat is een neiging die zit in mij, zo is het al heel lang in het onderwijs geweest. Dat blijft aan mij trekken, ja maar die zwakkere die kinderen die niet meekomen. Dat is iets wat je je zelf aan moet leren, om ook voor die betere leerlingen veel tijd te maken. Maar daar mis je soms materiaal ook. Je hebt natuurlijk heel veel dingen die je kunt pakken, voor de kinderen die zwak zijn. Maar de kinderen die goed zijn maak je dan ook wel vaak iets voor. Maar dat is niet iets wat structureel voor het grijpen ligt en dat maakt het ook lastig om evenveel aandacht te geven. En omdat het in je rooster zit, je hebt een instructie gegeven. De basisgroep gaat aan het werk, dan ga je met die zwakkere aan de slag en de goede die doen het zelf. Maar dan heb je zo iets van ja, maar ik wil ook met die goede.. Dat probeer ik nu 1 keer per week met lezen die goede erbij te pakken en daar dan mee aan de slag te gaan, maar dat schiet er toch nog te vaak bij in. Dat is wel een frustratie.

O: In het ideaalplaatje zou je iedereen wel evenveel aandacht willen geven?

K: Ja, zou ik iedereen evenveel aandacht willen geven.

O: Oke, helder. Die kinderen die meer- en hoogbegaafd zijn, zijn over het algemeen gemotiveerd om nieuwe kennis op te doen. Nemen ze daar ook initiatief toe?

K: Ja, sommige wel. Sommige wel. Ja ze komen naar me toe. Dat zijn degene die uit zichzelf bereid zijn om zich in een onderwerp te verdiepen en de kinderen die daar niet zo toe bereid zijn, die komen minder snel.

O: Ja. Maar als ze bijvoorbeeld iets aangereikt krijgen, dan gaan ze wel aan de slag?

K: Ja dan zijn ze wel gemotiveerd.

O: Dus dat is iets wat de motivatie verhoogt?

K: Ja.

O: Wat zijn dingen die de motivatie verlagen?

K: Ehm als de instructie is waar ze toch aan mee moeten doen. En het is een instructie die toch wat te lang duurt naar hun zin dan zie je dat ze zo iets hebben van nou weten we het wel.

O: Dus eigenlijk stof onder hun niveau?

K: Ja stof onder hun niveau. Dat is eigenlijk het enige en voor een aantal kinderen ook dat ze samen moeten werken met een kind dat het minder goed kan. De een vindt dat leuker dan de andere, toch merk ik dat ze het allemaal heel goed doen. Ze doen allemaal heel goed hun best. Ik doe dat in combinatie met taakspel. Dan spreek ik van te voren met ze af van nou we gaan deze keer heel erg letten op dat je heel goed naar elkaar luistert of dat de één echt heel erg zijn best doet om iets uit te leggen zonder voor te zeggen of dat je probeert zo zachtjes te praten dat je de andere groepjes niet stoort. Nou dan ga ik op een gegeven moment rondlopen en dan leg ik alleen maar, dat is anders dan het oorspronkelijke taakspel, dan leg ik bij kinderen die het goed doet een kaartje neer. En de kinderen die aan het eind de meeste kaartjes hebben, hebben het dus het beste gedaan. Dan hebben ze echt. En in het begin wisten ze niet wat het was, en daarna hadden ze zoiets van oh leuk! Gaan we dat nog een keer doen? Gaan we weer met die kaartjes?

O: Nemen de kinderen ook eigen verantwoordelijkheid zonder die kaartjes?

K: Ik denk minder. Ik merk dat op het moment dat je echt nadruk legt op iets van nou we gaan deze keer letten op. Dan weten ze ook wat er van ze verwacht wordt en waar er op gelet wordt. In plaats van dat je alleen maar zegt van nou we gaan in maatjes samen dit doen. Dat is toch anders.

O: Zijn de leerlingen breed geïnteresseerd of zijn ze heel erg op 1 ding gericht. Dat de kinderen die de leerposter over het menselijk lichaam hebben gemaakt bijvoorbeeld heel erg op biologie zijn gericht?

K: Nee. Ze vinden hier in deze groep, heel breed geïnteresseerd. Ze hebben niet echt een echte voorkeur.

O: Hebben zij plezier in het maken van schoolwerk?

K: Ja zeker omdat ze bij rekenen en technisch lezen extra dingen mogen doen die uitdagend en moeilijk, en dat motiveert wel want dan weten ze van als we ons basiswerk af hebben kunnen we verder daaraan. Ja.

O: Kunnen ze goed geconcentreerd en zelfstandig aan het werk?

K: Ja, de jongetjes wat minder. Maar dat is logisch vind ik. De meiden zijn daar een stuk verder mee.

O: De leerlingen die naar de plusklas gaan, voelen zij zich ook anders of specialer?

K: Ja, ja wel.. In deze klas zitten best wel wat streberes. Ze krijgen er wel een bepaalde status door. Da is wel zo.

O: Gedragen ze zich daar dan ook naar?

K: Nee niet echt. Ik weet niet of ze elkaar er wel eens op afrekenen. Ik vind het wel jammer als kinderen op andere neer kijken. Dat is niet de bedoeling.

O: Je wilt niet dat het een sociale status geeft?

K: Nee, maar dat geeft het wel.

O: Hebben ze wel voldoende aansluiting?

K: Ja! Maar dat komt doordat we hier best wel veel kinderen hebben die meer- of hoogbegaafd zijn. Maar toch ook, ze kunnen ook met andere kinderen goed overweg. Het is een heel leuk stel, sociaal lopen ze niet achter. Ze lopen ook niet achter. Ze zijn heel evenwichtig ontwikkeld, eigenlijk allemaal wel.

O: In welke mate denken deze kinderen na voordat ze iets gaan doen? Of voordat zij iets beslissen. Hebben ze daar een beetje controle over of zijn ze niet zo weloverwogen?

K: Nou wat dat betreft zijn de jongens eigenlijk hele gewone kinderen, gelukkig. Ehm net als alle andere jongetjes zijn ze onbesuisd, denken ze soms na. De meiden vind ik wel weloverwogen types. Dat zijn dametjes die echt , die zullen niet heel snel heel impulsief iets doen of iets gek doen. Er is wel een verschil in tussen de jongens en de meiden.

O: Oké, ehm zitten de meer- en hoogbegaafde leerlingen in jouw klas overwegend lekker in hun vel?

K: Ja.

O: Ze voelen zich goed?

K: Ik heb er eentje en die kan het heel goed, en dat merk ik op het moment dat hij een cito-toets moet doen hij moest op een gegeven moment bij mij avi-lezen, 1 brok spanning. Zoveel druk. Hij zei ook achteraf, ik was zo bang dat ik het niet zou halen. Dan denk ik oef dat vind ik zorgelijk. Die legt zichzelf een enorme druk op. Maar die andere kinderen zijn eigenlijk allemaal vrij rustig of ontspannen.

O: Hee als je nou nog iets anders zou kunnen aanbieden dan je nu doet? Een heel ander vakgebied dan taal en rekenen. Wat zou je dan leuk vinden om aan te bieden?

K: Ik zou het leuk vinden om studievoordigheden te doen, hoe maak je spreekbeurten, samenvattingen, werkstukken. Hoe maak je een interview. Dat. En ik denk dat dat dan in de hogere groepen wiskunde aangeboden zou kunnen worden. En je zou er eens over kunnen filosoferen of we misschien heel vroeg al engels aan gaan bieden.

O: Ja of Spaans, economie?

K: Ja een andere taal is ook heel leuk.

O: Maar zou je dat ook zien zitten?

K: Om Engels, ja hoor dat zou ik heel leuk vinden. Maar aan de andere kant denk ik dan ook waarom niet met de hele groep. Hoe jonger je begint, hoe beter het beklijft. Maar daar hebben die hoogbegaafde dan weer geen echt extra voordeel bij. Want dan is het tempo natuurlijk weer gewoon gewoon.

O: Nouja, als je in het circuitonderwijs lesgeeft, kan je het wel weer toespitsen op niveau. Nou goed. Zijn er nog dingen die je kwijt wilt waar wij niet naar hebben gevraagd?

K: Nou nee, jullie hebben heel veel gevraagd.

O: Je hebt ook heel veel verteld, heel fijn.

K: Wat ik wel vindt, maar dat geldt op elk niveau en elke verandering dan ook, dat ik denk dat als je een verandering gaat doorvoeren in je onderwijs dat daar gewoon vooraf zo ontzettend goed over nagedacht moet worden. Er gebeuren zo vaak dingen waar niet goed over nagedacht wordt. Dat hebben we ook gehad met Spaans. We moesten spaans, iedereen naar Madrid, leuk, maar uiteindelijk stonden heel veel mensen er niet achter. We hadden achterlopende leerlingen en dat Spaans was een prestigie project. We hebben nu een kast met spelltetjes en boeken en alles en niemand doet er nu nog wat mee. Wat zonde! Dus ja, dat vind ik. Je moet er zo goed over nadenken. Waarom wil jij het wel, en jij niet?

O: Ja dat hopen we nu te kunnen doen.

K: Ja jullie maken in ieder geval al een mooie inventarisatie van wie wat wilt.

Transcript Marieke

O: We hebben het op de studiedag gehad over het circuitonderwijs en het contractonderwijs en andere voorbeelden zijn naar voren gekomen van differentiatiemogelijkheden. Wat is je opgevallen en wat vond je interessant eraan?

M: Studiedag in het algemeen?

O: Nja wat wij er over te vertellen hadden, de differentiatiemogelijkheden.

M: Nou het circuitonderwijs vond ik heel erg leuk, dat sprak me wel heel erg aan en daar zou ik ook wel meer over willen weten en eigenlijk ook wel in de zin van kunnen we dat hier op school ook gewoon doen. Want ik denk dat dat binnen Dalton heel goed zou passen.

O: Hoe zou dat er dan binnen kunnen passen?

M: Nou daarom zou ik er graag mee over willen weten. Ik heb nu een heel klein beeld. Klopt het wat ik denk? Dus ik vind het wel heel interessant om daar meer over te weten te komen.

O: In welk opzicht vindt je het nu goed binnen het Daltononderwijs passen?

M: Dat je instructie geeft op meerdere niveaus. Veel zelfstandig werken, gewoon met de drie peilers eigenlijk. Ik mis eigenlijk Dalton hier op de school. Ik vind ons niet onderscheidend van een normale school. Het mag veel meer op samenwerken en ja ik geef wel geclusterde instructies, maar ja dat ze meer zelf moeten plannen, maar het mag nog meer. Het moet meer van hunzelf worden. Mag echt meer Dalton.

O: En hoe sta je tegenover het contractonderwijs?

M: Ehm dat was met die IB'er toch?

O: Ja dat is dat de In die meer uitdaging nodig hebben een contract gaat afsluiten met de IB'er of de leerkracht.

M: Ja. Ik zie dat niet helemaal voor me.

O: Stel nou dat jij met de leerlingen een contract opstelt? Je verveelt je 30% van de tijd, dus jij gaat dat en dat en dat dan doen.

M: Ik vind contractonderwijs best wel heftig klinken. Ik heb nu drie meiden die dat doen en die maken van heel veel de helft. En de tijd die ze over hebben, mogen ze ook zelf iets kiezen en daaraan gaan werken. Dat vinden ze nog wel lastig, ik merk dat ik dat nog best wel moet sturen. Eigenlijk doe ik dat dus al. Ik hoef dus niet echt wat op contractbasis te doen. Het hoeft van mij niet echt met een contract, maar wel dat je regelmatig de tijd hebt om met ze te gaan zitten.

O: Wil je dan echt een afspraak maken, van dit ga jij nu doen?

M: Ja, nee wel op een gegeven moment een afspraak maken van dit ga jij doen, zodat je wel kan blijven sturen. Want dat vinden ze wel lastig, het ligt te veel bij hen en open waardoor ze het moeilijk vinden om die stap te zetten. Ja ik vind contract heel erg heftig klinken. Wel vastleggen en ook bespreken, vaste momenten in de week plannen, zo van dan heb ik tijd voor je en gaan we er voor zitten. En dat zie ik nu in het onderwijs eigenlijk niet zo gebeuren, daar is gewoon geen tijd voor. Ik zou het wel liever zelf willen doen, dan de IB'er.

O: Eigenlijk heb je het idee dat je het al een soort van doet?

M: Nou niet helemaal uitgewerkt en het is nieuw voor mij dat ik nu 3 meiden heb die daar zo behoefte aan hebben. Voorheen ook twee plusklas meiden, maar die hadden niet zo'n behoefte om zo

uitgedaagd te worden. Deze 3 wel, die vragen daar ook om. Bij nieuwsbegrip hebben zij de C tekst, die maken ze zelfstandig en woensdagochtend heb ik echt voor hen ingepland, dan heb ik echt de tijd. Lees ik de tekst nog een keer met ze. Maar het is lastig echt veel tijd voor hen in te plannen.

O: Welke andere vorm van differentiatie pas je nog toe in je onderwijs nu?

M: Wat bedoel je dan?

O: Nou je noemt al van woensdag heb je al tijd voor de sterkere IIn.

M: Ja dat is puur nieuwsbegrip. Rekenen gaat op drie niveaus.

O: Hoe gaat dat dan?

M: Nouja wat ik met deze drie meiden afgesproken heb is dat ze van te voren de les bekijken en kijken of er nieuwe dingen aan bod komen. Ik kijk daar ook naar met hun. Vind ik dat ze bij de instructie moeten zijn dan wil ik ze erbij hebben. Is het een stukje herhaling of weten ze het al, dan mogen ze van mij op de gang aan de slag. Hebben ze dan vragen, komen ze daarna naar mij toe. Dat werkt prima, zo werken we al het hele jaar. Het werkt heel motiverend voor hen. En ze doen vaak niet eens mee met de instructie. En als er echt nieuwe dingen worden aangeboden zitten ze erbij en gaan ze daarna de verwerking doen op de gang.

Nouja wat ik met deze drie meiden afgesproken heb is dat ze van te voren de les bekijken en kijken of er nieuwe dingen aan bod komen. Ik kijk daar ook naar met hun. Vind ik dat ze bij de instructie moeten zijn dan wil ik ze erbij hebben. Is het een stukje herhaling of weten ze het al, dan mogen ze van mij op de gang aan de slag. Hebben ze dan vragen, komen ze daarna naar mij toe. Dat werkt prima, zo werken we al het hele jaar. Het werkt heel motiverend voor hen.

O: Oke

M: Dat is met die plusgroep, ja en met de, je geeft normale instructie aan de groep en dan ga je door met de verlengde instructie en dat is rekenen. Spelling vind ik heel lastig om op drie niveaus te doen. Ik ben echt niet blij met de methode. Dus daar geef ik vooral de normale instructie en de verlengde instructie. Ik vind spelling zo belangrijk dat ik de pluskinderen daar ook aan mee laat doen. En differentiëren hoop ik meer met de nieuwe methode te kunnen gaan doen.

O: En als je zou mogen kiezen met differentieren. Nu gebeurt het veel in de klas, maar ook in de plusklas. Waar gaat je voorkeur naar uit?

M: Beide beide, deze kinderen moet je echt uitdagen met plusklassen. Ze vinden het heel jammer dat ze uit de klas moeten voor de plusklas, ze vinden het jammer dat ze niet mee mogen doen met project. Maar ik denk dat je beide moet doen. Ik denk dat je in de klas ze moet uitdagen. Met alleen plusklas blijven ze zich nog vervelen en dan heb je juist met de plusklas kan je wel een niveau hoger gaan. Dus ik zou echt voor beide zijn, mits je het goed organiseert. Iets structureels. Er zitten bepaalde voorwaarde aan.

O: Ben je vooral voor verbreden, verrijken, verdiepen.. Heb je dan een idee wat ik bedoel?

M: Nja het klinkt een beetje hetzelfde.

O: Ja verbreden is dat je binnen een bepaald vakgebied gaat bekijken wat er allemaal nog meer is. En verrijken is 1 onderwerp doorbouwen, dat je gaat kijken van nou wat hoort daar allemaal nog meer bij.

M: Nou ik denk dat dat ook afhankelijk is van de interesse van de groep en van de kinderen. Willen zij de verbreding in of willen ze juist 1 onderwerp gaan uitdiepen. Ik zou daar wel flexibel in willen zijn, in van wat past bij het kind.

O: En versnellen, doe je dat wel eens?

M: Ehm nee. Omdat je dan zit, zeker hier in groep 8, wat ga je dan doen met kinderen die in groep 8 zitten als zij alles al hebben gehad. Ik ben geen voorstander van versnellen. Want ik kan geen wiskunde aan gaan bieden, tijd technisch is dat echt niet mogelijk. Ik ben dus wel voor verrijking en verdieping.

O: Want je ziet het niet zitten om middelbare schoolstof aan te gaan bieden?

M: Niet met het normale programma er nog bij. Ten eerste hebben we de materialen niet, dan moet ik mijn eigen kennis weer even goed vijzelen. Als ik daar tijd voor krijg, ja dan sta ik daar zeker voor open. Maar zoals het nu gaat, is daar gewoon geen tijd voor. Nee.

O: De tijd die je aan iedere niveaugroep besteedt? Nu is het denk ik zo dat je meer tijd besteedt meer tijd aan de zwakkere kinderen?

M: Eigenlijk het meest aan je middengroep.

O: Je middengroep, en ben je daar tevreden mee, met hoe je je tijd nu verdeelt? Heb je zoiets van de middengroep verdient ook de meeste aandacht, of wil je het liever eerlijk verdelen?

M: Nee want de kinderen van de verlengde instructie doen ook al mee met de middengroep. Nee ik denk dat je juist de middengroep die wil je op een hoger niveau proberen te tillen, of in ieder geval er bij houden.

O: En de hogere groep, die drie kinderen?

M: Ja ik zou daar graag meer tijd voor willen hebben. Om ze te begeleiden in hun extra dingen. En in de vorm die we nu bedacht hebben, samen, van wat willen jullie? Is nu voor mij nu. Maar ik merk wel dat dit heel goed werkt bij deze meiden. Zij kunnen dit aan. Ze zijn super zelfstandig. Dat is ook wel een vereiste.

O: Oké dus zelfstandigheid is heel belangrijk, maar je wilt er ondertussen wel genoeg aandacht voor hebben?

M: Ja, nee je kan niet meer niet kijken naar wat ze aan het doen zijn. Dat kan ook niet.

O: Klopt het dan dat je niet aan elk kind evenveel aandacht wil geven?

M: Nou willen wel, maar dat kan niet.

O: Dat kan niet.

M: Ik heb nu de luxe dat ik 16 kinderen heb. Dus ik kan heel veel aandacht geven, maar volgend jaar zijn het er 26 en dan moet je gewoon heel veel gaan inleveren op je aandachtstijd.

O: Ik snap het. Hoe gaat het samenwerken? En dan met name met de hoogbegaafde?

M: Ja die hoogbegaafde meiden dat gaat ontzettend goed.

O: Met elkaar?

M: Ja met elkaar heel goed. Zij kiezen ook elkaar. Zij werken het liefst met elkaar samen. Een aantal van hen vinden het lastig om met zwakkere kinderen samen te werken. Eh ik doe het af en toe wel. Want dan leren ze van elkaar, maar ik merk wel dat ze zich dan soms zitten te vervelen, omdat het te langzaam gaat.

O: Ze willen sneller werken?

M: Ja zij hebben het idee dat ze meer een juffrouw zijn als ze met zwakkere kinderen samenwerken dan dat ze daar zelf beter van worden. Samenwerken in de groep algemeen, mag echt veel beter.

Daar moeten we als school wat mee. Dat vind ik een punt van de school.

O: Nu wissel je het dus een beetje af heterogene en homogene groepen, maar vaak werk je dus wel in heterogene groepen.

M: Ja. Ja.

O: Gaat jouw voorkeur daar ook echt naar uit of liever afwisselend?

M: Liever de afwisseling. Ligt er aan wat je gaat doen. Als je echt weektaakwerk doet. Maar bijvoorbeeld met rekenen. Die meiden hebben gewoon echt een heel ander programma. Die maken heel weinig van de basisstof en die werken met hun eigen projecten en de plusklas. En rekentijgers en pluswerk. Dus dan kun je al heel moeilijk samenwerken.

O: Ja dat is ook zo. De kinderen zijn gemotiveerd he?

M: Ja heel erg.

O: En ze nemen initiatief om nieuwe dingen te leren?

M: Ja.

O: hoe uit zich dat? Dat ze initiatief nemen?

M: Ze gaan echt zelf van te voren de les bekijken en ik hoef vaak niks te zeggen. Ze zeggen zelf van dit hebben we al gehad, mogen we op de gang? Dus daar hoef ik niet zelf aan te denken. Ze komen met allemaal ideeën, mogen we dit doen, mogen we dat doen? Ze maken hun werk af. Ik hoef daar niks voor te zeggen. Ik hoef nergens naar te vragen, het komt zo uit hun zelf. Zij zijn zo ontzettend zelfstandig.

O: Ja, en heel verantwoordelijk ook?

M: Ja heel erg.

O: Wat verhoogt hun motivatie?

M: Dat ze serieus genomen worden denk ik. En dat ze niet mee hoeven te doen met de rest. Ze worden wel op hun niveau ingeschaald. Dat merk ik wel, dat ze dat fijn vinden.

O: Wat verlaagt de motivatie?

M: Samenwerken met de klas. Mee moeten doen met wat je eigenlijk al weet.

O: Ik neem aan dat ze dan ook wel goed geconcentreerd aan het werk kunnen gaan?

M: Ja zeker. Ze hebben er plezier in. Ik vind ze zo goed werken.

O: Zijn ze ook breed geïnteresseerd?

M: Ja J. vindt echt alles leuk en die kan ook bij heel veel dingen denken, daar wil ik meer over weten en dat ga ik even uitzoeken. E. die is een jaar jonger, dat merk ik dan wel, die is wat meer van dit vind ik wel leuk en dit vind ik niet leuk. S. hobbelt er een beetje bij.

O: Oké, even kijken hoor, ehm, voelen de leerlingen zich anders dan de rest omdat ze naar de plusklas gaan?

M: Nou dat is niet echt het idee.. E. kan nog wel eens zeggen ja maar dit snap ik allemaal al. Het enige is dat ze het jammer vinden dat ze weg moeten en niet mee mogen doen met het project van de

rest. En dat ze de plusklas niet altijd even uitdagend vonden. Maar dat ze met z'n drieën hun eigen werk doen op de gang, dat gaat allemaal prima.

O: Hebben ze voldoende sociale aansluiting?

M: Ja. Ja allemaal.

O: Met elkaar dan?

M: Nee, met de meiden uit de klas. Wat dat betreft zijn ze niet een apart groepje. Helemaal niet.

O: In welke mate denken ze na voor ze iets doen? Controle over hun gedrag?

M: Ze zijn meer nadenkend dan impulsief ja. Ik vind ze niet impulsief. Ze zijn ook heel serieus. Ze nemen hun schoolwerk heel serieus. Ik vind het geweldig om die meiden te zien en dan denk ik wouw geweldig om te zien dat je dit al kan in groep 8. Zo zelfstandig.

O: Ze zitten lekker in hun vel?

M: Ja, S. is heel onzeker, maar die wordt wel meegetrokken door die twee meiden.

O: Even terug naar differentiëren, als jij het voor het zeggen zou hebben, zou je het dan leuk vinden om een extra vak aan te bieden? Of zou je dieper in willen gaan op rekenen en taal en de huidige vakken?

M: Nou ik ben meer van het sociaal-emotioneel. Na zoveel jaar onderwijs en rekenen, zou ik wel wat breder willen en zou ik met groep 8 wel voorbereiding op de middelbare school willen doen. Dat doen we nu ook. Ik heb een map met allerlei lessen van de middelbare, zoals Frans en Duits en dat is leuk. Ik zou wel breder willen gaan.

O: En als je nou een vak zou mogen kiezen dat je hier gaat aanbieden, met name voor de pluskinderen. Welk vak zou je dan kiezen?

M: Die vind ik lastig.

O: Of misschien vaardigheden waar je meer aandacht aan zou willen besteden?

M: Nouja ik zou niet specifiek voor hun drieën doen. Veel meer voor de hele school. Hoe ga je werken met projecten? Hoe ga je daar mee om? Daarin kunnen ze veel meer hun ei kwijt. Daar kunnen ze hun eigen vaardigheden ontwikkelen. Dus vaardigheden, ja studievoardigheden. Sociale vaardigheden doen we eigenlijk al heel veel. Ook het samenwerken. Hoe maak je een presentatie, hoe een werkstuk? Wat komt daarbij kijken. Ook dat project dat we nu met 7/8 gedaan hebben, daar kunnen we veel meer mee. Daar zou ik meer in verdiepen dan echt een vak erbij pakken, want in projecten kunnen ze dan zelf een onderwerp kiezen waarover ze willen leren. Dus dan hou je het breed.

O: Er staat hier een kast met spullen voor Spaanse les. Hoe kijk je er tegen aan om die weer te gaan gebruiken?

M: nou ikke niet. Ik ben niet talig, ik pik dat niet op. Dus het heeft niet mijn voorkeur daarmee aan de slag te gaan.

O: We hebben nu dan ook al projectjes lopen, zou je die willen behouden ook al zouden we iets van circuitonderwijs in gaan voeren oid.

M: Als ze daar behoefte aan hebben. Ook bij circuitonderwijs hebben ze dat nodig denk ik. Ze moeten die uitdaging blijven houden. Ze houden tijd over. Dus dan moet je dat wel doen. Ik merk nu dat.. ja

waar hebben zij behoefte aan. Het verschilt echt per kind. Deze meiden hebben echt uitdaging nodig. Het onderwijs moet op maat zijn.

O: Zijn we je nog vergeten wat te vragen, wil je nog wat kwijt?

M: Ik eh ja wij hebben heel veel talenten in school. Die worden gewoon niet benut. Erik is heel goed in het overstijgende, dus wel plusklas. Janine wordt te weinig gebruik van gemaakt. Annet is heel creatief. Ik ben goed in het sociaal-emotionele. Met projecten kunnen die talenten heel goed ingezet worden. Dus ga meer inzetten op je talenten en lange termijn een plan uitzetten. Ik wil heel graag deze school hoger tillen.

Transcript Kani

O: op de studiedag hebben we een aantal onderwijsvormen besproken en het meer- of hoogbegaafde kind gedefinieerd en daar is een definitie uitgekomen en die hebben we ook gemailld naar het team. Die heb je wellicht wel gezien?

K: ja, ja.

O: En eh, er zijn ook in ieder geval twee, eigenlijk twee onderwijsvormen aan bod gekomen, namelijk het circuitonderwijs en het contractonderwijs. En het circuitonderwijs houdt in dat je ehm, in circuits instructie geeft, dus je geeft bijvoorbeeld drie keer een half uur rekenen in verschillende niveaus, je geeft dan dus een vak per dag, terwijl je instructie geeft werken de andere twee niveaugroepen zelfstandig aan hun taak en dus op die manier dachten wij dat je goed kan differentiëren naar alle niveaus. Dan heb je voor elke niveaugroep evenveel tijd. Dat was een vorm en het contractonderwijs is aan bod gekomen. En dat houdt in dat je met een kind dat meer uitdaging nodig heeft een contract afsluit waarin staat wat hij of zij gaat doen in de tijd dat hij/zij over heeft. En daarover gaat onze eerste vraag, namelijk wat vond je daarvan en welke andere differentiatmogelijkheden leken je interessant? Nou, omdat je er niet was heb ik het nu even ingeleid..

K: nou numero twee lijkt mij eerder, bruikbaar. Je moet sowieso in drie niveaus lesgeven. We hebben hier drie kinderen die denk ik in de plusklas zitten, dus die krijgen eerst kort wat te horen en dan kunnen ze aan het werk. Dan komt de tweede groep en daarna nog een groep die extra instructie krijgt. En nou ja, een half uur instructie per groep lijkt mij, niet haalbaar want als je over drie groepen hebt dan ben je dus anderhalf uur bezig en dat lijkt mij dus echt niet haalbaar. Dan moet je dus tijd vrij maken. En het is een vak per dag toch?

O: ja, een vak per dag. Dus bijvoorbeeld maandag en woensdag doe je rekenen en dan per dag twee lessen. In dat half uur instructie zijn de andere leerlingen met iets totaal anders bezig. En dat is dan eigenlijk in een soort hoekconstructie. Dus een taalhoek, rekenhoek, wereldoriëntatiehoek. En na een half uur mogen ze ook echt van plaats verwisselen en kunnen ze weer verder gaan met datgene wat ze daarna gepland hadden om te doen.

K: Ja, weet je, ik heb hier bijvoorbeeld een dag groep acht en een dag groep zeven dus ik kan de hele week niet overzien dus ik weet ook niet wat de impact is op je programma, daar kan ik niet een duidelijk uitspraak over doen. En daarom leek mij de tweede optie handiger. Want bij de eerste, ja,

dan moet je dat echt goed organiseren en ook schoolbreed.

O: ja dat vergt zeker wat verandering.

K: ja verandering, en we hebben hier al het een en ander veranderd. Bijvoorbeeld, het tien voor negen op donderdag dan rekenen en morgen is dat dan kwart over elf, dus de vaste tijden moet je dan weer gaan veranderen.

O: oke, ja. Wat doe je nu verder aan differentiatie in de klas? Je hebt dus de drie niveaugroepen bij rekenen, en op de andere vakgebieden?

K: ja ik maak dus gebruik van eh...ken je dat het directe instructie model?

O: ja hm hm.

K: eh, dat gebruik ik. Dus dat is gewoon eh, eerst wat kennis terughalen, instructie geven en de kinderen die verder kunnen, kan je zelfstandig laten werken en anderen geef je nog verlengde instructie. Dat is feitelijk zoals het gaat.

O: en hoe kijk je tegen de plusklas aan?

K: ja ik eh, ben daar geen voorstander van.

O: en waarom niet?

K: ja je haalt de kinderen uit de klas en op een gegeven moment zijn ze ergens anders, daar moet je mensen voor vrijmaken. En ik heb het idee, niet hier in groep acht, maar kinderen kunnen wel zo een gevoel krijgen van ik ben beter om dat ik in de plusklas zit. Dus ik zou het eh, gewoon niet doen.

O: je zou het in de klas willen doen, differentiëren.

K: ja, ja dat zou ik doen.

O: Ja

K: kijk als je schoolbreed duidelijk afspraken maakt, dan moet je goed kunnen differentiëren in de klas, daarvoor heb je geen plusklas nodig.

O: oke, en heb je nu wel het idee dat je die kinderen wel voldoende uitdaagt?

K: ja, dat gevoel kan je wel hebben, maar of het daadwerkelijk zo is. Zolang je..kijk kinderen kunnen het ook zelf aangeven he, dan kan je erover praten en bijstellen. Ik denk dat ons programma het wel voorziet, dat ze leerstof hebben waar ze verder mee kunnen.

O: en vind je het makkelijk om bij te stellen?

K: ehmm..nee, maar ja Marieke doet het, maar kijk eh..het moet uitdagend zijn he en ook leuk, dat de kinderen een beetje geprikkeld worden..dat is altijd lastig.

O: zou je het onderwijs willen verrijken of verbreden? Dus meer verschillende dingen aanbieden of dieper op iets in gaan?

K: het lijkt me eh..beter om gewoon te verdiepen in bepaalde dingen. Ja, verrijken, dat maakt het gewoon iets moeilijker.

O: nee, oke. En hoe zou je je tijd willen indelen wat betreft de verschillende leerniveaus? Want momenteel krijgen de zwakkere leerlingen meer tijd en aandacht dan de sterkere leerlingen. Hoe kijk je daar tegen aan?

K: ja eh, het is eigenlijk, want die eh, hoogbegaafde komen er wel, daar ga je vanuit. Die zwakkere moeten het wel bij kunnen benen. Die moet je er wel bij halen. Maar dat is toen veranderd. Ik kijk er nu wel weer anders tegenaan, ik vind dat de andere ook recht hebben op meer tijd, ook eh dat ze verder

kunnen. Dus eh..

O: en heb je wel het idee dat met het gebruik van het directe instructiemodel dit gebeurt?

K: als je het goed organiseert wel, ja.

O: oke, mooi. Ehm, kunnen je kinderen hier en in groep zeven een beetje samenwerken?

K: ehh.. ja het is een Daltonschool he dus het zou wel moeten, haha. Maar nu in groep acht bijvoorbeeld, ik weet niet of het verstandig om daar nu nog veel aandacht aan te besteden. Want vooral na zo'n cito-periode hebben ze zoiets van ja, we zijn nu klaar, we gaan niet zoveel meer doen. Dus dat is lastig.

O: ja ja. En wanneer gaat het samenwerken beter? Als ze in groepjes met hun eigen niveau samenwerken of in een groepje met verschillende niveaus?

K: Ja, ik ben eh..de meningen verschillen daarover. De kinderen leren van elkaar dus als ze allemaal van hetzelfde niveau zijn, ja, wat leren ze dan van elkaar. Dus leerlingen bij elkaar zetten van verschillende niveaus verdient mijn voorkeur.

O: en zijn de leerlingen overwegend gemotiveerd?

K: op dit moment?

O: ja.

K: nou nee, niet echt gemotiveerd.

O: komt dat nu omdat de cito net geweest is?

K: ja, nou ja een aantal, ja nou ja, een kind vraagt dan waarom moet ik nu nog leren? Ik ben toch klaar?

O: oke ja, en de drie kinderen van de plusklas, hoe is hun motivatie?

K: oh ja, zij doen wel gewoon mee ja, zij luisteren gewoon en zijn geïnteresseerd.

O: en ehm , nemen die ook initiatief om nieuwe dingen te leren, dat ze vragen om nieuwe kennis?

K: ehhh, daar kan ik op dit moment geen antwoord op geven, dat moet je aan Marieke vragen, zij is vier dagen in de groep.

O: en wat zijn dingen die de motivatie van de leerlingen verhogen?

K: ja ik denk, uitdagende dingen en leuke dingen, waar ze ook wat kunnen leren. Of ehhh, ja wat kan je nog meer verzinnen? In ieder geval uitdagend en leuk en dan moet het maar net in je onderwijssysteem passen.

O: ja ja. En zijn de leerlingen ook verantwoordelijk voor hun taken?

K: ja, dat vragen we wel van ze he. Want eh, Daltonschool, eigen verantwoordelijkheid is belangrijk, maar dat is ook een proces wat je vanaf kleuterzijn leert.

O: en wat verhoogt die verantwoordelijkheid?

K: eh ja, dat ze hun werk af moeten maken he. Ze hebben een weektaak.

O: externe druk dus.

K: ja eigenlijk wel he. Als je los zou laten dan denk ik dat de helft of meer dan de helft het niet zou doen.

O: ja oke. Zijn jou meer- of hoogbegaafde leerlingen heel breed geïnteresseerd of hebben ze echt een focuspunt op een bepaald onderwij wat ze heel erg leuk vinden?

K: ze hebben ja, ze hebben verschillende interesses. Je merkt ook hoe ze met elkaar werken he. Ik

heb het gevoel dat het wel breder is. En met rekenen zijn ze heel gefocust. Dus ik weet het ook niet heel zeker. Maar ik denk breed.

O: en kunnen zij zich geconcentreerd en zelfstandig aan een taak werken?

K: ja, zeker. En als het hier in de klas niet zo goed gaat, kunnen ze altijd evenop de gang werken. En dat vragen ze ook hoor.

O: en hebben ze plezier in het maken van schoolwerk?

K: ik denk het wel, ja

O: en voelen de kinderen zich anders om datze in de plusklas zitten?

K: ja dat, ja..ik, in het begin had ik het al gezegd he, dat zou kunnen. Maar hier in groep acht denk ik niet dat ze het hebben, maar het zou natuurlijk kunnen.

O: en hebben ze voldoende sociale aansluiting, genoeg vriendjes en vriendinnetjes?

K: ja, ja.

O: gelukkig.

K: ja.

O: hebben ze controle over hun gedrag? Dus denken ze na voor ze iets doen?

K: ik vind ze vrij rustig. Ze gaan snel aan het werk en als ze iets niet begrijpen komen ze vragen, dus ik vind van wel. Dat is opvallend.

O: en zitten de meer- of hoogbegaafde leerlingen lekker in hun vel?

K: nou dat hoeft niet, meestal zitten ze niet echt lekker in hun vel.

O: maar in deze klas? Of in groep zeven?

K: ja nou dat wel, ze zijn vrij rustig, doen met alles mee, zijn sociaal. Het is opvallend dat ze lekker in hun vel zitten.

O: goed, wil je nog wat kwijt aan ons?

K: ik heb wat implementatie voor jullie van een school, omdat je hier mee bezig bent. Hier heb ik een plan van een andere school, van ons bestuur, misschien heb je er wat aan? Misschien ken je hem al?

O: oh, dank je wel. Jenaplanschool Wittevrouwen, nee die had ik nog niet gezien.

K: ja het is een plan van schoolbeleid, maar misschien kan je hier wat uithalen. Hoe ze dat eh..ja.

O: Ja, we hebben wel beleidsstukken van andere scholen gezien, maar van deze nog niet.

K: ja, het is wel een ander systeem, maar eh misschien heb je er wat aan dacht ik.

O: oh, wat goed zeg.

K: ja, je kan hem ook nog digitaal van hun website halen, en als je hem niet kan vinden dan kan ik het altijd nog even sturen.

O: Nou super, dank je wel.

K: graag gedaan.

O: nou dan ga ik hem stoppen.

K: ja.

Transcript Susanne

O: Nou, wat was je eerste indruk van de studiedag, wat we hebben besproken over circuitonderwijs, contractonderwijs en de andere voorbeelden?

S: Ehm, heel positief in ieder geval. En de vormen die jullie onderzocht hebben, dat is ook waar wij naar zoeken. Daarvan denk ik, zoals circuitonderwijs, hartstikke leuk, maar het is wel echt een hele andere methodiek voor je onderwijs en ik denk dat wij moeten uitzoeken wat de goede dingen daarvan zijn en dat kan dan heel goed. En dan gaan mengen met Dalton en hoe we het nu doen.

O: Welke dingen zijn nu al opgevallen om mee te nemen?

S: Nou de instructie, wat mij dan heel erg aanspreekt en wat ik nu in de klas mis, is dat je te weinig aandacht kunt besteden aan kinderen die meer aan kunnen. En we hebben natuurlijk ook een heftige populatie, omdat we ook veel kinderen aan de onderkant hebben, fors aan de onderkant, dus die moeten ook instructie enzovoort. Dus je moet naar een organisatie-model, dat je wel dat hele scala kunt eh..bereiken. En dan zou dit een hele goede mogelijkheid kunnen zijn.

O: je hebt het dan dus op het gebied van differentiatie dan over.

S: ja, ja. Instructie dus, en dat is differentiatie ook, maar dat heeft ook met andere dingen te maken. Als je aan iedereen goed aandacht kan besteden, ben je ook bezig met motivatie van die groep en ook dat ze sociaal-emotioneel aan hun trekken komen.

O: ja, ja, oke.

S: en dat hangt allemaal samen.

O: En wat pas je nu toe qua differentiatie in de klas?

S: in drie niveaus werken we. Voor spelling, enigszins voor zover de methode dat toelaat. En wat losse dingen voor werkwoordspelling. Bij begrijpend lezen ook. Maar daar is het ook lastig, we doen nieuwsbegrip, dat weten jullie. Groep 5/6 is niveau A, groep 7 is niveau B en 8 eigenlijk ook en daarboven is niveau C en dat is eigenlijk voortgezet onderwijs. Ehm die bovengroep van mij, is de stap naar niveau C echt te groot. Ik weet ook dat in groep 8 ze dat niet doen, dat is echt pittig. Dus differentiatie verder dan niveau B gaat niet. Rekenen is op het moment het meeste duidelijke, dat hebben we er wel goed inzitten. Daar hebben we ook de materialen voor. Maar verder moet er echt meer gebeuren. Zeker omdat we de plusklas even niet meer hebben, dat is heel vervelend vind ik. Dan moet het in de klas opgelost worden, prima, maar dan moeten we wel materiaal hebben en daar moeten we naar gaan zoeken, en snel ook.

O: hmhm ja oke. En wat vond je van het contractonderwijs?

S: oh ja, dan moet ik even heel diep denken hoor. Dat is dat je eh...ja, ik sta dan wel tegen praktische bezwaren. Want de school die jullie noemde, Rijnsweerd, die hebben gewoon een buitengewone infrastructuur. En jullie vertelde dat die leerlingen dan bij de IB-er terecht kunnen enzovoort enzovoort, dat krijgen wij niet voor elkaar.

O: maar stel dat je het praktisch gezien wel voor elkaar zou kunnen krijgen, hoe eh..

S: dat is dan wel anders, maar ik zou het dan niet alleen daar in steken, want ik vind het ook wel heel eenzijdig, ja.

O: want wat vind je er wel goed aan en wat minder?

S: ik vind er wel goed aan dat je met het kind in gesprek gaat over wat wil je leren, wat zou goed zijn en hoe zou je dat dan doen? Maar als je alles op die manier doet vind ik het te eenzijdig. Dus het belangrijkste vind ik liggen in het 'en, en'. Goede wisselwerking zien te vinden.

O: ja precies. Hoe zou je het liefste willen differentiëren: in de klas of uit de klas, plusklas, als je het helemaal voor het zeggen zou hebben?

S: hm ja. Ehm..ja ik vind sowieso in de klas dat dat moet, dat vind ik heel belangrijk, dus meer dan we nu doen. En ja ook hier 'en, en', want het is ook belangrijk om meer groepsdoorbrekend te werken en dat geldt dan niet alleen voor de meerbegaafde, maar voor schoolbreed, dat ik daar ook veel goede dingen in zie en dat past ook heel goed bij Dalton. Dus, beiden ook. Dus in de klas, maar ook meer groepsdoorbrekend. En zeker, wat jij vertelde, dat vond ik ook leuk, wat jullie terug kregen van de kinderen: ik merk bij L. in de klas dat ze een hekel heeft aan samenwerken. Het liefst doet ze het op haar eigen eilandje in de klas. Maar samenwerken met gelijkgezinden zullen we maar zeggen vindt ze dan wel weer fijn. Dus daar moet je ook aan tegemoet komen.

O: ja ja. En heb je dan ook zoiets van wanneer je ze laat samenwerken, dat je dit dan in homogene groepjes of heterogene groepjes laat doen?

S: ik gooi eigenlijk altijd alles door elkaar.

O: oke alles door elkaar.

S: Ja, ik bedoel soms is het wel prettiger om het met gelijkgezinden te doen en soms ook niet. Dat ligt er aan.

O: en doe je dat met een bepaald idee?

S: ja, ik vind dat iedereen in een groep in ieder geval met iedereen moet kunnen samenwerken. En dan heb ik het puur over de vaardigheid want daar leer je natuurlijk heel veel van, denk ik, weet ik wel zeker. En als je bedenkt dat zij iets willen leren, dan lijkt het me het heel zinvol om dat te doen met gelijkgezinden. Ja daar kun je ook tot grote hoogte komen. Dus ik ben niet voor een sublaagje wat helemaal zo door het onderwijs gaat, want ook voor de kinderen die niet zo slim zijn op bepaalde vakgebieden, die leren er ook bereveel van om samen te werken met anderen.

O: ja, ja. Oke, en ehm, welke mate van sturing prefereer jij voor die kinderen, heb je zoiets van ik wil niet zoveel sturing geven, laat ze het zelf maar uitzoeken of wil je ze wel liever een bepaalde weg in laten slaan om ze op een hoger niveau te krijgen?

S: dat moet de praktijk uitwijzen. In eerste instantie ben ik voor laat ze lekker vrij en op het moment dat je merkt dat het verzand moet je ingrijpen en wat meer sturing geven. Maar ik denk in eerste instantie loslaten. Even het diepe in.

O: en hoe kijk je tegen verrijken, verdiepen, versnellen aan?

S: versnellen sowieso niet.

O: waarom niet?

S: nou, vooral praktisch gezien, dat krijg je hier niet voor elkaar. Als je kijkt naar rekenstof groep acht, dat ze dat doen in groep zeven, nou en dan kom je in groep acht en wat dan? En ik denk dat uit verdiepen gewoon heel veel valt te halen binnen een vakgebied. Bij rekenen groep zeven wordt heel veel nieuws aangeboden, dat kun je heel breed trekken en goed in verdiepen, dus ga daar maar mee aan de slag. We hebben dat wel eens gedaan hoor, met versnellen, maar het is gewoon heel moeilijk

op te vangen. En dan ook met instructie, ook meer begaafde kinderen hebben instructie nodig. Dus dat eh..ja.

O: ja, en dan daar op inhakend: hoe kijk je aan tegen hoe je je tijd verdeeld over elke leerling? Heb je het idee dat je dat voldoende kan doen?

S: nee.

O: hoe zou je het willen?

S: nou wel voldoende haha. Nou ja, meer evenredig verdeeld. Maar ja, dat is en blijft heel lastig. Maar als je nu al kijkt in mijn klas bij rekenen. Dat ik eh, zie dat een aantal kinderen altijd op de onderlijn zitten, dat is al langer natuurlijk, ja daar moet iets gebeuren, dus bij sommigen is het zelfst zo erg dat die naar een eigen leerweg toe moeten, omdat het veel te hoog gegrepen is. Maar dan kun je wel je verlengde instructie nog meer doen, maar eigenlijk heb je nog een instructieniveau erbij nodig. Dus daar gaat veel tijd zitten in de onderlaag, om even heel oneerbiedig te zeggen.

O: maar je zou het dus helemaal gelijk willen?

S: ja, dat zou ik ontzettend fijn vinden. Ik vind dat ze het allemaal verdienen. En misschien kan je de aandacht voor de meerbegaafden wel meer compacten en korter doen wat dat betreft, maar goed de momenten moeten er wel zijn.

O: duidelijk ja. Ehm, zijn de meer en hoogbegaafde leerlingen in jouw klas overwegend gemotiveerd?

S: ja, ja, dat vind ik wel ja.

O: waar merk je dat aan?

S: nou gesprekken die we hebben ook wel, over eh..we hadden het vanmorgen dan toevallig even. Bij spelling kwam het woord communisme, het communistisch systeem naar voren, dat soort dingen en dan werk ik niet alleen bij de meerbegaafde, dat is een groot aantal kinderen die daar ideeën over hebben en daar iets over te vertellen hebben. Dat zie ik bij deze groep regelmatig. Dat is ontzettend leuk, dat ze elkaar goed kunnen aanvullen met dingen die ze al weten of die ze willen weten.

O: en komt dat dan vooral uit jou of via de methode?

S: meer uit de kinderen denk ik. Want dat is niet ieder jaar het zelfde.

O: dus veel initiatief komt uit deze leerlingen?

S: ja dat vind ik aan deze groep wel heel erg leuk ja.

O: nemen ze ook initiatief om nieuwe dingen te leren? Dat ze vragen of ze iets mogen gaan doen of leren?

S: ja ja zeker, en dat mogen ze dan ook opzoeken.

O: en wat verhoogt de motivatie van de meer- en hoogbegaafde kinderen?

S: eh ja, nou ja toch wel door meer aan te sluiten wat ze zelf graag zouden willen leren denk ik. Kijk er zijn ook gewoon dingen die moeten gebeuren. Neem nou T. , die is gewoon een diesel, die wil gewoon een berg werk en die stoomt wel door. Dus daar zijn wel dingen voor nodig. We hebben dan nu wel een uitdaging voor gevonden, namelijk zijn handschrift, dat is behoorlijk beroerd en dat vind hij zelf ook heel vervelend. Dat is hij nu aan het verbeteren en dat gaat ook heel goed. Ehm, dan ben ik heel even de draad kwijt..nou ja motivatie, dus meer ruimte om aan te sluiten op wat ze zelf graag zouden willen. Dus wellicht nog meer, maar dat hangt ook van de materialen, nog meer compacten van wat op de weektaak staat. Dat kan zeker, als ik aan spelling denk, dan kan je zo een andere kant

op gaan, maar dis nu gewoon heel lastig.

O: maar dat is lastig, omdat je dan de overgebleven tijd lastig kan vullen?

S: ja nou ja, vooral materiaal. Heel simpel eignelijk. Ik zou wel eens eh, willen weten wat voor methodiek er nog meer bestaat qua aanbod voor spelling.

O: en wat verlaagt de motivatie?

S: eh, ja door ze te vragen te reproduceren. Herhalen enzo, daar worden ze niet heel blij van nee.

O: hmhm oke. En voelen deze leerlingen zich over het algemeen wel verantwoordelijk voor hun werk?

S: ehh, ja dat verschilt. Ik zit heel even te denken. Nou ja in dit geval wel. Als ik denk aan vorig jaar, S. die was heel onzeker, dus dat jaar daarvoor ook trouwens, maar je merkt dat ze heel onzeker zijn en dan is het heel prettig om het werk te doen, maar eh, een stapje daarbuiten, hoger, dat is dan heel bedreigend. Dat durven ze dan bijna niet aan.

O: ok.

S: dat heeft dus ook heel erg met het kind zelf te maken. En met veiligheid in de groep te maken, contact met de leerkracht.

O: en zijn deze leerlingen voornamelijk breed geïnteresseerd of meer gericht om een onderwerp heel erg uit te diepen?

S: breed vind ik wel ja, ja.

O: en eh, kunnen zij zich goed concentreren en zelfstandig?

S: verschilt heel erg, sommigen wel en sommigen niet.

O: en hoe komt dat dan?

S: nou ja, eigenschappen van een kind. De een kan zich beter concentreren dan de ander.

O: kan het ook aan de omgeving liggen denk je?

S: nou, ik denk meer aan het kind zelf. Neem R. die zit altijd te friemelen met dingen en veel kletsen enzo. En T. kan echt zich helemaal storten op zijn werk.

O: en voelen de kinderen zich anders omdat zij in de plusklas zitten?

S: eh, ja en dat vind ik niet altijd even positief. Dat is ook weer kindafhankelijk, maar het is een behoorlijk competitie element. Sommige kinderen kunnen dan echt naar andere kinderen dan zeggen: ja, maar jij zit straks op het vmbo. Maar ze vinden het wel bijzonder en het is extra aandacht en dat is toch interessant.

O: hebben deze leerlingen wel voldoende sociale aansluiting?

S: ja ja, zeker dat wel.

O: allevier. Dat is fijn. En bij elkaar dan vooral of ook met anderen?

S: ja ook met anderen. En de een is sociaal misschien iets minder sterk dan de ander, maar nee dat gaat heel goed ja. Daar maken we heel veel stappen in hoor.

O: En in welke mate denken ze na over hun gedrag? En hebben ze daar controle over?

S: ja dat verschilt ook weer haha. Neem T. die doet meer met zijn hoofd dan met zijn hart, die kan moeilijk bij zijn gevoel komen. Maar dat gaat steeds beter. Maar bij de anderen zie ik dat niet zo.

O: en hoe zijn de samenwerkingsvaardigheden?

S: ook divers, haha.

O: en wanneer gaat het beter en wanneer minder?

S: nou ja je merkt, eh, soms vinden ze het dat een ander kind, als ze die lager zien, zullen we maar zeggen, dan is het lastig, dan moet je wachten op een ander, ik vind trouwens dat T. dat wel echt goed doet, die geeft tip en helpt. En R. die is dan dominant en heeft geen zin om te wachten en die heeft er dan geen zin in.

O: en is het dan beter als zij met z'n vieren samenwerken?

S: ehm..nou dat gaat ook wel eh...bijvoorbeeld de combi T. en R. dat is heel luidruchtig, dus dat vind ik lastig om te zeggen.

O: maar merk je wel dat ze het leuker vinden om met elkaar samen te werken of niet?

S: dat is dus ook soms wel en soms niet. Ze willen ook wel eens heel graag lekker alleen. Dat geldt voor alle vier. Dus niet altijd samen.

O: als je eens een vak extra zou kunnen aanbieden aan de sterkere leerlingen, of aan alle leerlingen?

S: ja, dan zit ik gelijk ook heel organisatorisch te denken. Maar ik vind het een taal heel erg leuk om te doen, Spaans bijvoorbeeld. Maar goed dat doe je niet in je eentje in de klas. Dat zou schoolbreed moeten. Ehm, en dat vind ik ook wel een hele zinvolle verbreding. Ik kan me ook voorstellen dat richting wiskunde ook, waarom niet?

O: en hoe kijk je aan tegen Engels op jongere leeftijd al te starten?

S: eh, nou ja, prima als er ruimte is haha, maar er zijn ook heel veel in onze populatie nog basisvaardigheden moeten ontwikkelen in het Nederlands, woordenschatontwikkeling. Dus dan blijft er misschien minder tijd over. Maar voor kinderen die meer aankunnen, daarvoor zou het heel goed zijn.

O: ja precies. Oke, ehm, laatste vraag. Of de leerlingen lekker in hun vel zitten in jouw klas?

S: ja, zeker. Niet ieder jaar hoor, maar dit jaar wel.

O: nou super dan zijn we wel door de vragen heen, dank je wel.

S: ja graag gedaan.

Transcript Erik

C: Zou je je mening willen geven over het circuitonderwijs, het contractonderwijs en de kleine andere voorbeeldje s die we gegeven hadden tijdens de studiedag?

E: Ja, eehm.. wat ik jammer vind aan het contractonderwijs is dat het heel erg buiten de klas wordt gehouden. Je bent alleen maar pluskind als je klaar bent met je werk. Dus ik zou zelf bijna altijd proberen te kiezen voor het aanbieden van extra werk in de klas. Ehm en ik denk dat het.. het lijkt me nogal vrijblijvend, als je dat niet goed organiseert. Je moet dat echt goed organiseren en ook echt eisen kunnen stellen aan leerlingen. Dus dat is contractonderwijs.

O: Wat vond je daar positief aan?

E: Nou iedereen kan natuurlijk aan zijn eigen dingen werken die die ontzettend leuk vindt. En dat motiveert natuurlijk heel erg. Dus dat lijkt mij er weer heel leuk aan. Eehm nouja en als je het loopt heb je er juist weer heel weinig omkijken naar.

O: Ja en het circuitonderwijs?

E: Het circuitonderwijs trekt me heel erg, omdat je duidelijk aandacht hebt voor de bovengroep. De ondergroep krijgt meestal veel aandacht, de middengroep ook wel genoeg. Maar die bovengroep

wordt nu heel specifiek tijd vrijgemaakt. Eeh dat lijkt me leuk daaraan en daarnaast vind ik het heel erg aansluiten bij het Daltononderwijs, dat je heel veel zelfstandigheid en vrijheid daar in geeft. Maar ook verantwoordelijkheid. Dat vind ik heel leuk. Maar dat lijkt me wel heel moeilijk om te implementeren. Ik weet niet of dat de populatie is of gewoon een kwestie van strikt zijn naar leerlingen toe.

O: Wat lijkt je moeilijk aan de implementatiewijze?

E: Nou even puur alleen op het feit dat je.. als ik anderhalf uur instructie geef, betekent dat dat het ook anderhalf uur stil moet zijn in de klas. En dat is volgens mij op dit moment.. zijn we allemaal redelijk blij als het een half uur redelijk stil is. Dus daar zit een verschil in tussen wat je denk ik nodig hebt voor die manier van onderwijs en voor dat wat we op dit moment hebben. Dat lijkt me lastig eraan. Verder qua implementatie.. is het denk ik altijd meer werk dan je vooraf denkt. Dus er zijn vast heel veel dingen waar we tegenaan zullen lopen als we dat gaan doen. Eeehm maar dat mag geen reden zijn om het niet te doen. Hooguit om het wat uit te stellen en iets later dan september te beginnen.

O: Welke vormen van differentiatie pas je nu zelf in je onderwijs toe? En wat werkt daarbij goed en wat werkt daarbij minder goed?

E: Ehm.. Ik compact best wel veel vind ik zelf en dat werkt goed omdat je ziet dat de lln de stof toch makkelijk doorlopen. Overigens niet alleen bij lln vanuit de plusklas, maar ook bij lln die bijvoorbeeld alleen met spelling voor lopen. Dat werkt heel prettig daaraan. Ehm. Ze krijgen daarmee tijd om dingen te doen die ze wel echt als uitdagend ervaren. Maar ik merk dat dat wat we aan kunnen bieden nog heel weinig is. Ik ben ook niet degene die zelf elke dag leuke interessante lessen op internet erbij gaat zoeken. Ten eerste zit dat niet helemaal in me, maar ik vind het ook niet helemaal.. van als je maar losse lesjes aan gaat bieden, zo van dan hou ik ze bezig dan vind ik daar ook niks in zitten zeg maar. Er moet een idee achter zitten. Dus het komt nu redelijk neer op rekentijgers en nouja, ze hebben redelijk wat werk voor de plusklas. Degene die echt in de plusklas zitten. Dat vonden zij heel erg fijn. En ja qua niveau viel het mij nog wel vies tegen, wat ze daar presteren. Maar zelf zijn ze heel tevreden daarover.

Nog heel even terug aan wat ik fijn vind aan die circuitinstructies is dat eh dat je heel makkelijk niveauverschillen per vak kunt benaderen. Het is niet alleen maar... bij een plusklas moet je echt overal goed zijn wil je daarin geplaatst worden en als je uitblinkt in een vak kom je daar eigenlijk niet voor in aanmerking. En met dat circuitonderwijs is het lesgeven op drie niveaus wat we nu eigenlijk ook al doen..dat lesgeven op het 3^e niveau beperkt zich vaak tot begin maar vast en maak je werk af. Er zit dus niet echt verdiepen of verbreding in. Of heel weinig.

O: Als je het helemaal voor het kiezen zou hebben.. naar welke vorm van differentiatie gaat je voorkeur dan uit en dan bedoel ik vooral intern, dus in de klas of extern erbuiten?

E: Sowieso een combinatie van beiden. Want ik vind plusklas hartstikke leuk, maar ik vind het wel jammer dat die kinderen op de normale vakken niet of te weinig worden uitgedaagd. Ehm maar ik vind toch een plusklas ook wel hele grote voordelen hebben, omdat je gelijkgestemde zo bij elkaar brengt en je merkt dat ze elkaar heel erg inspireren. En dat mis je natuurlijk als je het allemaal in de klas gaat doen. Dus mijn voorkeur is dus eigenlijk een combinatie van beide. En dan denk ik dus nog steeds dat het circuitonderwijs daar heel prettig in zou zijn.

O: ja, nee precies. Zou je het onderwijsaanbod willen verrijken, verdiepen, verbreden, indikken, versnellen of een combinatie hiervan.

E: Indikken, compacten. Zeker niet versnellen, dat kun je doen bij kinderen waarvan je denkt die zijn zo ver vooruit die kunnen een hele klas overslaan en als dat op sociaal-emotioneel gebied ook kan, dan is dat prima. Maar als je op 1 vak gaat versnellen, gaat dat door in het volgende jaar en dan loop je daar weer tegen stof aan die je al gehad hebt.

O: Bij het begeleiden van die kinderen, wat voor sturing zou je daarbij willen geven? Zou je dat meer leerkrachtgestuurd willen doen of heel zelfstandig? Als je het snapt kan je gelijk door?

E: Ik zou daar nog steeds op hele korte wijze juist wel die instructie geven, om hen daarin zelf te laten zien dat er verschillende oplossingen mogelijk zijn, om hen ook te motiveren. Plus dat ik nu ook wel heb van ga maar aan het werk, anders verveel je je, meer dan dat ik denk jullie snappen het al zo goed, dat ik denk dat als ze vijf minuten goede instructie krijgen, dan hebben ze stof nog beter door en snappen ze het nog beter dan dat ze het nu doen. Daarnaast zou ik graag de dingen als je het plusboek en rekentijgers veel uitgebreider met ze willen behandelen, zodat ze het echt zelf kunnen oplossen. Ik denk nu vaak als ze er niet uitkomen, dan komen ze bij mij aan het bureau, en dan heb ik niet de tijd om het goed uit te leggen. Of ten minste, niet dusdanig dat ze zelf..dan ga ik heel erg sturen op het antwoord en dat vind ik eigenlijk heel jammer.

O: Je zou juist graag het proces willen stimuleren.

E: Ja, het proces stimuleren, en als je pech hebt dan komen er 6 achter elkaar met dezelfde vraag aan je bureau en dan heb je zes keer dat je ze teveel helpt met het antwoord in plaats van het proces.

O: Ja. En dan over de tijd die je zou willen indelen over de verschillende niveaugroepen. Ik hoor je zeggen dat je de sterke leerlingen wel wat meer tijd zou willen geven, maar begrijp ik dat je de zwakkere toch wel meer tijd zou willen geven?

E: Ehm ik denk dat dat per vak wel zou kunnen verschillen. Want bijvoorbeeld bij begrijpend lezen denk ik dat je gewoon op een hele andere manier naarf teksten zou kunenn kijken en bij rekenen denk ik dat ook wel. Maar als het om spelling gaat, dat hoef je ze geen 5 keer uit te leggen.

O: Dus verschillend per vakgebied.

E: Ja, maar ook qua matriaal wat we hebben. Want bij taal hebben we natuurlijk allemaal klaaropdrachten. En ja bij spelling zie ik dat niet zo voor me. Ik laat me graag verrassen. Er zijn gewoon een beperkt aantal spellingsregels.

O: Ja ehm je zei net al iets over werken met ontwikkelingsgelijken. Ehm we hebben als vraag zou je meer heterogene of homogene groepjes willen?

E: Ik denk dat homogeen uiteindelijk meer oplevert. Heterogeen levert ook veel op, maar veel mee op processen. Niet zozeer op de inhoud. Want ik denk, tuurlijk als je als slimmer kind iets uit gaat leggen aan een wat minder slim kind, dat kan je pas doen als je het echt goed snapt en ook doorhebt, ehm maar ik dnek dat de energie die daar in gestoken wordt niet oplevert dat ze gelijk drie stappen slimmer zijn geworden. Dus ik denk dat dat vooral in de processfeer wat is. Dat meot ook zeker blijven gebeuren, maar als het echt om de uitdaging gaat kan er het best samengewerkt worden in homogene groepen.

O: Oké, helder. Zijn de meer- en hoogbegaafde leerlingen in jouw klas overwegend gemotiveerd om nieuwe kennis op te doen?

E: Ja overwegend wel. Met een enkeling als uitzondering. Cédric bijvoorbeeld, maar de rest is wel echt gemotiveerd.

O: Waar merk je dat aan?

E: Nou dat ze zelf met allerlei ideeën en materialen komen naar aanleiding van wat we in de plusklas besproken hebben. Eh dus daar gewoon thuis nog mee bezig zijn.

O: Ze zijn uit de school nog niet klaar met leren?

E: Nee ja klopt, ze zijn over het algemeen heel leergierig.

O: En het initiatief dat ze nemen, door eigenlijk door te gaan op wat ze in de plusklas hebben geleerd.. Maar nemen ze ook daarbuiten initiatief?

E: Jaa, mogen we dit, mogen we dat. Zeker. En het is dan eigenlijk nog te moeilijk om te zeggen ja doe maar. Tenminste dat vind ik heel jammer, dat zou ik eigenlijk veel meer los willen laten, maar dan wil ik toch wel weten of ze hun plusboek af hebben. En dat is eigenlijk heel raar, want wat maak het nou uit of ze hun plusboek 2 weken niet doen.

O: Je wilt ergens natuurlijk de controle houden?

E: Nja het is meer, als zij dat gaan doen, dan willen anderen ook vanalles. En zeker de klas die ik nu heb, is dat ontzettend moeilijk om in toom te houden. Maar goed, dat zijn dingen die wel gewoon zouden moeten kunnen. Het mag niet zo zijn dat als de 1 het niet mag, hij het dan ook gaat lopen verstieren voor de ander.

O: Wat verhoogt de motivatie en wat verlaagt de motivatie?

E: Verhogen, ehm.. vooral dingen die ze uit hun eigen omgeving herkennen. En niet zozeer kennen maar herkennen. Iets wat aansluit bij wat ze zien. Dat wat ze herkennen en van daaruit kunnen ze ontzettend verder gaan daarop. En wat de motivatie tegenhoudt is als je als het ze te langzaam gaat. Dus als andere kinderen erbij zitten die het tempo niet bij kunnen houden. Dat vinden ze vaak ontzettend vervelend. Ehm en gewoon als de onderwerpen zelf niet aansprekend zijn. Eigenlijk als het de gewone onderwerpen uit de klas zijn.. dat vinden ze helemaal niks want dat is al.. voor hun normaal en klaar. Zelfs al zou je doorgaan op een bepaalde rekensom, dan is het toch lastiger dan wanneer je met een totaal andere som aankomt. Als het hoort bij de normale stof, dan is dat wat hun betreft gewoon de normale stof, al maak je het nog zo moeilijk.

O: Voelen de kinderen zich verantwoordelijk voor hun eigen werk?

E: Ja over het algemeen wel. Als ik kijk bij mij in de klas, maar ook die in de plusklas. Als ik zie dat ze met andere kinderen uit de plusklas in de pauze afspreken omdat ze moeten overleggen over de plusklas, dan denk ik nou dat vind ik wel heel verantwoordelijk. Om er voor te zorgen dat je dan je werk afhebt.

O: Zijn ze vooral breed geïnteresseerd of vooral op een onderwerp?

E: Jaa de meeste wel redelijk breed, en er zijn er een paar die vooral alleen maar rekensommen wilt maken. Het liefst wilt hij dat alleen maar, hele moeilijke rekensommen. Sommige kunnen niet zo goed vrij denken. Hun creatieve geest hebben ze niet, of durven ze niet te laten zien. Dan is het heel lastig voor ze om hun zelf dingen te laten verzinnen. Dat is wat mij betreft de essentie van plusonderwijs,

onderzoekend leren. Zelf dingen ontdekken. Zelf iets gek bedenken en uitvinden hoe het werkt, hoe het zit of hoe het zou kunnen denken. Of wat er gebeurt als je 1 onderdeel weghaalt. Maar dan moet je gewoon een beetje durven. Er zijn een aantal die toch komen met de standaardantwoorden en dan is het heel lastig daar toch weer op door te borduren.

O: Hebben de leerlingen over het algemeen plezier in het maken van schoolwerk?

E: Ja, volgens mij wel. Maar ik denk dat veel leerlingen zelf helemaal niet zo door hebben als er veel meer is. Die vinden het al geweldig als ze lekker aan hun weektaak kunnen werken en dat makkelijk lukt. Tekenen vinden ze.. vooral die meiden zijn heel creatief, dat kunnen ze ook. Pittige sommen, die net niet heel uitdagend zijn, vinden ze prima om daaraan te werken. Kunnen ze heel enthousiast mee aan de gang.

O: Kunnen de kinderen voldoende geconcentreerd en zelfstandig aan een taak werken?

E: Ehm ja in principe wel, op een paar na, in principe vind ik dat ze dat allemaal best wel goed kunnen. Van de 21 uit de plusklas zijn er 4 die liever rondjes rennen om de tafel dan dat ze bezig zijn, maar dat komt ook voort uit niet zo goed durven, of niet zulke goede ideeën hebben, onzekerheid.

O: En hoe zit dat dan in een normale klas? Hoe werken ze dan? Is het dan anders?

E: Nee dan vind ik ook dat ze heel gedreven bezig zijn. Behalve C. dan. Alles wat ik ze voer, vreten ze op. Dat is echt geweldig om te zien.

O: Veelvraat.

E: Ja echte veelvraat.

O: Voelen de kinderen zich anders omdat ze naar de plusklas gaan?

E: ehm ja ik weet niet of het anders is. Maar ze voelen zich volgens mij wel..

O: Bevoorrecht?

E: Ja bevoorrecht! Dat vind ik voor een aantal echt wel het goede woord. Bijvoorbeeld Evi die vindt het geweldig om naar de plusklas te gaan, maar die loopt echt niet zo van 'ik mag naar de plusklas'. Nadja heeft dat wat meer. Maarja die steekt er ook nog weer verder bovenuit. Nee volgens mij voelen de kinderen het echt als een voorrecht dat zij mogen gaan.

O: En andere kinderen vinden het dan niet oneerlijk dat zij niet mogen gaan.

E: Dat idee heb ik niet. Kijk je merkt wel, dat als ze het werk vanuit de plusklas meenemen naar de klas en daar op de computer allerlei dingen moeten opzoeken, dan willen alle andere kinderen ook op de computer dingen opzoeken. Daar merk je het. Maar niet op dinsdagmiddag. Nee totaal niet. Ligt er natuurlijk ook aan wat je met de rest gaat doen, als je alleen maar saaie spellingles gaat doen, dan vinden de kinderen dat misschien wel vervelend. Maar als ze zelf ook aan project bezig zijn, dat scheelt al een heleboel.

O: Hebben ze voldoende sociale aansluiting?

E: Je merkt dat ze toch vaak wel. Nou ik heb er 7 in de klas en daarvan zijn er 3 die dat toch best wel moeilijk vinden. Maar ik heb er ook 4 die er geen enkele moeite mee hebben.

O: Maar ligt dat dan aan hun meer- en hoogbegaafdheidseigenschap?

E: Eh dat is lastig te beoordelen, maar eehm ik denk van beide een beetje. Waar ze toch wel tegen aan lopen, als er ze gewoon sneller denken, als er wat besloten moet worden, zien zij veel sneller wat de consequenties zijn en hebben zij veel sneller hun oordeel klaar. En kunnen zich dan wel irriteren

aan anderen die minder snel zijn. Maar andere kinderen, zoals Anies, die is super sociaal voelend. Die denkt eerder aan een ander, dan dat ze een keer aan zichzelf denkt. Dus het zit allemaal in. En als je de ouders van anies ziet, dan zou je dat gelijk herkennen, of tenminste dat je snapt waar het vandaan komt, maar haar broertje in groep 5, die zit ook in de plusklas en die heeft dat heelmaal niet of veel minder. Dus het ligt er maar net aan hoe je bent. Als het er 3 van de 7 zijn is het wel meer dan gemiddeld.

O: Het is dus meer iets wat je in de gaten moet houden.

E: Ja, hou het in de gaten en maar ik denk bijvoorbeeld door zo'n plusklas, leren ze ook op een andere manier goed met elkaar omgaan. Groep 5 moet met groep 8 samenwerken enzo.

Ik denk niet dat ze anders snel met elkaar zouden zitten. Dat is wel leuk om te zien.

O: In hoeverre denken deze kinderen na voordat ze iets doen? Zijn ze heel weloverwogen of doen ze gewoon iets zonder na te denken?

E: Ehm het is van beide een beetje, en dat komt bij de normale lessen zeg maar, zijn ze heel snel en wat ze bedenken is ook gewoon goed. Als je ze meer gaat uitdagen, is dat wat lastiger voor ze. Maar dat heeft dan vooral te maken met het feit dat ze niet zo goed weten wat er allemaal nog meer is. En ook het verwachtingspatroon van ons naar hen toe. Ik bedoel ehm. Als ik zeg, ja ik wil dat het volgende week af is en ze krijgen nu een uur de tijd. Dan denken ze maar een kwartiertje na, terwijl ik zou willen dat ze een uur lang nadenken en dan pas wat gaan doen. Ze lopen daar dan zelf ook wel tegenaan. Dat is een proces en ook een kwestie van vaak doen. Ze moeten ook weten van hoe ze dingen kunnen benaderen.

O: Omdat ze nu gewend zijn dingen snel op te kunnen lossen?

E: Nou plus het feit dat nu in de gewone lessen niet van ze verwacht wordt dat ze harder nadenken, dan ze nu doen.

O: Ja precies.

E: Ja maar dan niet zozeer dat ze hun hersenen niet zouden willen gebruiken, maar de oplossingen moeten niet te ver gezocht worden. Bij de taallessen, dat is bijna een invuloefening. Ligt voor de hand. Kun je wel hele rare antwoorden in gaan vullen, maar dan denken de meeste leerkrachten, wat is dit nou weer? Ja je moet gewoon dat woord in drieën knippen, punt.

O: Nog even terug naar differentiatie, want er schiet me nog wat te binnen. Je zei verbreden, als mogelijkheid om te differentieren. Heb je dan iets in je hoofd wat je zou willen aanbieden anders dan taal en rekenen? Of zou je toch liever taal en rekenen aan willen bieden, maar dan op een anderen manier?

E: Nou ik zou, ehm jaa. Nee ik zou wel bijvoorbeeld presenteren en schrijven van werkstukken dat soort zaken en dan niet zozeer om maar weer een werkstuk te maken, maar gewoon het leren dat soort processen door te lopen? Nou ehm hier is een krantenknipsel, vertel daar eens wat over. Meer op die manier interpreteren, associëren dat soort dingen.

O: Je zou niet graag een ander vak willen aanbieden?

E: Dat zou ik wel willen, maar ik denk. Ja, maar het is misschien niet makkelijk in te passen. Filosofie zou ik hartstikke leuk vinden, maar een half uurtje filosofie, ik weet niet of je daar dan wat aan hebt. Dus dan moet je bedenken hoe je dat gaat doen. En tuurlijk je hebt van die kaarten met van die

stellingen erop en ga daar maar eens leuk over debatteren. Dat vind ik leuk, maar als je dat niet goed begeleidt, dan is de opbrengst nihil vind ik. En dat zie ik nog wel gebeuren. Dan zie ik zelf dus ook nog wel wat beren op de weg. We moeten eerst bedenken wat we willen en dan pas bedenken hoe we het uit gaan voeren.

O: Ja, nouja goed. Kunnen de kinderen niet meer- en hoogbegaafd zijn goed samenwerken?

E: Eh ja, mits met een andere meer- of hoogbegaafde. Desnoods, het kan per vakgebied verschillen. Dus kan wel met iemand die niet hoogbegaafd is, maar wel goed is in rekenen ofzo, maar eehm ja je merkt wel dat ze het lastig vinden om.. ja ze denken gewoon heel snel. Dus als iemand 2 minuten moet nadenken over een oplossing en zij zijn er allang klaar mee dan vinden ze dat wel heel lastig. Zeker zoals ze nu gegeven worden. Is dat niet zo makkelijk voor ze. Maar in principe als ze samen bezig zijn, kunnen ze echt werken als een paard. Dat vind ik echt opvallend.

O: Leuk. Zitten ze overwegend goed in hun vel?

E: Ja volgens mij wel. Misschien een beetje wisselvallig, ik ben denk ik wel iemand die daar aandacht voor heeft. Wel iemand die makkelijk kan schakelen en uitdagingen zoekt. En dat vind ik ook echt interessant. Ik zal niet zeggen, ga maar wat voor jezelf opzoeken, want als je dat niet begeleidt dan gebeurt er niet zoveel. Als iemand een leuke opmerking maakt over dingen als licht of het draaien om de zon, dan ga ik daar gerust een half uur, driekwartier mee aan de gang. Dat vinden zij volgens mij ook hartstikke leuk.

O: Mmm, beetje spontaniteit.

E: Ja, maar ja je moet daar dan ook maar net wat over weten. Je kan heel veel weten over eh weet ik veel. Er zijn denk ik ook onderwerpen waar mensen heel veel van weten die totaal niet interessant zijn voor kinderen om wat over te vertellen. Dan heb je een beetje pech.

O: Wil je nog wat kwijt? Iets wat je nog wilde vertellen, maar waar wij niet naar hebben gevraagd?

E: Nee, volgens mij hebben we het redelijk goed bedacht.

O: Nou dat timen is echt helemaal ons ding.